d. Martini de Ilkusch

Conclusiones contra quo
rundam Bohemoꝝ errores eorumqꝫ
perfidiã. cõmunionis fideliũ non cele
brantiũ veritate. catholice probantes
cum multis aliis pro sancte romane
ecclesie defensione. vtiliter et fructuose subseruientib⁹
feliciter incipiunt.

Nuissime inter resumendū tractatulū reso=
lutoriū dubiorum sacratissime misse. positio
cuiusdā magistri Joannis Huß. de percep
tione corporis et sanguinis cristi sub vtraqꝫ
spetie a laicis mihi oblata fuerat. dictis euā
gelicis pauli diuersorūqꝫ doctoꝝ ecclesie ad sensum eius=
dem admodū munita. quā prima fronte ⁊ supfitietenus
inspitiēdo. in me ipso attonit⁹: quid tanta doctrina ꝓ hu
iusmodi opīone a fide cristi aliena adducta sibi velit. In
timius vero eadēz primādo agnoui. anguen latentē sub
herba. venenū sub melle. et hmōi cristi et apostoloꝝ ⁊ san
ctorū doctoꝝ scripta ſm hunc sensum penit⁹ deprauata
naturalem contra eorū intelligētiaꝫ pro se adducta. et vt
sic in vnū preter nature et artis ordinē mirūimmodū cō
flata Quatin⁹ oīa vt sic preter sanū intellectū in ꝑdicta
positione posita et adducta. vere et catholice intelligātur
Oportet imprimis accipi quo tpe cristi verba illa vt sic al
legata. et inferi⁹ scripta. vl̄ ad q̄s ipē affat⁹ sit et dixit. ita
qꝫ et aplūs et alij sancti doctores Pro quib⁹ omnib⁹ cla=
re intelligēdis catholicas quasdā conclusiōes subinferā
Sacrosanctā cōmunionēz corporis et sanguīs cristi. sub
vna spetie vel sub spē panis tm̄ fidelib⁹ sumendā non sa
crificantib⁹. salutiqꝫ eorum esse suffitiētissimā declarātes
Non tn̄ ex ingenio meo quicqꝫ noui condendo falsa pro
veris. iuxta morem prefati nostri aduersarij Johis Huß
in agro domīco seminādo. sed potius iuxta sanctissimoꝝ
doctorū doctrinā que recta et vera sunt ibidēz plantare
premesero ¶ Si em̄ aduersario nrō iuxta suos sequaces
saluū sit euangeliū cristi ad sensum suū interꝑtari docere
et ita obseruare suis precipiēdo Cui⁹ intellectus omnib⁹
erroribus et malis plenus esse dinoscit̄ Insuꝑ sentētias
sanctorū doctorū et scripturā sacram vitiosissime depra=
uare et ad voluntatē suā trahere pro perfidia sua tuēda

et suam sententiā roborāda.si hoc itaqꝫ a suis iudicatur fore cōueniēs Quis mihi hoc imputare venit si sacrosan ctū cristi euangeliū.seriemqꝫ ei⁹ ab euāgelistis traditam Iuxta doctrinā sanctissimoꝝ in mediū proferam.⁊ hoc ipsum sic debere intelligi.et non iuxta aduersarij corru= ptum intellectū per eorundē vera testimonia (quib⁹ non credere.iuxta leonē papam iniqui⁹ est nihil)confirmam Oportet em̄ scientiā addiscere ab eo homīe Iuxta beatuꝫ clementem qui eā a maiorib⁹ ſm veritatē sibi traditam seruat Iste homo ē pontifex summ⁹ ⁊ sancta romana ec clesia.que iuxta beatū augustinū ſm successionē pontifi cū hucusqꝫ semꝑ inuiolata ꝑmansit.et duce domīo per= manebit et quod a sanctis apl'is traditū recepit hodie ser uat.docet et precipit incōcusse.textus sunt de hoc indubi= tantissimi et incōuulsi Nam dicit Simon de cassia libro quinto.c.iij.sup verbo Ite et ostēdite vos sacerdotib⁹.ꝙ nulla infirmitate pellenda.nullis sanādis infirmis.legi= mus ad sacerdotes preterꝙ leprosus dominū misisse cu= randos ⁊c̄.Et qm̄ varietas lepre.varietatē.intellectuꝫ in scripturis sacris enunctiat.oportet in scripturarū inter= pretatione cū sacerdotib⁹ qui habent scientiā ꝯuenire.cū disceptatio inducat errorē.facile quidē a veritate deuias autoritate ꝓria scripturas interpretas.et a concentu do ctorū intellect⁹ capiēs singulares Proinde intellectū va rium scripturaꝝ.quo fiunt hereses introducte.sacerdoti= bus iubet dn̄s ostendi.vt varietas abscedat et veritas ac cedat.et reuocenẜ ab errore hoīm corda.cū desectis.ad ec clesie redierūt vnitatē In figura em̄ futuroꝝ et sacerdo= cij futuri lepra sacerdotib⁹ pandebaẜ.Hec ille.Unde au gustinus ī libro cōtra manicheos et habeẜ.xj.dis.palam est.ꝙ in re dubia ad fidē et certitudinē valeat catholice eccl'ie auctoritas que ab ipis fundatissimis sedib⁹ apl'oꝝ

vsqȝ ad hodiernũ diem succedentiũ sibimet. ⁊ episcopo=
rum serie. et tot populoꝝ ꝯsensiõe firmať. Hec ille. Super
quo glo. in verbo Ad fidem scȝ astruendã. 20. dis. de libel=
lis. Unde appareat ꝙ ecclesia indubie habet iudicare in
constructõe fidei. Vel sicut dicit archi. de astructõne fidei
an scȝ hoc sit pro fide tenendũ vł non Unde magr̃ gratia
nus in. 20. dis. quando querit An pontifices debeãt pferri
in auctoritate doctorib⁹. respondẽs dicit. ꝙ ĩ negotijs dif
finiendis duo sunt necessaria. scȝ sciã et potestas. Unde
cristus dictur⁹ petro. Quodcũqȝ ligaueris ⁊c̃. pri⁹ dedit
sibi claues regni celoꝝ. in altera dans sibi scientiã discer=
nendi inter lepram et leprã. In altera dans potestatẽ eiti
endi aliquos de ecclesia vel accipiẽdi. Cuȝ etiã oĩs sciã sit
vel absolutoria vel ꝯdẽnatoria. oportet vt non sciat solũ
absoluere vel condẽpnare. i. vt sciat explanare scripturas
in quo sensu sunt reponẽde in ecclesia dei. sed etiã habeat
potestatẽ illud faciẽdi. Concludit igiť ꝙ in expositõibus
scripturaꝝ doctores sunt ꝯsulendi et preferẽdi. sed ĩ diffi=
nitionib⁹ illius vel illi⁹ an sit ita in ecclesiasticis causis te
nendũ an non. pertinet ad solã autoritatẽ pape. Unde. b.
leo scribẽs epĩs britãnie vt habeť ibidẽ. c. de libellis et cõ=
mẽtarijs glo. ꝫm libellos ⁊ ꝯmẽtarios alioꝝ. nõ ꝯueniũt
aliquos iudicare. et sanctoꝝ concilioꝝ canones reliquere
vel decretaliũ regulas que habẽť apud nos simul cũ ca
nonib⁹ ⁊c̃. Ubi. g. hic videť ꝙ poti⁹ iudicãdũ sit ꝫm illuȝ
qui innitiť autoritate cãonũ. qȝ qui innitiť autoritate au
gustini vel hieronĩ. Quã ob causaȝ luculenti⁹ ⁊ magna
voce ꝓnuntiare nõ timeo. qr illa que prediximus sanctoꝝ
patrũ statuta. que apud nos canonũ noĩe pretitulãť. siue
sit episcop⁹ siue cleric⁹. siue laicus. non indr̃nter cõuinciť
recipere. nec catholicã nec apostolicã fidẽ. nec q̃tuor san=
cta euãgelia vtiliter et efficacit̃ ad effectũ suũ retinere vł
credere ꝓbať Hec ille. Archidiacon⁹ exponit ad effectum
suũ. i. ad vitã eternã. retinere hoc referť ad fidẽ vł credere

quo ad euangelia. Et beat⁹ papa agathon omnib⁹ epis
scribēs dicit sic. Oēs ap̄lice sanctōes accipiēde sunt. tanq̄
ipsi⁹ diuina voce petri firmate. Hec ille. Ex his dictis pz
ꝙ ecclesia quo ad diffinitōz oībs preferẛ doctorib⁹. q2 mr̄
nostra ē et mgrā. ſm ꝙ scribit Nicola⁹ papa dicēs. Fidē
quippe violat qui aduersus illā agit que ē mater fidei. et
ille ꝯtumax inuenitẛ. qui eā cunctis eccl̄ijs non pretulisse
noscitẛ. Unde apud sanctū Ambrosiū se ī dubijs seq̄ ma
gistrā romanā eccl̄az ꝓfitetẛ. Ac ecōtra de scriptis aliorꝝ
doctorꝝ inquit augustin⁹. Noli inquit meis lr̄is quasi ca
nonicis inseruire. sed ī illis que nō credebas cū inueneris
incunctanter crede. in istis aūt qđ certū nō h̄ebas nisi fir
mū intellexeris. noli tenere. hec ille. Ubi glo. ⁊ doc. nisi sint
ab ecclesia autētica. q2 tota sacra scriptura vt inq̄t Johs
gerson. in sui receptōe et expōne autētica. finaliter resol=
uitẛ in autoritatē et approbatōz vl̄is ecclesie. preserti pri=
mitiue. que recipit eā et ei⁹ intellectuz immediate a xp̄o. et
reuelāte. s. s. in die pēnecostes. et alias pluries patet ꝙ quia
mathe⁹ scripserit veraciter euāgeliū. et nicodem⁹ nō. solū
ab autoritate eccl̄ie. iuxta illud augustini. Euāgelio nō
crederim nisi me autoritas eccl̄ie cōpulisset. Ex quo ap=
paret ꝙ eccl̄ia ī autoritate ⁊ approbatōe scripturarꝝ. oīb⁹
preferẛ doctorib⁹. et ꝙ in dubijs sacrarꝝ litterarꝝ. ad ipām
tanq̄ ad matrē et mgrāz sit recurrēdū. ⁊ ꝓprijs ingenijs
haut sit insistēdū. Ex illis quoq3 eliciẛ vnuz formidabile
et metuēdū verbū qđ multū aurib⁹ fideliū ē inculcandū
ſm Johēz ger. ꝙ quicūq3 obedire cōtēnunt. ⁊ sacros ca=
nones abhorrēt. qui matri eccl̄ie romāe sicut cristo dn̄o
obedire nos precipiūt. ꝙ fides nō ꝓderit sibi ad vitā eter=
nā. nec sancta quatuor euāgelia eū quicq̄ adiuuabunt.
sed poti⁹ erit exter⁹ et alienus a regno dei. Cū vero. s. ma
ter eccl̄ia que instinctu. s. s. dirigiẛ regiẛ atq3 ꝯseruaẛ. cō=
muniōz sacrā corpis et sanguis xp̄i. sub vna spē scz pāis

duntaxat laicis dandã. cognouerit necessariã. ad eoꝝ salutẽ et fructuosaꝫ. Et hoc sic debere fieri ⁊ obseruari ex dictis euãgelicis apl'i. atꝫ alioꝝ sanctoꝝ doctoꝝ approbaueri. Quis hos filios eterne perditõis. et a regno dei alienos. haut credere vellet. q̄ temerarie aliter sentiũt. scribũt atqꝫ publice docẽt. et dicta euãgelica atꝫ alioꝝ sanctoruꝫ pestifere deprauãt. et corda bonoꝝ hoĩm ita miserabiliter a via salutis abducere conant̃. cõtra rectã intelligẽtiaꝫ et m grãꝫ veritatis. oĩa ad vota eoꝝ interp̃tãdo. ꝑfecto nisi tales ↄuersi fuerĩt. iam tp̃e grẽ et pietatis. maternã scẽ eccl'ie affectiõeꝫ agnoscẽdo. gladi⁹ ei⁹ et sp̃ualis et tp̃alis iure vibrabit. arcũ scꝫ suũ tetẽdet et p̃parabit illũ. ad sagittãdũ filios inobediẽtes et induratos corde. opepretiũ erit. ¶ Apparebit reuera ex sequẽtib⁹ perapte quo pacto dña mr̃ĩ. videlicet scã mater eccl'ia hũc modũ ↄionis cũ laicis. ab origine nr̃e xp̃iane religiõis. ex euãgelicis dctis obseruare studuit. atꝫ sic obseruare p̄cepit: Anteq̃ȝ tñ illa aggrediar. imp̃mis laudabilẽ facere hẽo ꝓtestatõz. Protestor itaqꝫ imprimis. me nihil dicere velle. qd̓ cõtra sctãꝫ fidẽ catholicã apl'icã romanã et orthodoxaꝫ militat. aut militare poterit. ymmo et si quicq̃ȝ. qd̓ de⁹ auertat ꝑ me oppositi. dictũ fuerit. ex nũc ꝓut ex tũc. ex tũc ꝓut ex nũc reuoco. et ꝓ nullo dicto habere volo. subdẽdo me humiliter correctõi eccl'ie eiusqꝫ catholicis doctorib⁹. Sic ꝓtestatõe facta In noĩe hiesu cristi. qui totus integer et ꝑfect⁹ sub vna sp̃ẽ sumit̃. itaqꝫ esse et veraciter ⁊ catholice creditur. opus meũ aggrediar ponendo primã conclusioneꝫ.

¶ Conclusio prima.

Quilibet ordo ĩ quo caracter inp̃mit̃, Cum certis signis vel verbis ab episcopo ordinando confertur.

¶ Hãc ↄcl'õꝫ ꝓbat richard⁹ in. 4. circa dis. 24. et. d. s. ibidẽ

De collatione ordinum

q.6.ar.j. Et alij doctores. Et ē ꝓ gñali regła tenendũ. ꝙ
in susceptõe illiꝰ exterioris signi. impmit̃ caracter ĩ q̃libꝫ
ordĩe. ĩ quo signo pncipal' ptãs quã respicit ille ordo. ꝓcat̃
expressiꝰ. ad quã cõcurrũt alicuius instrumẽti traditio. et
verbi expressio. quo ꝟbo expressiꝰ determiat̃ instrumenti
ꝓcatio. Et ideo qꝛ pncipalis ptãs quã respicit ordo hosti=
arij. expressiꝰ ꝓcat̃. ĩ clauiũ eccl'ie datiõe. ꝗꝫ in aliquo alio
qꝺ circa ipm fiat. Et ptãs lectoris ĩ hoc ꝙ ab epo tradit̃
sibi codex lectionũ diuinaꝝ. Et ptãs exorciste ꝑ hoc ꝙ de
manu episcopi recipit libꝝ exorcismoꝝ. ideo in eoꝝ datiõe
impmit̃. Et ptãs acoliti ꝓm bo. rich. et pe. de pa. et alios.
respicit pncipaliter portare cereos. et ideo impmit̃ ꝑ hoc
ꝙ accipit cãdelabꝝ de manu epĩ. Tho. vero ꝺt scrip. vbi
suꝑ. q.4. ar.2. in c. ꝙ impmit̃ ꝑ hoc. ꝙ tradit̃ vrceolus. qꝛ
principaliꝰ ꝑ id ꝓcat̃ eiꝰ ptãs. vtrꝗꝫ potest esse vt ĩ c. acco
litꝰ. 23. dis. et in c. ꝑlectis. 25. dis. Ptãs vero subdiaconi ptꝫ
ꝑ hoc. ꝙ accipit de manu epĩ patenã et calicẽ vacuũ. ido
in hoc impmit̃ caracter. qꝛ pncipalis actꝰ eiꝰ est vasa do
mici corꝑis et oblatões offerre diacono. et legere eplãꝫ est
scꝺariꝰ actꝰ nõ pncipalis ꝓm quosdã. Ptãs diaconi non
potest expmi quãtũ ad eiꝰ principalẽ actũ. q̇ est ptãs por=
tandi corpꝰ xpi ĩ patena. Et ideo expmit̃ quãtũ ad eius
actũ scꝺariũ. ĩ traditõe libri euãgelioꝝ. ĩ quo impmit̃ ca=
racter ꝓm richardũ et tho. Alij dicũt ꝙ impmit̃ caracter
in manꝰ epĩ impositiõe. vt bo. et pe. Et pro hac opi. facit
c. diaconꝰ. 23. dis. Ptãs sacerdotis ꝯfert̃ qñ ab epõ dicitur
Accipe spm̃ sctm̃ quoꝝ ⁊c̃. Et huiꝰ opi. ẽ bo. et pe. Alij di
cũt vt scotꝰ ĩ. 4. dis. 24. ꝙ ibi sunt due forme ꝑtiales. ĩ q̃rũ
altera cõfert̃ ptãs cõsitiẽdi eucaristiã. in reliqua ptãs ab=
soluẽdi ĩ penitẽtia. et istis cõiungunt̃ due materie. hoc est
duo signa visibilia ꝓpria. Forme prime ẽ traditio calicis
et patene cũ hostia ⁊ vino et ꝟbis. Accipe ptãtẽ celebrãdi
⁊c̃. De qua. b. tho. vbi. ã. q.6. ar.j. dicit ĩ ipa datiõe calicis

ſub forma verboꝝ determiata. caracter ſacerdotalis im-
ꝓmit᷑ Scdē forme eſt impoſitio man⁹ epi ſuꝑ caput cum
verbis Accipe. ſ. ſ. vt ſic epūs concorditer agit ſummo epō
xp̄o. qui pri⁹ cōtulit ptātē apl'is ꝯfitiēdi. q̄ȝ abſoluēdi De
quib⁹ inferi⁹ ptȝ. In ꝓmotiōe epi dat᷑ ſibi ptās que ꝑpe
tuo manet ī eo. quāuis nō poſſit dici caracter. qꝛ ꝑ eaȝ nō
ordinat᷑ homo. directe ad deū. ſed ad corp⁹ xp̄i miſticū. et
tn̄ indelibiliter māet ſicut caracter. qꝛ ꝑ ꝯſecratōeȝ dat᷑ et
manuū impoſitōȝ. d. ſ. in. ſcrip. 4. diſ. 25. q. 2. ad ſcdm. ꝗ oīs
ptās ordo ſiue caracter cū certis ſignis vel verbis datur
quare concluſio vera. ¶ Concluſio Secunda.

Apoſtoli qui in fractiōe panis poſtea devote et quottidie perſeuerauerūt. A xp̄o ī cena vltīa ī ſacdotes ordīati ſūt ⁊ tūc ꝯſecrādi ptātē ab eo receperūt

¶ Probat᷑ illa ꝯclo ꝓ ei⁹ ꝓma pte. Nā actuū. 2. dicitur
Erāt aūt q̄ baptiſati ſunt ꝑſeuerātes ī doctrina aploꝝ ⁊
ꝯicatōe fractiōis pāis et orōib⁹. vbi lira. qꝛ hmōi fideles
cottidie cōicabāt ⁊c̄. Pro ſcda e⁹ pte ē. d. ſ. i ſcri. 4. diſ. 24. q.
6. ad ſcdȝ vbi dt ꝙ dn̄s diſcipl'is dedit ſacerdotalē ptātē
quātū ad pucipalē actū an̄ paſſiōȝ ī cena. qn̄ dixit. accipi
te ⁊ mādūcate. Unde ſubiūgit. hoc facite ī meā ꝯmēora-
tionē. Sed poſt reſurrectionē dedit eis ſacerdotalē ptātēȝ
quantū ad actuȝ ſcdariū. qui eſt ligare et ſoluere. d. Joh.
2j. Accipite ſpiritū ſanctū quoꝝ re. pec. remit. eis. et quorū
retinueritis retēta ſunt. Ideȝ con. gen. li. 4. c. 74. Inquit
Criſt⁹ corꝑalē ei⁹ pn̄tiā erat ſubtractur⁹ eccl'ie. neceſſariū
fuerit. vt aliquos ſibi ſubſtitueriit miſtros. q̄ ſac̄mēta fide
libus diſpenſarent. ſꝫm illud. j. corinth. 4. Sic nos exiſ. hō
vt miniſtros criſti et diſpen. miſteri. dei. Unde diſcipl'is cō
ſecratōȝ ſui corꝑis et ſanguis ꝯmiſit. d. Hoc facite in meā
ꝯmemoratōȝ. Idē quoqȝ ī ſermōe de corpore xp̄i. ſꝫm one

ꝫ2.ratõz exhibẽs.ob quaz causaz laicis ꝯmunio non deƀ
sub vtraqꝫ spẽ. Hinc inquit ẽ.ꝙ dñs in cena aplĩs pan=
cis.et vt suis sacerdotib⁹.nõ solũ corp⁹ sub spẽ panis.sed ⁊
sanguinẽ sub spẽ vini dedit. Multitudini vero hoĩm.in
deserto panẽ sine vino distribuit. Hoc quoqꝫ affirmat bo
nauẽtura in.4.dis.13.q.2.arti.penul. Et sup lucã illud ca
pitulũ exponẽs. Hoc facite ⁊c̃. Ubi inquit quãtũ ad colla
tionẽ ptãtis dicit.hoc facite.ĩ quo dat eis ptãtez.vt faciãt
qđ et ipse fecit.⁊ ꝑ hoc etiã sacerdotalẽ ordinẽ eis tradidit
Itaqꝫ pe.de palu.ĩ.li.ꝗ intitulaƭ de eccle.ptãte.dr̃. Quin
ta conclõ pricipalis ẽ de ptãte ꝯficiẽdi corp⁹ ⁊ sanguinẽ
cristi.scꝫ qꝛ illã habuerũt a xp̃o immediate oẽs aplĩ.et eã
receperũt ĩ die cene et non añ. Sũt insup multa dicta do
ctoꝝ in decretis. Ut ĩ.c. In nouo.dis.21.et.c. Peruenit.dis.
95.et.c.in xp̃o sel̃.de cõsec̃.dis.2.aperte dicunt aplõs fuisse
institutos ĩ pbrõs ꝑ illa verba. Hoc facite ĩ meã ꝯmẽora
tõez Et richardus de media villa in.4.sen.dis.24.arti.3.
quãuis inq̃t xp̃s post resurrectõz dedit discipulis ordinez
vel regulã sacerdotalis ptãtis ad scđariũ actũ. In cena
tñ qñ trãssubstãtiauit panẽ in corp⁹ suũ dixit.hoc fa.ĩ me.
ꝯmẽo.dedit eis sacerdotalẽ ptãtẽ.quantũ ad actũ princi
palẽ qui est ꝯsecrãdi.sed illa verba ꝓtulit in cena.vt patꝫ
ex euãgelio de quo inferi⁹ lati⁹ dicetur.reliq̃ƭ ꝰ ꝯclõ xa.

¶ Conclusio tertia.

**Crist⁹ q̃ nõ solũ ptãtẽ ꝯsecrãdi sꝫ ⁊ for
mã ꝯsecrtõis ⁊ vsũ ꝯiois discipul' dedit
Illa oĩa et sigula sub alys et alys ver
bis ĩ euãgelio positis suffitiẽƭ exꝑssit.**

Probaƭ illa ꝯclõ auctoritate et rõne Auctoritate primo
scoti ĩ.4.dis.8. Cum querit Utrũ illa sit ꝓcisa forma ꝯse=
cratõis que in canone habeƭ Preceptũ inq̃t de vsu cõse=
cratõis non est forma ꝯsecratiõis hoc est ꝓceptuz de vsu

panis sine vino multitudini in deserto datus

Tertia

cōsecratōis cum dicit Hoc facite. Ponderandū em̄ ē ver
bum. vsus cōsecratōis. non dicit vsus cōmunionis Sed
rursum subdit. per ista verba contulit crist⁹ apostolis po
testatem consecrādi hic em̄ ordinauit eos in sacerdotes
H⁹ quoqȝ sn̄ie fuit wilhelm⁹ de mōte lauduno in suo sa
cramētali At magnus albert⁹ in libro offitio misse quez
aduersari⁹ noster solitus est allegare late eandē seutētiā
docet Ait em̄ Oportet ꝙ verba domī attēdant. q̄z ex qui=
busdā eorum accipit modus institutōis. ex quibusdā col
latio potestatis. ex quibusdā iniunctio vsus isti⁹ sacramē
ti in ecclesia. Et infra Potestatē aūt celebrandi dedit qū
dixit Hoc facite ī meā ꝯmemoratōȝ Sic ergo dicēdo Ac
cipite. sacramentū instituit et inestimabile donum dedit
Quando aūt vt princeps regni terre dicit Hoc facite cō
fitiendi illud contulit facultatē ¶ Nicola⁹ quoqȝ gorra
super lucam ita illud verbū exponit Hoc facite. i. confici
te et celebrate Cumqȝ ergo facultas confitiēdi. ꝯsecrandi
celebrandiqȝ potestas p̄sbiteralis sit. ⁊ ꝑ illa verba hoc fa
cite. apostolos institutos fuisse in presbiteros ſm doctri=
naȝ oim̄ quos et superi⁹ memoraui fateamur necesse est.
Preteriet me tempus ꝯmemorantē eos. qui hanc candeȝ
sententiā inconcusse tenuerūt. nempe vniuersi ferme qui
de hac re mentionē fatiūt. hanc tenuerunt. hāc docuerūt
docendāqȝ posteris perpetuis litteraꝝ monumētis relin=
querūt. quare vt sic relinquit conclusio vera ¶ Et pba
tur ratione sic. Ex quo minister compat ad dominū si=
cut instrumentū ad principale agens. Sicut em̄ instru=
mentū mouetur ab agēte ad aliquod effitiendū. sic mini
ster mouet imperio domini ad aliquid exequendū. opor
tet aūt instrumentū esse ꝓportionatū agenti Unde ⁊ mi
nistros cristi oportet esse ei conformes. Sed cristus pote=
statem habuit et formā spetialē consecratōis. et vsum ei⁹
diligētissime obseruauit Conueniēs fuit vt eandē ptateȝ

discipulis et ministris suis sub certa forma verboꝝ cōtu=
lit.et in eosdem deriuauit Nam instrumentū semꝑ parti
cipat aliquid de ꝟtute principalis agentis De qua pote=
state dicit apostolus.2.corinth.vl.ꝙ potestatem dedit eis
dn̄s in edi.et non in destructōez.hanc aūt potestatē opor
tuit dare per aliqđ visibile signuȝ.puta sub certa forma
verborū.que fuit. Hoc facite in meā ɔmemoratiōez.⁊ hoc
ideo.quia ordo et potestas sacerdotalis ē sacramētū Sa
cramētū aūt est ꝭm doct.qn̄ aliquid spūale sub signo sen
sibili traditur.ergo necesse fuit ordinē sic tradere discipu=
lis.sub illa forma verboꝝ.eo ꝙ per nulla alia verba euā=
gelij ɔuenienti⁹ cognoscit̄ hoc fuisse factū Cum vero ali
ud sit conferre potestatē ɔsecrādi.et aliud etiā sit dare for
mā agendi in ɔsecratōe atqȝ vsum cōmunionis.necesse
est atqȝ fuerit.illa per alia ⁊ alia verba explicare.queād
modū factū est. Nam ꝑ illa verba Hoc facite.potestateȝ
confitiendi contulit Sed ꝑ illa Accipite et mādūcate sa=
cramētū instituit et in vsuȝ fidelib⁹ contulit. Formā vero
ɔsecratiōis panis et seorsum vini expressit per alia et alia
verba queādmodū patet expresse ex verbis sancti euan=
gelij.et ex ɔsuetudine oīm celebrantiū.expediens enim est
diuersa opera ꝑ varia signa et verba explicare atqȝ noti
ficare.ergo conclusio pro omni parte vera.

¶ Conclusio quarta.

**Eo tempore quo crist⁹ discipl'is sui cor
poris ꝑpriā spēm auferre proposuit.
Cōueniēs fuit ꝓpter nr̄āȝ salutē vt eu
karistie sacramentum tunc post se re=
linquendo instituit.**

¶ Hanc conclusiōez ꝓbat.d.s.parte.iij.q.73.aut.5.tribus

Conclusio.

1 rationibus Primo racōe cōtinētie huiꝰ sacramēti.conti-
netur enim ipse cristus in eucaristia sicut in sacramento
et ideo qn̄ cristus ipse in propria spetie a discipulis disces-
surus erat.in sacramētali spetie se ipm eis reliquid.sicut
in absentia impatoris exhibet venerāda eiꝰ imago. Un
de eusebiꝰ nicenus dicit.ꝙ corpus assumptuz ablaturus
erat ab oculis.et illaturꝰ sideribꝰ.necesse erat vt die cene
sacramentū corporis et sanguinis sui ↄsecraret nobis.vt
tolleret iugiter misteriū.qđ semel offerebat in pretiū Se
2 cundo qꝛ sine fide passiōis cristi numꝗ̃ potuit esse salus
ſm illud.Ro.3. Quē proposuit dn̄s ꝓpitiatorē per fidem
in sanguīe eius.⁊ ideo oportuit oī tpe apud hoīes esse ali
quid repn̄tatiuū dn̄ice passionis.cuiꝰ in veteri quidē te-
stamēto precipuū sacramentū erat agnꝰ pascalis. Unde
et apostolus dicit.j.corinth.2. Pasca nr̄m imolatꝰ est cri-
stus Successit aūt ei in nouo testamēto eucaristie sacra-
mentū.qđ est remēoratiuū preterite passiōis.sicut et illud
fuit prefiguratiuū future Et ideo cōueniēs fuit vt immi-
nente passiōe.celebrato priori sacramēto.nouū sacramen
tum institueret. Unde leo papa dicitꝙ vbi ymbre cederēt
corpori.antiqua obseruātia nouo excludit sacramento
Hostia ī hostiā transit.sanguine sanguis aufert.et lega
3 lis festiuitas dum mutat,implet. Tertio qꝛ ea que vltio
dicunt maxīe ab amicis recedētibꝰ magis memorie cō-
mēdant.presertim qꝛ tunc magis inflāmat affectus ad
amicos Ea vero ad que magis afficimur ꝓfundiꝰ anio
imprimunt. Qꝛ igit vt.b.Alex.papa dicit Nihil in sacri
fitijs maius esse potest ꝗ̃ corpus et sanguis cristi.nec vl-
la oblatio hac potior est.ideo vt ī maiori veneratiōe ha
beretur.dominꝰ in vltimo decessu suo a discipulis hoc sa
cramentū instituit Et hoc est ꝙ augustinꝰ dicit in libro
rationū ad ianuariū Saluator.quo vehemētiꝰ cōmēda
ret misterij illius altitudinem.vltimū hoc voluit infigere

cordib⁹ et mēorie discipulorum. a quib⁹ ad passionē decessu rus erat. ergo cōueniēs fuerit tūc instituere. Et thomas de argentina in .4. circa. dis. 8. ar. 10. Et est scōa conclusio ꝙ aptissimū tpūs instituēdi istud sacramentū erat proxi= me precedēs cristi passionē. qr cristus erat caput fideliū. et ipsi membra ei⁹. et ideo licet nō esset necessariū istud sa= cramentū eo tpe qn corporali sua pñtia istud caput suis membris iungebat. tñ qn per passionē ista corpalis pñsen tia tolli debebat. tūc istud sacramētū erat necessariū. vel saltem valde cōgruū. quatin⁹ sublata corporali pñsentia capitis ipsorum fideliū. adhuc ipsi fideles vniti manerēt suo capiti presentia sacramentali. quare conclusio vera.

¶ Conclusio quinta.

Cristus anteꝙ̄ discipulos suos ī sacer dotes ordinando consecrauit. Sub specie panis et non vini solūmō eos sacramentaliter cōmunicauit.

¶ Ista ꝯclusio pbat ex verbis et dictis saluatoris ⁊ san cti euāgelij Nā referēte Matheo. c. 26. Cenantib⁹ eis scz anteꝙ̄ p verba superi⁹ expressa apl'i in sacerdotes fuerūt ordīati. Accepit iesus panē et benedixit ac fregit deditqz discipulis suis et ait. Accipite et comedite. Hoc est corpus meū. sic eos cōmunicādo. Et Marcus. 14. Manducāti= bus illis accepit iesus panē et benedicens fregit et dedit eis. et ait. Sumite hoc est corp⁹ meū Et Lucas Accepto pane grās egit et fregit et dedit eis dicēs. Hoc est corpus meū quod p vobis dat. In his verbis scđm oēs. doc. supe rius in cōclusiōe. 2. ⁊ 3. allegatos. ⁊ precipue scđm illos doc. quos ipse aduersari⁹ sepe p sua opione allegat. scz alber= tū in libro de offitio misse. Et Liram in expositiōe. sacra= mentū eucaristie instituit vt iam probatum est. et sic suis

inestimabile donū dedit. Et dicit venerabilis lira Et ac. pa. gra. agi. ⁊ ꝑ hoc ondit ꝙ in ꝯsecratōe hui⁹ sacramēti preexigit̄ deuotio et orō ⁊c̄. Et sequit̄ dedit eis dicēs hoc est corp⁹ meū ⁊c̄. nō ē sic intelligēdū. ꝙ pri⁹ frāgeret et daret discipl'is. ⁊ postea diceret verba ꝯsecratōis. sed magis ecōuerso. q2 crist⁹ dedit apl'is suis corpus suū cōsecratū. et ideo pri⁹ dixit verba cōsecratōis. que sunt hoc est corpus meū. q2 ꝟba cōsecratōis efficiūt. hoc qḋ figurāt. postea fregit et dedit. hec lira Sed qn̄ crist⁹ post cōsecratōez panis ita fregit ⁊ dedit discipl'is suis. ipsi aduc nō fuerūt sacerdotes ordinati Nā ꝑ verba seqntia vt ꝓbatū ē. scz hoc facite ī meā cōmēoratōz. a primo eos ī sacerdotes ordiauit. que dicta sunt iux̄ Lucā vt pz ex serie euāgelij sui pt⁹ cōsecratōz et datōez corpis sui. et an̄ cōsecratōz calicis. sic legunt̄ verba ibidē ī forma. Et accepto pane grās egit et fregit et dedit eis dicēs Hoc ē corp⁹ meū qḋ ꝓ vobis datur. hoc facite ī meā ꝯmēoratōz Silr̄ et calicē. ergo crist⁹ cōicauit discipulos suos anq̄ꝫ cōsecrauit eos ī sacerdotes dūtaxat sub spetie panis et nō vini. Sed postea q̄ꝫ ordinati fuerūt. subiūxit Silr̄ et calicē ⁊c̄. scd̄m Matheū Et accipiens calicez grās egit et dedit illis dicēs Bibite ex hoc omnes. q2 iam oēs ordinati sunt ⁊ fuerūt ī sacerdotes ꝑm omnes sanctos doctores Etiā iudas q2 fictio recipientis nec impedit caracteris receptionū. licet impediat effectuz gratie ergo bene dixit. bibite ex hoc oēs. q̄re conclo vera.

Conclusio Sexta.

Fidel' narratio institutōis tāti sacrmēti ab apl'o corinth. facta ꝑapte maifestat ꝙ null⁹ corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i sub spē vini nisi actu celebrās salutifere rcipiat

Probat̄ cōclusio pn̄s ꝑ prima ei⁹ pte. ponat̄ narratio

aplꝭ.j.cho.xj.ſcripta de verbo ad verbū vbi dt. Ego eniꝫ
accepi a dño qđ et tradidi vobis.qm̄ dñs hieſus ī qua no
cte tradebaẗ.accepit panē et grās agēs fregit et dixit. Ac
cipite et mādūcate. Hoc eſt corpus meū. Hoc facite ī meā
comemorationē. Similiter et calicē poſt qꝫ cenauit dicēs
Hic calix nouū teſtamentū eſt in meo ſanguine. hoc faci
te quotienſcūqꝫ bibetis in meā cōmemorationē. Hec ſunt
verba aplꝭi in forma in quibꝰ narrat.primo vba per que
inſtituit hoc ſacramētū.ꝛ primo ſub ſpē panis.ibi accepit
panē Scđo ſubiūgit vba vſuꝫ cōionis ex ꝑmētia.ibi acci
pite ꝛ mādūcate. Tertio formā ↄſecratōis panis.ibi hoc
eſt corpꝰ meū Quarto annectit verba q̇bꝰ eos ī ſacerdo=
tes ordiauit.hoc facite ꝛc̄.poſtea ꝑ ↄſecratōe calicis ver
ba exꝑmit ibi Silꝛ et calicē ꝛc̄. Ultimo ꝑ vnū dictū ſin=
gꝭlare dono.ſ.ſ.dictatuꝫ cōcludit Hec q̊tiēſcūqꝫ fe.in mei
me.fa. In q̊ tria pulchra ꝑ noſtra catholica opīone eli=
ciunẗ Prīo quidē ꝙ de ſanguīe ſub ſpē vini nō ſit ꝑ quo
rūcūqꝫ vſu aliq̇d reſeruādū ī ecclꝭia.qꝛ dr hoc facite quo
tienſcūqꝫ bibetis.g̊ ſꝑ quotiēs de calice bibendū ē.totiens
ↄficiēdū ē. Scđo ſequiẗ ꝙ laici nulla ratōe debēt de cali
ce cōicare. Nā illi ſolū de calice debēt cōicare.qui caliceꝫ
debēt cōficere Nā dt hoc facite quotiēſcūqꝫ bibetis.ſi em̄
laicꝰ dēret bibere.et quotiēs biberet dēret ↄficere Sed nō
poteſt niſi pbr̄.g̊ ſoli pbrī debēt de calice cōicare Tertio
ſequiẗ ꝙ nec pbrī debēt de calice cōicare.qm̄ nō ↄficiūt qꝛ
quotiēs bibituri ſunt totiēs cōſecraturi ſunt. dicēte aplꝭo
Hoc fa.quo.bi.g̊ quotiēs bibere volūt.totiēs debēt ↄfice=
reꝰ Sꝫ poſſit q̇s ↄtra ꝑſuppoſitū dicere.et expōꝫ nico.de
gorra negare.dicēdo. Nolo hoc vbū facite ꝑ ↄficite expōi
ſed ꝑ accipite ꝛ date Sed ſi q̇s hoc velit.profecto neqꝫ bn̄
velit.nā eſſet ſenſus ſm̄ hoc.facite.i.accipite et date q̊tienſ
cūqꝫ bibetis ī me.ↄme. Et ſic q̊tiēs ſacerdos biberet dēret
et alios cōicare.qđ nemo ſane mentis dicit Attendamus

duntaxat q͞z caute q͞z prudent͛ q͞z deniq͞z fideliter ille fidel͛ rei geste narrator aplus.corinth.scribēs historiā texuit il lam supremā cenā atq͞z sanctā ꝯmemorans.in qua dn̄s cō summatis veteris pasce solēnijs.sacrosanctū sui corporis ⁊ sanguinis nouū instituit sacramētū.qr in cōsecrato et cō municato pane dn̄s simpl'r et absolute dixit.Hoc facite ī meā cōmemoratiōe͞z Post vero consecratū calicē qn̄ ad apostolos precise loquēs.vsu͞z eis impauerit.ipse nō sim pliciter et absolute meminit dictū.Hoc fa.in me.ꝯme.sed hoc cū limitatōe.quotiēscūq͞z bibetis.¶ Si quis interro= garet.quare cristo nō dicēte super calicē hoc facite apl'us dixisse referat.et an de falso sit hic redarguēdus paulus Absit.Nam cū esset vas electōis plenusq͞z spū sctō.futu= risq͞z nostris piculis preuidit.potuisset em̄ cuipiā hec su= spitio oriri.ꝙ nulla facultas esset in eccl'ia cōsecrādi cali= cem.eo ꝙ non dixisset crist' apl'is de calice.hoc facite.sed bibite et diuite inter vos.que vtiq͞z verba nō tam verba vident͛ tradētis ptāte͞z q͞z imperātis vsu͞z.Dixissent ergo ꝙ illis tm̄ sanguis cōicat' fuisset.et quidē a cristo.nobis aūt cōmunicari nō posse.sed nec quidē confici potuissent Et hij quidē siue hūc errorē colorare potuissent dicentes qm̄ dn̄s erat passur'.nostre adhuc mortalitatis pticeps futurā eis suā mortē.ī hoc sancto sacramēto presignauit ostendēs sanguinē a corpore fore separādū. At vbi fact' mortu' ipse de morte triūphauit.hn̄s simul vnita ⁊ nūq͞z ampli' sepanda.corp' ⁊ sanguinē.non opus fuit diuisio nē illam sanguis a corpore fcare.sed magis vnione͞z vt in sacramēto isto.nō tam mors q͞z de morte victoria ⁊ tri umphus recolat͛.Potuissent quoq͞z his addere sacramē tū resurrectōis.poti' hoc debere dici.q͞z mortis.eo ꝙ resur= rectōe cōfessa nemo mortē non ꝯfiteat͛.Quis vnq͞z sur= rexit.qui prius mortu' ipse nō fuerit.sed cōfessa morte nō necesse est vt quis resurrectione͞z asserat. Moriuntur em̄

innumeri qui nō resurgūt. Sic ergo sacramētū hoc sa-cramētū resurrectōis xpi fuit. sic etiā mortis necesse est. nō aūt ecōtra. sicut fuerit mortis sic et resurrectōis. deniqꝫ nō defuisset his si qui fuissent ad astruēdā hāc heresim suā plime alie ratōes et apparētie. queadmodū nō defuerūt illis pfidis quibusdā bohemis. ad astruēdā cōicatōꝫ vtri usqꝫ spēi esse necessariā laicis. Ille idē credite mihi spūs ille inqꝫ ꝯsutissim⁹ hūani gnis hostis. qui illis pfidis ista suggessit. suggessisse potuit et aliis. nisi aplūs dei equideꝫ meliori spū edoct⁹. fidei nrē ꝯsuluisset. Cōsuluit aūt p hūc modū. vt quasi traditōeꝫ cristi explicās. etiā sup calicē di ctū retulerit. Hoc fa. in me. ꝯme. nō tm̄ simplr et absolute vt sup panē. sed quadā cū limitatione. d. Quotienscunqꝫ bi. Unde sic etiā potestatē confitiendi sanguinē sub spetie vini. queādmodū et carnem sub spetie panis traditā ec clesie fuisse docet. non tamē vsuꝫ Nam de pane nō refert dixisse cristū. hoc fa. quo. come. in me. ꝯme. De calice vero sic. vt innuat de pane manducari posse etiam quādo nō conficit. bibi vero de calice minime. Et posse de pane mā ducare. qui non conficit. non autem bibere de calice. Nō est ergo de calice quicqꝫ reseruandū in ecclesia. est autē de pane Nam de isto manducare possunt non confitientes atqꝫ etiam horis quibus non conficitur. Bibere vero de illo calice nisi confitiētes. et qñ non confitiūt nequaqꝫ neqꝫ verꝫ hunc apl'i sanūqꝫ intellectū vnqꝫ infitiari quis poterit. Etiā si machinet astruere verbū illud facite pas-siue tm̄ esse accipiēdū. vt sit sensus. Facite. i. accipite vl' bi bite. Tum qm̄ oēs sancti eam ipsaꝫ vim habere hic decla rant verbū istud facite. quā habet. vbi supra panē aplūs dictū fuisse memit. Tū etiā qm̄ si aplūs hoc dixisse volu isset (queadmoduꝫ que sup panē xps dixerat) vlla sine mutatiōe retulisset. Hoc qꝫ Acci. et bi. vel diuidite int vos sed aplūs noluit hoc verbū sic accipi. ideo verba cristi hic

Conclusio.

scꝫ accipite et bibite obmisit. Tum qꝛ nulla maioꝛ ratio
vel causa ē. ob quã causaꝫ verbũ illud facite sup pane di=
ctũ exponat. i. cõficite. Accedit huc aliud ꝙ si illud verbuꝫ
apl'i de cõicantibꝰ. nõ consitiẽtibꝰ intelligendũ foret. hoc
fa. quo. bi. in me. ꝯme. Sane eccl'a ad illos i ipa eccl'a per
oꝛa sacerdotuꝫ diceret. vt quotiẽs quis cõicaret. pbr̃ esset
vel laicꝰ. ꝯsitiẽs vel nõ cõsitiẽs. diceref tibi ex ꝑsona cristi
Hoc quotiescũqꝫ feceritis ĩ mei mẽo. fa. Qd' qm̃ ab ipsis
apl'is ad ista vsqꝫ tp̱a factũ nõ est. Dicunt tñ sacerdotes
celebrãtes eleuatõne calicis vl' paulo post illa verba. vn
de manifeste eccl'a videf declarare. ꝙ ad ipsos celebrãtes
dũtaxat sint dicta. quare ꝯcl'o xa. ¶ Concl'o septima

Sicut enim xp̃s cũ ardua sibi expedi
enda fuerant more alioꝝ hominũ spe
tialia gesta obseruauit.

·12· discipuli
hij in cena
fuerunt

Ita quoqꝫ cũ hoc sacrum misteriũ in=
stituere voluit. non oẽs discipulos sed
solum duodecim apostolos sibi preeli
gens tunc in sacerdotes ordinauit.

¶ Prima ps ꝓbaf ioh. xj. ex resuscitatõe lazari. vbi lacri
matꝰ ẽ ihũs. et postea ihũs eleuatis sursuꝫ ocl'is dixit Pr̃
grãs ago tibi. qm̃ audisti me. et cũ hec dixisset. voce ma=
gna clamauit Lazare veni foras. Qui illa vno xbo ex
pedire potuit. ꝓpter astãtes tñ more alioꝝ hoĩm gesta spe
tialia obſuauit. Itaqꝫ i institutiõe tãti misterij corpis et
sanguĩs sui facere nõ obmisit. vt obſuat eccl'a. qꝛ eleua=
tis oculis i celuꝫ. grãs agẽs bñdixit. fregit. et dixit. et sic in
mł'tis alijs locis. s. euãgeliꝫ. g̃ ꝯcl'o ꝑ eiꝰ prima pte vera.
¶ Scd'a ps ꝓbaf. nã dñs volẽs se trãsfigurare et sue di
uinitatis claritatẽ oñdere. assumpsit petꝝ iohẽꝫ ⁊ iacobũ

de quo Crisostim⁹ Ideo aũt hos tres assumpsit q̄ alijs
potiores erãt.q2 ĩ maxim misteriũ instituẽdũ erat.nec co=
ram oĩb⁹ agẽdũ.Et raban⁹ Tres solũ secuz discipulos
ducit q2 multi sunt vocati pauci vero electi.vł q2 q̄ nunc
fidẽ sancte trinitatis incorrupta mẽte seruãt.tũc eťna ei⁹
visiõe letabũť Itaqz illud diuinuz misteriuz instituẽdo
ꝺm textũ euãgelij.solũ.xij.discipulos ad cognoscẽdum et
tractãdũ illud secũ assumpsit.⁊ ĩ sacerdotes ordĩauit.ma
thei.26. Discũbebat cuz.xij.discipulis Et marci.14.Ve=
spere facto venit cũ.xij.discipłis.Et luce.22.Cuz facta fu
isset hora discubuit et.xij.apłi cuz eo.Et nullibi fit mẽtio
de alijs septuagĩta duob⁹ discipłis.neqz de matre ei⁹ ꝙ
in hac cena p̃ñtes fuissent.g̊ nõ oẽs discipłi huic misterio
interfuerũt vel ei assistebãt.sed solũ maiores scz.xij.apłi
qui vt sic diuino ꝑ misterio ꝑ ꝑticipes oẽs ĩ sacerdotes or=
dinati fuerũt.et de corꝑe et sanguĩe oẽs receperũt.Nã be
ne sequiť ꝯña Hoc non ẽ ĩ hoc loco legis positũ.nec ĩ alio
vbi poni debuit.g̊ nõ p̃sumiť nec p̃sumi dẽat ita esse Nã
nõ firmata lege qua facilitate ponũť eadẽ et reitiũť.vn
de hiero.ꝯtra elindũ hereticuz dicit.Sed vt hec que scrip
ta sunt nõ negam⁹.ita ea que nõ sunt scripta rennuim⁹
Itẽ idẽ ĩ omelia Ecce ego.ďt.Nõ ex scripturis non hz te
stimoniũ eadẽ facilitate cõtẽniť.qua ꝓbať.Cũ igiť non
legim⁹ alios cõicatos sub vtraqz spẽ ꝙ̃ apłos.secuti⁹ est
dicere.ꝙ illi solũ fuerũt.ꝙ̃ dicere ꝙ etiaz alij.De.b.v̄gine
ita scribit xp̄ianissim⁹ Joh.gerson doctor p̃clarissim⁹ in
trac.sup̱ magnificat.trac.9.Põt igiť pie credi de.b.v̄gĩe
primo ꝙ credidit et sciuit misteriũ b̃ñdicti sac̃mẽti.et ante
institutõz et pt⁹.ymmo ⁊ duz instituebať.licet p̃ñs fuisse
nõ credať.nec tũc ꝯicasse sac̃mẽtaliter.potuit attñ tunc
sp̃ũaliter et añ et pt⁹ effectũ mãducatõis accepisse.Possit
quidẽ admitti hoc.ꝙ aliq̄ huic misterio assistebãt.vt fui
et mistri.sed tñ illi tm̃ qđ fiebat.et nõ cur fiebat.ꝯsidera=

bta virgo

Cōclusio.

bant.ꝛ cū hoꝝ p̄n̄tia p̄cipalit̄ hoc misteriū nō respitebat euangeliste vt poterāt. ꝑpter dispēdium. non ponebant. si quis horū fuisset. quare narrando. pertransierūt. Concludendū igitur est.ꝙ in illis que naturā excedūt. vel que misterium important. et ex sola voluntate dependent. nihil possumus assertiue dicere. nisi quantū nobis reuelatur. vel per sacras scripturas tradit̄. et in his securius est dicere: non est scriptum vel reuelatū. prius ecclesie. per spiritum sanctum. ergo non est temerarie diffiniendū aut asserendū. et cum non legit̄. nisi in cena secū assumpsisse duodecim. secure erit dicendū.ꝙ volens instituere illa diuina misteria. non omnes ipsum imitātes. ad hoc tractādum et percipiendū preelegit. et presentes esse voluit. Sed solum illos de quibus euangeliū aptissime facit mētōꝫ ergo cōclusio vera. Possit etiā ipsa probari ratōe sic. Cristus solum illos ordinauit in sacerdotes. ad quos verba illa ꝓtulit ordinatōis et ɔsecratōis. scꝫ hoc facite. Sꝫ solū illa retulit ad. xij. discipulos. de quib⁹ euāgeliste mentōeꝫ faciūt. q̄ et cene interfuerūt solūmodo. Maior ꝛ minor note sunt ex predictis. ergo conclusio vera.

Conclusio Octaua.

Cristus fidelib⁹ non sacrificantib⁹ corporis et sanguinis sui refectionē. p̄ vita eterna ɔsequēda largiri desiderās. Sub qua spē hoc facere voluit per signa atqꝫ doctrinā sanam. ante tāti sacramēti institutōeꝫ. fuit manifestās.

Probat̄ ista conclō primo ex signis saluatoris. nā qn̄ xp̄us refecit quiqꝫ milia hoīm ī deserto. de quiqꝫ panib⁹ ꝛ duobus piscibus. Joh̄. vj. nullū eis potum dedisse legit̄

Item Mathei. 14. refitiẽs quatuoꝛ milia de septẽ panibꝰ ibi iterũ nulla fit mentio de potu. ad innuendũ futuram praxim suã. in ecclesia dei obseruandã. et ꝙ populo fideli debeat tradi sacietas cibi et potus coꝛpoꝛis et sanguis cristi sub spetie panis. In quibꝰ passibꝰ doctoꝛes sancti expresse locunẗ. ꝙ hec refectio fuit figura sacrosancte eukaristie ẜm liram Nam volẽs dñs inducere sufficientiã saturitatis panis spũalis. priꝰ ostendit miraculũ ĩ coꝛporalibus. Nam ĩ illo. c. Ioh. vj. vbi se fundãt aduersarij ĩ figura et enigmate legiẗ dominũ satiasse. sic tm̃ populũ. et postea immediate in eodẽ. c. eos ad sensuꝫ spũalẽ ꝑ paneꝫ celestẽ ꝓuocasse. sub quo coꝛpꝰ et sanguinẽ suũ eis tradere ꝓmittebat quasi ĩ figura loquẽdo Si ex modico pane terrestri tot milia hoĩm refecerã ne aliqui ĩ deserto perierẽ credite et me posse vos reficere ex pane celesti. ita vt ineternũ viuatis Et ego sum panis ille qui de celo descendi et sum panis viuꝰ et viuo ꝓpter patrẽ. et vos viuetis ꝓpter me. precipue qui manducãt me et cum ego nõ sum spiritꝰ qꝛ spiritꝰ carnẽ et sanguinẽ et ossa nõ habet sicut me cernitis habere. ergo qui mãducat me qui sum panis viuꝰ manducat meã carnẽ et bibit meũ sanguinẽ. et ĩ me manet et ego in eo Et sicut ego viuo ineternũ ipsiqꝫ viuent. Et hunc panẽ ibidẽ sepiꝰ noĩare voluit. quatinꝰ vt ĩ miraculo precedẽti ostẽderet sufficiẽter homĩes posse reficere solũ sub hac spẽ de coꝛpoꝛe ⁊ sanguĩe suo. de quo. b. Tho. in trac. coꝛpoꝛis cristi et sermonibꝰ dicit de doctrinis suis dominꝰ hãc sacrã ꝯmunionẽ firmauit Nam cuꝫ fuisset locutꝰ de coꝛpoꝛe et sanguĩe suo. manducatõꝫ ꝑ modum cibi et panis in ꝓcessu textꝰ sui duodecies noĩauit. ⁊ apud quãlibet noĩatõꝫ sufficientiã salutis ostẽdit. Primo dixit Ioh. vj. Operamĩ non cibuꝫ qui perit. sed qui ꝑmanet in vitam eternã. quã filiꝰ hoĩs dabit vobis panẽ veꝝ de celo Hunc em̃ pater signauit deꝰ Ecce noĩando cibũ dicit

ipsum manere. et sufficere in vitã eternã Secõdo nõ moy
ses dedit vobis panẽ de celo sed pater me⁹ dat vobis. hic
preponit hũc cibũ mãne. que supplebit oẽʒ esuriẽ. ⁊ hẽbat
oẽ delectamẽtũ et omnẽ saporẽ suauitatis Tertio panis
dei verus ẽ qui descẽdit de celo. et dat vitã mũdo. Ecce ite
rũ spẽs vna et suffitiẽs ad vitã mũdi. Quarto ego sum
panis vite. qui venit ad me nõ esuriet. et qui credit in me
nõ sitiet vnq̃ȝ Ecce quartũ testioniũ xp̃i. q̃ iste panis tol
lit esuriẽ et sitim. et ita plene satiat et potat ineternũ Qui
to ego sum panis vite. prẽs vestri mãducauerũt manna
in deserto. ⁊ mortui sunt. Ecce tñ noĩat panẽ et nullã fa
cit mentionẽ de vino Sexto hic ẽ panis de celo descẽdẽs
si quis ex ipso mãducauerit nõ morieᷓ Hic priuatio mor
tis ex vna spetie promittiᷓ Septimo ego sum panis viu⁹
qui de celo descẽdi. Sed quod de celo venit perfectissimũ
habet gratie complementũ. Octauo si quis manducaue
rit panem hunc viuet ineternũ Nono panem quem ego
dabo caro mea est pro mũdi vita. Decimo qui mãducat
me ipse viuet ꝑpᷓ me Undecimo hic est panis qui de celo
descendit Duodecimo concludẽs superiora. qui mãducat
hunc panẽ viuet ineternũ In istis duodecim locis fit mẽ
tio de corꝑe et sanguine cristi. sub spẽ panis. scȝ de illo pãe
celesti ĩ quo merces multe sunt reposite. ꝑpetuitas. vita etᷓ
na. volũtatis diuĩe impletio. cib⁹ celestis. veritas dei. mise
ricordia dei. vita mũdi. ꝑpetua sacietas. refectio. eternitas
priuatio vtriusqȝ mortis. fides incarnatõis. lignũ vite. re
dẽptio mũdi. et cõiunctio cũ deo. et ista oĩa tãguntᷓ ĩ textu
expresse Sunt aũt alia quatuor loca ibidẽ. in quib⁹ dñs
corp⁹ suũ et sanguinẽ noĩat absolute. nõ satiẽdo mentõȝ
de spẽb⁹ Nisi mãducaueritis carneȝ ⁊c̃. Qui manducat
meã carneȝ Tertio caro mea vere est cibus Quarto qui
manducat meã carnem et bibit meum sanguineȝ in me
manet et ego in eo. In istis locis nulla est mentio de spe

rebus.sed de contentis in sacramento.quia de corpore et
sanguine domi.que sub spē panis sufficiēter ↄtinēt quez
admodū inferiꝰ dicā In primis aūt locis de spēbꝰ panis
et nulla ibi fit in tota lege mētio de spē vini.ꝙ in actu ce
ne cristi.vbi dicit Non bibaz ammodo de genimīe vitis
huiꝰ.donec bibā illud nouū in regno patris mei Ex qbꝰ
omībꝰ patz ꝙ cristꝰ fidelibꝰ nō celebrātibꝰ ꝓuidere cupiēs
de refectiōe futura sui corpis et sanguīs sub spē panis so
lū ↄferre multiplr ostēdit.et nō sub spē vini.et sic manife
statur ex signis ostensis.ꝛ verbis.s.euāgelij veritas con-
clusiōis.ergo ipsa est vera.ꝛc̄. ¶ Conclusio Nona.

Cristꝰ qui ꝓ omībꝰ necāriys accēdis
in oratōe domīca nos orare docuit.
Solū sub spē panis corpꝰ et sanguinē
eius fidelibus petere demandauit.

¶ Probat ista conclo quātū ad eiꝰ primā ptē.auctorita
te.d.s.in expositōe dnīce orōis.vbi dicit Sciendūz est ꝙ in
oratōe domīca cōtinent oīa que desiderant vt ꝓbat ibi
dem quantuz ad omnes partes eius.que propter breuita
tem hic obmittunt Et.b.Augustinꝰ ad ꝓbaz Si recte ꝛ
cōgruenter oramus.nihil aliud dicere possumꝰ.ꝙ ꝙ in
ista orōe domīca positū est Et.d.s.22.q.83.arti.9.Sed se-
cunda eius pars ostenditur Nam in quarta petitōe istiꝰ
oratōis dn̄s ait.Panē.n.cot.da no.ho.Luce xj.ꝛ mathei
vj.panē nrm̄ supsubālez De supsubstātiali manifestū est
ꝙ de corpore cristi intelligit Nam dicit beatꝰ hieronimꝰ
Quādo petimꝰ vt peculiarē vel pcipuū vel supsubālem
Deꝰ panē nobis tribuat.illū petimꝰ.qui dicit in euāgelio
Ego sum panis viuꝰ.qui de celo descēdi Et lira sup illa
verba.panē nostrū supsubstātialē dicit.et petendo hoc sa
cramentum.petimus omnia alia que ordinant ad ipsuz

de spē panis

¶ Conclusio.

Qr aūt per panem quottidianū etiā intelligat corp⁹ cri
sti Beat⁹ Ciprian⁹ dicit. Panis vite cristus est. hunc aūt
panē dare nobis quottidie postulam⁹ De quo et Cassia
nus in libro collationū. abbatē ysaac dixisse refert Panē
inquit nrm̄ ephesion. i. supsubstātialē. da nobis hodie. qđ
alius euāgelista quottidianū dicit. Illud nobilitatis ac
substātie eius ꝑcat qualitatē. qr scʒ super oēs substantias
sit. atqʒ oēs creaturas. sublimitas magnificētie ei⁹ ac san
ctificatōis ei⁹ excedit oēs creaturas. Hic vero ꝓprietatem
vsus atqʒ vtilitatis expressit. Naʒ cum dicit quottidianū
ostendit. ꝙ sine illo. nullo die spūalē vitā capere valeam⁹
Cum dicit hodie. ostendit eū quottidie esse sumendū. ⁊ he
sternā habitionē non nobis sufficere. nisi quoqʒ hodie si-
militer fuit attribut⁹ Et infra licet illud quod dicitur ho
die ad presentē vitā potest intelligi. i. dum ī hoc seculo cō-
moramur. hic panē nobis presta Et augustin⁹ in ꝭmōe
de domīca oratōe Panis iste quottidian⁹. corp⁹ domini
potest intelligi. quē quottidie accipio. sine quo nō possuʒ
saluari. vt ait domin⁹ in euāgelio. Panis quē ego dabo
caro mea est ꝓ mundi vita. ecce quiuis ī oratiōe domīca
panē petere cognoscit. intellige quid petis. Sacramētuʒ
nanqʒ corporis et sanguīs cristi petis Et. b. Tho. ī expo
sitōe pater noster. petim⁹ ergo panē nostrū sacramētalē
qui quottidie in ecclīa ꝯficit. vt sicut illud accipim⁹ in sa
cramēto. ita debet nobis ad salutē Joh. vj. Ego suʒ pa
nis vi. qui de ce. des. ⁊c. hec ille. Cū igit in hac orōe nullā
facit mētōʒ de sacramēto vl' spē vini. et augustin⁹ et alij
intelligūt de corpore et sanguine cristi. apparet bene et ꝙ
sub hac spē corp⁹ ⁊ sanguis ei⁹ a fidelib⁹ solū petere volu
it. quare ꝯclusio vera. ¶ Conclusio decima.

Praxis cristi ⁊ eius operatio. hoc quo qʒ peraperte manifestat.

Q laicus eukaristie sacramentuꝫ sub spetie panis solum petat.

¶ Ista conclusio ꝓbatur ex praxi cristi dupliciter. Negatiue primo. Nam dn̄s solū.xij. discipulos sub vtraqꝫ spē cū eos pbrōs ordinasset.cōicauit.vt dictuꝫ.est.cō.vij.qn̄ modum et formā cōsecrādi instituit Math26. Discūbebat cū.xij.discipulis.⁊ Marci.14. Vespere facto venit cū duodecim discipulis.et Luce.22. Cū facta fuisset hora discubuit et.xij.apl'i cuꝫ eo. Quod exponēs Beda sup omelia. Dixit hiesus petro.dicit. In cena quā vltimā añ passioꝫ cum discipulis saluator habuit.in qua eoꝝ pedes lauit.eisqꝫ corporis et sanguīs tradidit misteria celebranda Hec ille. Ubi doctor ille expresse ponit.ꝙ cena solū fuit instituta ꝓ celebrādis misterijs. Et qꝛ nullū alium ibidē cōmunicasse legit̄ dn̄s sub vtraqꝫ spetie.neqꝫ matreꝫ neqꝫ septuaginta duos discipl'os.apparet ꝙ solū instituit hoc sacramentū sub vtraqꝫ spē.vt superi⁹ dictū est.ad sue memoriā passionis cōfitiendā.et ꝙ laicis non cōfitientibus non sic sit prestandū sed solum sub vna spē. ¶ Affirmatiue sic probat̄ ex praxi cristi. Luce vlt.dicit̄ de illis duobus discipulis.quib⁹ apparuit ī die resurrectōis euntib⁹ in emaus.et quoꝫ cum discūberet cum eis.accepit paneꝫ bn̄dixit fregit et porrigebat illis. At illi cognouerūt eū in fractōe panis.ꝼm concordē sentētiā.d.s.d. Hic dn̄s dedit discipulis illis duob⁹.corpus et sanguinē suum sub vna spetie. De quo in sequēti conclusiōe lati⁹ dicet̄. Et.b.augustin⁹ in li.de cōcor.euangelis.di. A cristo facta est permissio impedimēti vsqꝫ ad sacramētū panis.vt vnitate corporis ꝑticipata.remoueri intelligat̄ impedimētuꝫ inimici.vt crist⁹ posset cognosci. Et glo.ibidē ordinaria et ē bede. Per panē corpus cristi et ei⁹ sacramētū ꝼcabatur ⁊ dabat̄. Itē Theophol⁹ Sumentib⁹ sacrū panē aperiūt̄

oculi eorum. vt eum agnoscāt. magnā eñ habet ⁊ ineffa
bilem caro cristi virtutē. ¶ Quod vero de altera spē nō
possit intelligi. apparet ex serie euangelij. nam ista fuerūt
subitanea. q̄z vis per tempꝰ sunt expressa. fractio ⁊ statim
porrextio. cognitio et euanitio. Cum igit̄ dedit eis primā
speciem. cognitꝰ est et euanuit. Si secundā eis dedisset. qñ
non fuisset. dedisset. quia iam euanuerat ¶ Preterea ex
fractione panis legit̄ cognitio facta. et nō ex vini distri=
butione. Neq̄z est dicendū. ꝙ dedisset illis de altera spetie
vt adimpleat̄ sermo quē dixit. Non bibam ammodo de
genimine vitis donec ⁊c̄. Sed itaq̄z ex prima spetie venit
cognitio cristi. et non ex secunda. quod est contra tenētes
cōmunionē alterius spetiei. qui dicant plures grās ex se=
cunda prouenire q̄z prima. de quo inferius dicet̄. Dicant
nunc quid volunt. cognitio cristi in eius hūanitate et di
uinitate per primā spetiē sufficiēter datur. que est ipsa vi
ta eterna. domino dicente Joh. 17. Hec est vita eterna vt
te cognoscāt solum deuz. et quem misisti hiesum xp̄m. Et
nunc̄ legit̄ ex scd̄a sic. sed ex pr̄ia spē venisse hanc cogni
tionē. ḡ perapte māifestat̄. ꝙ laicꝰ nō celebrās ⁊ suā salu
tē querēs sub vna spē scz panis vestigia xp̄i imitādo. que
rere debeat hoc sacr̄ntū ƺ ꝯcl̄o x̄a. ¶ Conclusio. xj.

Sancti apostoli qui sanguīe suo post cristum dei ecclesiā fundauere.

Corpus et sanguinē cristi non celebrā tibus sub spē panis solū cōicauere.

¶ Ista ꝯcl̄o probat̄ ꝑ eiꝰ prima pte ꝑ doc. sanc. in de re=
gimie principū li. 3. c. 16. vbi dicit ꝙ in sanguie. s. apl̄orum
et alioꝝ sanctoꝝ et corporibꝰ. ac ipsoꝝ vite meritis. funda
ta est eccl̄a. tanq̄z lapidibꝰ viuis et preciosis. ac ineffabili
fundamēto. cōtra qd̄ nec venti. nec pluuie. nec quecunq̄z

procelle diuersaꝝ passionū. vel quarūcūqꝫ ꝑturbationū
sentiat ip̄m p̄n̄t abuiere Isti scti ap̄li vt dicit scd̄a ps de=
derūt corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i laicis soluꝫ sub vna sp̄e. ⁊ ita
xp̄i vestigia fidelit̄ sunt imitati. Nā actuū.2. legit̄ Erāt
ꝑseuerātes.i.fideles.ī doctrīa ap̄l'oꝝ et cōicatōe. ⁊ fractōe
panis. Bꝫm glo. et mgr̄m historiaꝝ ī scolasticis historijs
exponit̄ Fractio panis.i.eucaristie Ad idē lira Itē actu
um.ix. Postq̄ couersus fuit.s.paulus et baptisat⁹ ꝑ ana
niaꝫ. Subdit̄ Et accepto cibo ꝯfortat⁹ est Itē actuū.20.
vbi dicit̄ de.s.paulo Vna aūt sabbati cū quieuissem⁹ ad
frangēdū panē. et subdit Ascēdēs frangēsqꝫ panē et gu
stans. satis allocut⁹ est eos vsqꝫ ad lucē Quē passuꝫ do=
ctores vniformit̄ exponūt de sacrm̄to corporis xp̄i. ⁊ ibi nō
fit mētio de altera sp̄e vel de potu Nec ōm ē q̄ sub sp̄e pa
nis. vel sub pane pot⁹ intelligat̄. vel q̄.b.lucas narrādo
vnā speꝫ. aliā volebat ītelligi Nā.b.lucas s̄m diuū hiero.
de illustrib⁹ viris euāgeliū scripsit s̄m q̄ ab ap̄l'is audi=
uit. Act⁹ aūt ap̄l'oꝝ scripsit. s̄m q̄ vidit. Si igit̄ vidissꝫ euꝫ
alterā speꝫ practicantē vtiqꝫ scripsisset. Itē actuum.27.
Paulus in naui sumēs panē. grās egit deo in conspectu
oīm. et cū fregisset cepit manducare. animequiores facti
omnes ⁊ ipsi ceperunt cibum. scꝫ de manu pauli. vt dicit
Crisostim⁹ in libro de opere imperfecto omelie.17. expo=
nens de corpore cristi. sicut et illum actū. quando duob⁹
discipulis euntib⁹ in emaus dabat panē Super illo ver
bo domini. Mathei.vij. Nolite sanctū dare canibus di=
cit Quia de sanctis dicere cepimus non est tacendū. q̄m
aliud est sanctificatio. aliud sanctificatuꝫ. Sanctificatio
enim est quod alterum sanctificat. Sanctificatum auteꝫ
alterum sanctificare non potest. quāuis ipsum sit sanctuꝫ
vt puta. signas panem tuū quando mādūcas (sicut ait
ap̄lūs Sanctificat̄ em̄ per verbuꝫ dei et oratione) sancti
ficasti eum. non fecisti sanctificationē Q⁹ auteꝫ sacerdos

de manu sua dat. non solum sanctificatū est. sed et sancti ficatio. qꝛ nō solum hoc datur quod videt᷑. sed etiā quod intelligit᷑. De sanctificato aūt pane licet et aīalib⁹ iactare et infidelib⁹ dare. qꝛ non sanctificat accipientē. Si aūt tale esset quod de manu sacerdotis accipit᷑. quale ē. quod de mensa mādacat᷑. nemo de manu sacerdotis acciperet Et sequit᷑ ad ꝓpositū. vnde et nō solum dn̄s benedixit in via panē. sed etiā de manu sua dedit Cleophe et sotio ei⁹ Et paulus nauigās non solū benedixit panē. sed de manu sua porrexit luce et ceteris discipulis suis. Quod autē de manu sacerdotis porrigit᷑. nec aīalib⁹ dandū est. nec infidelib⁹ porrigendū. qꝛ nō solum sanctificatū. sed etiam sanctificatio est. qꝛ sanctificat accipientē. Hec ille Ubi expresse innuit᷑. ꝙ sanct⁹ paulus cōicauit sub vna spē alios discipulos in naui. Hanc etiā cristianissimā ꝯmunionē vni⁹ spetiei. ipse dn̄s nedum ī illis duob⁹ in emaus vt dictum est. sed et in sanctis suis. et apl̄is et discipulis confirmauit Naꝫ in euāgelio s̄m hebreos. a beato hieronīo in grecum sermonē translato. legit᷑ de beato Jacobo sic Domin⁹ aūt cum venisset ī domū summi sacerdotis. venit ad iacobū iustum et apparuit ei. Jurauerat aūt iacobus. se non comestuꝝ panē ab illa hora. qua in cena dn̄s biberat calicē. donec videret resurgentē dominū a dormientib⁹. Rursumqꝫ post paululuꝫ. Afferte ait dn̄s mensaꝫ et panē. Tulit igit᷑ dn̄s panē. fregit benedixit et dedit iacobo iusto. Dixitqꝫ ei. Frater mi comede panē meum q̄a filius hominis resurrexit a dormiētib⁹. Hoc ibi. De sancto vero dionisio ariopagita legit᷑. ꝙ cū missaꝫ celebraret. et populum cōmunicaret. domin⁹ hiesus eidem cū immēso lumine apparuit. et accipiēs panē. dixit ei. Accipe hoc care meus quia mecū est maxima merces tua. hec incidētaliter dicta sup̄ supiora. quare ex tot ꝓbatis iudiciis sctōꝝ relinquit᷑ ꝯclusio vera. ¶ Conclusio. xii.

Sancti dei alij ab apostolis in primitiua ecclesia existentes.

Preditctū modū cōmunicādi secū et cum alijs non celebrātibꝰ fuerūt obseruātes.

¶ Ista cōclo pbat. Nam legimꝰ de sancta petronella q̄ ī extremis ptꝰ multa ieiunia et orōs. corpꝰ dnī suscepit. et demū in lectū se reclinās. ptꝰ triduū ad xp̄m migrauit. Idē de. b. hieronimo scribit eusebiꝰ. vbi dixit. Rogo vos frēs vt dnī mei afferatis corpꝰ. quatinꝰ ī suo lumīe videā lumē. vt firmās super me oclos suos det mihi intellctm̄. et instruet me ī via hac qua gradiar. His vbis finitis. ptꝰ lōgas orōs vir dei gl'iosiss. sacrm̄tū dnī suscipiēs. ad terrā supinꝰ redijt. Hec eusebiꝰ. Sic idē. b. eusebiꝰ in extremis cōstitutꝰ sub vna spē panis cōicauit. vt de eo scribit. b. cirillus ad. b. augustinū de miraculis. b. hieronī. Sic legit̄ de. b. ambrosio. q̄ de manibꝰ. b. honoratij vercellensis epī sub vna spē corpꝰ cristi cōicauit. vt in vita sua legit̄. Accepto sancto dnī corpe. vbi deglutiuit emisit spm̄ bonū secū viaticū ferēs. vt in vtute esce. esset aīe refectio. Hec ex plogo ambrosiani ad beatum paulinū. qui vitā huiꝰ sancti scripsit. Idem refert sanctꝰ gre. in. 2. li. dialogoꝝ. q̄. b. agapitꝰ quendā claudū et mutū corpe xp̄i cōicauit sub pria spē. et eā plene sanauit. vbi dicit̄. Cumqꝫ ei dnicū corpꝰ in os mitteret. illo die ad loquēdū ligua muta soluta est. Et. b. gre. cū vni matrone non credenti porrexisset corpꝰ cristi. formā accepit cruēte carnis ad corroborandā fidē. quod sub pma spē eiꝰ vera ē caro et sanguis. aīa et deitas. corpusqꝫ. Itē de. b. bn̄dicto idē legit̄. q̄ vltima die exitus sui in oratoriū se portare fecit. et ibi exitū suum dnici corporis pceptōe muniuit. Itē de sctā Maria egipciaca que dixit ad zozimā. Obsecro te dn̄e vt ī die cene ad iordanē tēdas. ⁊ corpus dnī tecū feras. et ego tibi occurrā. de manu tua corpꝰ illō sacrū accipiā. Nam a die qua huc veni cōmunionē dnī non

accepi Itē legiṫ de sancto francisco. ꝙ ob reuerentiā sacrificij
ac sacerdotalis dignitatis. nec sacerdos esse volebat. nec etiaꝫ
ablutionē post primā spēm accipere. seu vinū de calice in quo
missabāt. sed habebat ad hoc calicē spetialiṫ deputatū. q̄ vsqꝫ
hodie seruaṫ Itē de sancta lutia legiṫ. ꝙ ipsa spm̄ non tradi
dit post gladij i guttur ei⁹ mersionē. donec sacerdos corp⁹ do
mini traderet. Adhuc et Wilhelm⁹ i suo sacramētali narrat
de hugone de sancto viro dicēs. ꝙ cū doctor ille vltia infirmi
tate laboraret. corp⁹ dn̄i instāter petebat sibi dari. et cū nullū
cibū ɔtinere posset. fratres ei⁹ turbatōeꝫ timētes. simplicē ho-
stiā sibi obtulerunt q̄ð ille ꝓ spm̄ agnoscēs ait. Misereaṫ vri
fratres de⁹. cur me ita deludere vultis. iste quē portastis nō ē
dn̄s de⁹ me⁹. At illi attoniti mox corp⁹ dn̄i attulerunt. sed ille
vidēs se nō posse recipere. eleuatis i celuꝫ oculis ac manib⁹ sic
orauit Ascēdat fili⁹ ad patrē et spūs ad eū. qui dedit illuꝫ. Et
inter hec ṽba expirauit. ⁊ corp⁹ dn̄icū mox disparuit Ecce ma
nifestissime ꝓbatōes et praxes. ꝙ fideles cōicabāt i eccl'a ꝑmi-
tiua sub vna spē suffitiēter ad salutē. Sed vt obmissis alijs ꝓ
patronos bohemie ꝑmitios illud ꝓbem⁹ De. b. Wenceslao le
gitur sic Deuotissime aūt i matutinis horis ꝑseuerās. et in au
rora veꝝ solē rutilantē aīe. i. corp⁹ dn̄i sumpsit. et sic illumiat⁹
et ꝓcurat⁹ a fratre vulneraṫ. De sancto siṁr Alberto epō ita
legiṫ Dum ī vrbe glogonie per ei⁹ aduētū diuia misericordia
ꝑsperāte baptisabāṫ hoīm multe caterue. ibi missaꝝ solennia
celebrās. patri ymolat xp̄m Quicq̄d vero de eo supfuerit. q̄ð
ip̄e et noui baptisati nō cōicauerūt. colligere iubet. et mundissi
mo panno inuolutū. suauit sibi ꝓ viatico deportādū Ex hoc
apparet sctm̄ albertū sub panis spē viaticū deportasse. cum in
panno nō seruaṫ sanguis xp̄i. sed ī calice Qꝫ vero de. b. Lud
milla diciṫ. ꝙ cōicauit corpori et sanguini. verissimū est. sed ni
hil diciṫ de spēb⁹ Cū aūt episcop⁹ su⁹ sanct⁹ albert⁹. cū nepos
su⁹ sanct⁹ wenceslaus sub vna spē corpus ⁊ sanguinē recepe
runt. Idem est de. b. ludmilla d̄m. quare ɔclusio sic per multa
sctōꝝ exā roborata relinquiṫ vera ⁊c. Cōclusio tredecia.

(Handwritten marginal notes: In cetera primitiva — B. Wenceslaus — S. Adalbertus — Ludmilla)

Cōcilia sacra quoꝝ dicta autoritate papali et imperiali approbatiōez receperūt. Quꝰ laici duntaxat corpꝰ et sanguinē cristi sub spē panis accipe debeāt affirmauerīt.

¶ Ista cōclo quātū ad eiꝰ primā partē ꝓbaẗ autoritate.s.t.in
trac.de regimie pricipū li.3.c.17.vbi late ostēdiẗ.pmo de qtuor
impatoribꝰ.q̇ fuerūt sp pñtes quatuor solēnioribꝰ ⁊ vl'ioribus
cōcilijs.approbātes eoꝝ statuta Hoc claꝝ ptz in.l.j.C.de sum.
tri.et fi.catho.vbi disponit impator.ꝙ hij qui euangelicā do=
ctrinā ⁊.s.pauli nō recipiūt.tanq̄ heretici sunt iudicādi Et in
epl'a Inter claras.C.eo.ti.vbi et pria quatuor ꝯcilia appro=
baẗ.nedū a papa veꝝ etiā a iustiāno xpianissimo impatore
Ita quoqz ptz de sctissimis.quoꝝ solū interest.vt dicit.d.s.22.
q.j.ar.jo.hmōi sinodos et cōcilia obſuare.dictata cōfirmare.
et tandē publicare ⁊c.q̄ pma ps ꝯcl'ōis vā.Scd'a ps eiusdez
cōcl'ōis cōcilioꝝ sacroꝝ et canonū autoritatibꝰ ꝓbaẗ Primo
canōe.b.clemētis pape ī pmo li.cōcilioꝝ vbi d'r.Si q̇s pbr̄ aut
diaconꝰ relinqn̄s prochiā pergat ad aliā.si cōmonitꝰ nō redi
erit.ī sua iniqtate pseuerās.hūc mīstrare nō patimur.veꝝ tn̄
tāq̄ laicꝰ ibi ꝯicet.Scd'o ex cōcilio agatheñ.et ha.in.c.si epūs
50.dis.Si epūs aut pbr̄ aut diaconꝰ capitale crimen cōmiserit
aut cartā falsauerit.aut flm̄ testiōniū dixerit.ab offitij honore
depositꝰ.ī mōasteriū detrudaẗ.et ibi q̄diu vixerit laicā ꝯionē
accipiat Sil'e c̄.lv.dis.Si euāgelista.vbi pbr̄ enormiẗ pcutiēs
diaconū dz deponi ab offitio.laica tn̄ cōione sibi cōcessa.Sil'r
in cōcilio.sardiceñ.ī duobꝰ locis De hac laica ꝯione mētio fit
vbi d'r.ꝙ si q̇s ita temerariꝰ fuerit.et electꝰ fuerit ad clamorez
ppl'i ī epūm.et dicat se hrē lrās ppl'i.talis nec laicā ꝯionē ī fi=
ne accipiat.nisi de hoc pēituerit.hec ibi. Itē exō Ciriaci pape
Si q̇s sane clericꝰ.aut viduā.aut certe scd'az coniugē duxerit
ab oībꝰ eccl'astice dignitatis ꝑuilegijs nudaẗ.laica tn̄ cōione
sibi cōcessa Itē ciprianꝰ ī epl'a ad corneliū de lapsis.tracta tu

Conclusio:

ergo illic. cũ collegis pl'imis habitu suscept⁹ ẽ trophin⁹. ꝑ quo
satis fatiebat fratꝝ redit⁹. et restituta multoꝝ salus Sic tñ ad
missus ẽ trophin⁹. vt q̃si laic⁹. cõionẽ (nõ ſm q̃ añ malignoꝝ
lrẽ ptulerũt. q̃si loco sacrifitij) vsurpet. hec ille In istis canoni
bus per cõionẽ laicã quid põt aliud intelligi. q̃z cõio sub vna
spẽ. vt volũt oẽs doc. iuris canonici. quib⁹ ĩ arte sua ẽ credẽduz
Nam abbas exponit laicam cõmunionẽ. i. corpus cristi. In=
nocenti⁹. i. viaticũ. Hostiẽsis. i. panẽ bñdictũ. vel corp⁹ xpi Idẽ
Jo. an. in nouella. et Archi. exponit. i. vt non offerat vt sacer=
dos Sed ab alio recipiat vt laic⁹. vbi oẽs cõionẽ laicã vocãt
sub vna spẽ. et illa fuit iam tpe. s. petri et clemẽtis. sicut patz ex
canõe ei⁹. et ex praxi de filia. s. petri. sctã petronella ¶ Nec intel
ligi põt de cõione. i. de cohabitatõe fideliũ laicoꝝ. q2 ad q̃d vti
lis sibi esset ĩ fine vite. laica. et nõ sacerdotũ cõmunio. cũ illi pa
rũ p̃nt ad salutẽ cõsulere. Et ĩ exitu aĩe. maxĩe sacerdotũ p̃ntia
est nccia. Nec põt intelligi vt. s. dicet. nõ sacrificãs. sub vtraqz
spẽ. naz vt supͥ⁹ d̃r in p̃mis. Sola eucaristia iubeẗ reſuari. et
nõ sub spẽ vini Et oẽs isti cãones loq̃ntes de laica cõione refe
runẗ ad pb̃ros. vt. s. ꝓpter scelera sua nõ admittãẗ ad offitiuz
altaris. Sed aliq̃n si penitẽtes fuerĩt cõicẽt vt laici. Aliq̃n eniz
et illa cõmunio eis denegaẗ propter sceleris immanitatez. vt
est ille casus. Si quis per secularem manũ receperit episcopa
tũ Itẽ ex cõcilio Nemẽsi. c. 2. 7 Alias Et habeẗ de consẽc. dis. 2.
Peruenit. vbi reprobaẗ ↄsuetudo. q̃ corp⁹ xpi deferebaẗ ꝑ lai
cos ad infirmũ Et nõ sit mẽtio de calicis portatõe Preterea ex
cõcilio Tholetano. q̃d est de antiq̃orib⁹ sic hẽẗ. Cuz ĩ diuio ca
none nihil d̃eat esse ↄfusuz. in collatõe nostri cet⁹ relat⁹ est ca
non Tholetani cõcilij p̃mi ĩ quo p̃ceptũ ẽ Si q̃s acceptã a sa
cerdote eucaristiaz nõ sumpserit velud sacrileg⁹ ꝓpellaẗ. nec
adiecta ẽ ibi discretõ volũtatũ. cũ et fidelis accipiat fideliẗ. q̃d
et naturaliẗ eũ nccitas deglutire nõ sinit. Solet em̃ hũane na
ture infirmitas ĩ ip̃o mortis exitu tãto siccitatis põdere dep̃mĩ
nec vllis ciboꝝ allatõib⁹ refici. Sed vix tãtũdẽ illati. delecteẗ
gratia poculi sustẽtari. q̃d etiaz in multoꝝ exitu vidimus. quĩ

optatū suis vocibus expetētes viaticū. collatā sibi a sacer
dote eucaristiā reiecerūt. non ꝙ infidelitate hoc agerent.
sed qꝛ preter domīci calicis haustū. traditā sibi nō possunt
eucaristiā deglutire. Non ergo hmōi a corpore separādi
sunt. qui talia non infidelitate. sed necessitate fecerūt. Hec
ille. Jam apparet ꝙ tpe huiꝰ concilij etiā fuit cōmunio
vniꝰ speciei qꝛ dabat infirmis preter dnici calicis haustū
quā siccā hostiā aliqui infirmi non poterāt deglutire. et
propterea non dānant. qꝛ potiꝰ infirmitati ꝙ̃ infidelitati
ascribit canon. Et tñ non ꝓuidet ꝙ eis det de calice. etiā
in hac necessitate. Nec hec dictio. preter. potest exponi pro
ante. qꝛ nulla fuisset difficultas. si postea daret de calice
quia et hoc aliqñ sanis ꝯtingit tali siccitate laborātibus
quod aliqñ primo cū vino hostia plene defert. Itē ex cō
cilio Guarmatiēsi de consec. dis. 2. in. c. Pbr precipit. ꝙ pre
sbiter eucaristiā .i. hostiā semꝑ habeat paratā. vt qñ quis
infirmat statim eū ꝯmunicet ne sine ꝯmuniōe moriatur
vbi glo. ait. Sanguinē nō precipit seruare. qa opus esset
nimia cautela in eo seruādo. Et addit Archidiaconꝰ do
ctor ordinariꝰ. Preterea nō est opus. qꝛ vbi est corpꝰ ibi ē
et sanguis. Et in glo. ordi. suꝑ. c. Comperimꝰ. dicit ꝙ in-
firmus vel sanus in necessitate sine vino corpus cristi su
mere potest. Ecce ꝙ tam sanis ꝙ̃ infirmis sacri canones
dicunt sufficere ad salutē sub vna spetie cōicare. Nūc au
tem tpibꝰ his que cū plurime fuissent exorte dubietates
quō populo debeat dare. Canones sacroꝝ conciliorū Cō
stantien. et basilieñ.. hoc determiātū lucidiꝰ explanauerūt
quibꝰ oīno standū est ī materia fidei. Nā in cōstantieñ.
concilio. statutū est ꝙ licet cristꝰ post cenā instituerit ⁊ su
is aplis mīstrauerit sub vtraqꝫ spē hoc venerabile sacra
mentū panis et vini. tñ hoc non obstāte sacroꝝ canonū
autoritas laudabilis et approbata ꝯsuetudo eccl'e serua
uit et seruat. ꝙ hmōi sacramētum non debet confici post

renā.neqꝫ a cristi fidelib⁹ recipi nō ieiunis.nisi in casu in
firmitatis.aut alteri⁹ necessitatis.a iure vl' ab eccl'a ꝯces
so vel admisso. Et sicut hec ꝯsuetudo ad euitādū aliqua
pericula et scandala ratōabiliter est introducta.ꝙ licꝫ in
primitiā ecclesia hm̄oi sacramentū reciperet᷑ a fidelibus
sub vtraqꝫ spē.et a laicis tm̄ sub spetie panis.suscipiebat᷑
cum firmissime credendū sit.et nullatenus dubitandum
integrū cristi corpus et sanguinē tam sub spetie panis q̄ꝫ
sub spetie vini veraciter contineri. Unde cū hm̄oi ꝯsuetu
do ab ecclesia et sanctis patrib⁹ rōnabiliter introducta ē
et diutissime obseruata.sit habēda pro lege.quā non licet
reprobare aut sine autoritate ecclesie pro libito innouare
Quapropter dicere ꝙ hāc cōsuetudinē aut legem obser=
uare sit sacrilegū.aut illicitū.censeri debet erroneū.et per
tinaciter asserens oppositū premissoꝝ.tanq̄ꝫ heretici ar=
cendi sunt.et grauiter puniendi per diocesanos locorum
aut offitiales eorū.seu inquisitores heretice prauitatis.in
regnis seu prouintijs.in quibus contra hoc decretū for=
sitan fuerit aliquid attemptatū.aut presumptū.iuxta ca
nonicas et legittimas sanctiones.in fauorē catholice fi=
dei.contra hereticos et eorū fautores.salubriter adiūctas
Ex hoc sacro cōcilio apparet ꝙ ꝯmunio vni⁹ spēi ē tenē
da sicut lex. Et a nullo debet improbari.et ꝙ oppositū as
serētes sunt vt heretici puniēdi.vides quāta sit autoritas
sacri ꝯcilij.et si nō essent alie scripture sctōꝝ.hec sola suffi
cit ꝓ fundatōꝛ hui⁹ sacratissime ꝯionis. ¶ Itē in cōcilio
basiliēsi ita diffinit᷑.ꝙ fideles clerici siue laici cōicantes ⁊
nō ꝯficiētes.nō astringūt᷑ ex ꝑcepto dn̄i ad suscipiēdum
sub vtraqꝫ spē.panis scꝫ et vini sacꝝ eucaristie sacr̄ntum
Sed eccl'a que regit᷑ spū sctō veritatis.secū manēte inetes
nū.cū qua crist⁹ vsqꝫ ad ꝯsumatōꝫ seculi est.sicut ait di=
uina scriptura ordinare habet quō ipsis nō conficiētib⁹
ministret᷑.put ꝓ reuerētia ipsi⁹ sacramēti.⁊ salute fideliū

In concilio basilien

videret expedire. siue aūt sub vna spē siue sub duplici. qs
cōmunicet. s͠m ordinatōez seu obseruatiōez ecclesie. pficit
digne cōicantib⁹ ad salutem. nec vllatenus ambigendū
est. q̄ sub spetie panis caro tm̄. et sub spetie vini sanguis
tantum. Sed sub qualibet spetie est integer totus cristus
Laudabilis quoqȝ consuetudo cōicandi laicū populum
sub vna spetie. a sanctis patrib⁹ rationabiliter introdu=
cta et hacten⁹ diutissime obseruata. ⁊ a doctorib⁹ diuine
legis sacrorū canonū atqȝ sanctaꝝ scripturarū. multam
peritiā habentib⁹. iaȝ a longeuo tp̄e ↄmēdata p lege ha
benda est. nec alicui licitū est eā reprobare. aut sine aucto
ritate eccl'e ipaȝ immutare. Ex hac iterū sinodo appaꝛȝ
expresse Primo q̄ ↄmunio sub vtraqȝ spē. nō ē de p̄cepto
xpi. ad laicos et nō ↄfitiētes Scd̄o patȝ q̄ quicq̄d diffinit
conciliū quod spū sancto est diffinitū. ⁊ ita firmiter tenen
dū. sicut esset diffinitū tp̄e apl'orū Tertio ptȝ q̄ neqȝ sub
vna neqȝ sub duplici spē cōicare simpl'r est preceptū. nisi
ecclesia illud confirmaret Et illi siue de vna quis intelli=
git de laicis. siue sub duplici de clericis cōfitientib⁹ cōicēt
s͠m ordinē ecclesie Vnde quartū manifestū est. q̄ cū eccle
sia approbet et laudet sacratissimā sub vna spē cōionē. q̄
contra illā fatiēs preter voluntatē ecclesie. et expressaȝ ad
missionē. peccat in sptm̄ sanctū. cui⁹ auctoritate scā fue=
rūt cōcilia cōgregata. sicut inferi⁹ pbabit Quīto q̄ nō
plus sub vna q̄ȝ sub vtraqȝ sumit. sed sub qualibȝ spē est
integer quo ad integritatē subālē. s. in toto esse hūano cū
corpore. aīa. mēbris. sanguīe. ossib⁹ ⁊ venis. ver⁹ de⁹ et hō
et tot⁹ quo ad oēs grās btificātes. plen⁹ gratia ⁊ veritate
crist⁹ deus noster. Sexto q̄ laudabilis ⁊ approbata ē hec
sacratissima ↄmunio vni⁹ spēi et autorisata et p eccl'iaȝ
recepta ⁊ ↄfirmata Septīo q̄ hāc sacrā cōionē reprobās
ↄtra eā disputās vl' ↄtra eā sine verecūdia temerarie scri
bens. et predicās. incurrit pctm̄ inobediētie et pagāitatis

quia sacris canonib⁹ audet ꝯtrad'cere.ergo ꝯcl'o vera ꝙ sacra cōcilia approbāt hāc ꝯcl'ōꝫ katholice positam.

¶ Conclusio decimaquarta.

Sancti et catholici viri ī dictis eoꝝ mł tipliciter hoc ipsum affirmant.

Qꝫ laici eucaristie sacramentū sub spe tie panis solum recipere debeant.

¶ Hanc conclusionē.s.d.multipliciter probāt. Veniāt er go ad probandū hanc sacrā ꝯmunionē.sub vna spē san cti doctores.qui in locis innūeris loquentes de eucuristia nullā fatiūt mentionē de altera spetie.per hoc volētes in nuere ꝙ sub vna spē sufficit ad salutē sumptio hostie sa= lutaris. Unde augustin⁹ de visitatōe infirmoꝝ ep'la pri= ma sic dicit. Tu qꝛ viam carnis vniuerse.nepos aman= tissime.ingredi festinas quo visur⁹ es parentes tuos.pa= triarchas sanctoꝝ oim vnionē et summā btitudineꝫ Ad tanti igitur itineris (ne defitias in via) subsidium gran de viaticū.tibi necessariū.illud viuificum dominici cor= poris supplementū.suscipe fili mi ne rennuas.quin poti⁹ illud auidissime queras.fideliter comedas Cibus em̄ iste incorꝑalis.ineffabilis.viaticū tibi erit saluberrimū.redem ptionis tue pretiū.redēptoris monumentū.redempti mu= nimentū. Itē Ambro.li.de sacramētis. Ista esca quā ac cipitis.iste panis qui de celo descēdit.vite eterne substātiā ministrat Et quicūqꝫ hunc panē mādncauerit.nō mori etur ineternū.qꝛ corpus cristi est Et habet̄ de consec̄.dis. 2. Reuera.et mgr̄ in.4°.dis.xj. Itē Ambrosi⁹ de cōsecra. dis.2. Vīa veritas inquit ad discipulos. Hec est caro mea pro mundi vita non alia plane.qꝫ que nata est de maria Passa est in cruce.et resurrexit de sepulchro. Hec inqꝫ ipa est et ideo crist⁹ est caro.que pro mundi vita adhuc hodie

Doctores

offertur. Et cū digne percipit. vitā in nobis operat. Panem quidē istum quē sumpsim⁹ in misterio. illū vtiq3 intelligo. qui manu spiritussancti format⁹ est ī vtero vgīs et igne passionis decoct⁹ in ara crucis. Hec ille. Itē btūs augustin⁹ in li. de vbis dnī. Qui mādūcat me viuet propter me. non ergo timeam⁹ frēs istū panē mādūcare. ne forte sumam⁹ illū. et postq̄3 manducam⁹ nō inueniam⁹ Manducat crist⁹ et viuit mā ducat⁹. q2 surrexit occisus. Itē augustin⁹ sup psal. 34. Iudei pascebāt tanq̄3 de pane domini. 7 nos de carne dnī pascimur. q2 corpus ipsius manducam⁹ Itē Hilari⁹ de tri. li. viij. In cristo pater et crist⁹ in nobis. vnū in his nos esse fatiunt. Si vero carnem corporis nostri crist⁹ assumpsit. vere. et homo ille cristus est. nos q2 vere sub misterio carnē3 eius sumim⁹. per hoc vnū erimus. q2 pater in eo est et ille ī nobis. Itē bernhardus in sermōe de corpore cristi ad petr̄ pbrm̄ Liquor iste quē vides. iam non est vinū sed sanguis cristi. quē3 pro te fudit in pretiū tibi reseruās ī altari poculū Hec ille Et expresse loquit sacerdoti petro confitiēti. q̄ in altari sacerdotib⁹ de calice reseruat poculū sanguis cristi. 7 non laicis. aut non cōfitientib⁹ ¶ Sed ne diu immoremur aduocam⁹ doctores. qui non ī nube sed ad propositū in forma loquunt Unde Innocenti⁹ in trac. misse part. 4. querit. Utrū panis sine vino vel ecōtrario ita debeat ꝯsecrari. sicut sub sola panis spē debet seruari. Respōdet Si vinū inuenire nō posset vel ī aliquo casu defuerit in his regionib⁹. in quib⁹ alterū inueniri nō potest. licite potest alter sine altero ꝯsecrari. Ex quo apparet primo q̄ doctor iste affirmat. q̄ sub sola spē panis eucaristia deb3 seruari Secūdo q̄ in talib⁹ regionib⁹ carentib⁹ vino. possit cōfici sub prima spē. qđ nullo mō esset verū si sub vtraq3 spetie esset preceptū cristi. Propterea dn̄s petr⁹ de tharen̄. super 4. dis. xij. dicit. Ad quintū sic procedit. Uidetur q̄ debeat

Conclusio.

dari populo sub vtraqz spē luce.22. Qui p multis effundet. Et rn̄dendo ad questionē dicit Rn̄deo q i sacrn̄tis ē ratio signi. ⁊ ratō cause Efcatio ptinet ad sapiētiā. ᵱ causalitas ad grāz. q ergo grā oib⁹ nccia est. sed nō sic sapientia Efficatia vero equalis ē sub vtraqz spē. sed nō ᵱcatio. in oib⁹ tradit sub altera spē. sub qua prima pōt tradi cū reuerētia et cautela maiori dat laicis. a maiorib⁹ vo tm̄. i. pbr̄is vel ministris sumit sub vtraqz spetie. Hec ille Itē alexand Utrū licet sumere sub spē panis tm̄. siue sub spē vini. et rn̄dendo dicit. q quia corp⁹ integre sumit sub vtraqz spē. bene licet xp̄m sumere sub spē panis tm̄. sicut fit a laicis vbiqz i eccl'ia Qd aūt dicit Canon Cōperim⁹ intelligit de conficiēte Eccl'a aūt illud sacramentum dispensare ꝯsueuit sub spē panis tm̄. ꝑpter periculū effusionis. qd forte accideret si sub spē vini dispensaret. Deinde propter vitiū infidelitatis quod nō immerito simplitium mentib⁹ ingereret. si semꝑ sub spēb⁹ panis et vini daret. Possunt em̄ simplices credere. q crist⁹ non cōtineret sub altera spē sicut cōtigit qn̄qz. Unde aliquib⁹ religiosis petentib⁹. et instantib⁹ vt sub vtraqz spē sumerēt sacrn̄tuz hoc. sacerdote quodā pio celebrāte. cū faceret fractiōez cōcanū patene totū visuz est repleri sanguine ad quod obstupuerūt ipe et circūstantes Sed cū ille sacerdos contingeret partes hostie. totus ille sanguis visus est reintrare ⁊ sic petitioni et tēptationi illoꝝ fuit penit⁹ satis factū Hec ille Itē idem doctor in scripto suo sup iohannē exponēs illud Joh. vj. Nisi mādūcaueritis. dicit Solus sacerdos cōmunicat sanguini. reliqui vero. s. nō sacrificātes cōicāt corpori tm̄ Unde thomas i summa de sacrn̄tis sup q̄rto dicit. q laicis dat sanguis cū corpore in modū vnionis q2 non est corp⁹ sine sanguie. et ideo nō dat laicis seorsuz licet sacerdos sacrificās recipiat seorsuz. in signū. q2 sanguis cristi fuit diuisus a corpore cristi in cruce. Hec Tho.

Item idē in.3.pte.q.80.ar.xij.mouet in forma questiōe3.7 dicit ꝙ circa hui⁹ sacramēti vsum duo pñt considerari. Unū ex parte ipsi⁹ sacrñti. Aliud ex pte sumētiū. Ex parte ipsi⁹ sacrñti cōuenit ꝙ vtrūq3 sumatur.s.corp⁹ et sanguis.q2 i vtraq3 cōsistit pfectio sacrñti. Et ideo q2 ad sacerdotē hoc pertinet sacrñtū cōsecrare et ꝯficere.nllo mō debet corp⁹ cristi sumi sine sanguie Ex pte aūt sumentiū reuerētia summa requirit͛ et cautela.ne aliquid accedat. quod vergat ī iniuriā tāti misterij.qd̓ precipue posset accidere in sanguis sumptōe Qui quidē si incaute sumeret͛ de facili posset effundi Et q2 crescēte multitudie ppl'i cristiani.in qua cōtinent͛ senes.iuuenes et puuli.qui quide3 non sunt tante discretōis.vt cautelā debitā circa vsu3 h⁹ sacrñti adhiberēt. Ideo puide in ecclesijs seruat͛.vt populis sumēdis sanguis nō det͛ Sed solū a sacerdotibus sumat͛ Itē idē super ioh.dicit.ꝓpter periculū effusiōis in aliquib⁹ eccl'ijs seruat͛.vt solus sacerdos cōicet sanguini reliqui vero corpori.nec tñ est contra sententiā dni.q2 qui cōicat corpori.cōicat 7 sanguini.cū sub vtraq3 spē totus crist⁹ contineat͛. Etiā quātū ad corp⁹ 7 sanguinē sc3 sub spetie panis cōtinetur corpus cristi ex vi cōuersionis.sanguis vero ex ꝯcomitātia. Hec ille. Et exponēs idē doctor vbi dixit ī aliquib⁹ eccl'ijs.de ministris altaris.dicit ī.4.dis. 10.q.2.ꝙ ministris altaris ꝑm cōsuetudinē aliquorū datur participatio sanguis.de quib⁹ presumit͛ ꝙ in talib⁹ sint magis cauti. In lege etiam veteri in libaminib⁹ nō habebāt offerētes.sed soli ipsi sacerdotes.p que ꝑcabatur cibus huius sacramenti. Hec tho.d.s. Item Albertus magnus in sermonib⁹ de corpore cristi.et nono sermone Uenite.querit ex intentōe.quare popul⁹ nō accipit sanguinē sicut sacerdos sub spē vini. Dicit ꝙ huius est triplex ratio Primo ad habendu3 vas congruu3. Sicut em̄ vino vas in quo seruatur spetialius et diligenti⁹ preparat͛ ꝙ3 pani

Cõclusio.

Sic sanguis cristi sub spetie vini sumẽdus solis sacerdo-
tibus conceditur. tanquam vas dñi. ad hoc spetialiter cõsecra-
tis et sacra religiõe constrictis. et virtutũ pulchritudĩe pre-
cellentibus preornatis. Unde deutro. xij. Carnibus bestiaruz
tuarũ ipse vesceris. sanguinẽ vero fundas in altari. i. cõ-
mittes sacerdoti. qui debet esse vas spetialiter cõsecratuz
et sanctũ. et altare dñi dignum ad sanguinẽ domĩ susci-
piendũ Et exodi. 24. Tulit moyses dimidiaz partem san-
guinis victimaruz. et misit in crateres Crater et cratera
vas est vinorum multis ligaturis circumligatũ. signãs re-
ligiosorum sacerdotũ vitã. virtutibus custoditã. ad cristi san-
guinẽ suscipiendũ aptum Hec ratio doctoris huius soluit
fantasiã eoruz qui dicũt. Ex quo laici digni sunt sub pri-
ma spetie. quare essent indigni ad secundaz spetiẽ Respondeo quod
non consideratur hic dignitas meriti. quia secundum illã bibit laicus
fidelis sanguinẽ cristi sub prima spẽ. Sed aduertitur digni-
tas offitij sacerdotalis. cui ĩ spetiale priuilegiũ sumere de
sanguine cristi sacramẽtaliter testimonio legis veteris. secundum
istum doctorẽ est reseruatũ. Secunda ratio ad euitãdũ effu-
sionis periculũ. Hinc est quod dominus apostolis in cena paucis
et vt suis sacerdotibus non solũ corpus in spẽ panis. sed et
sanguinez in spetie vini dedit. multitudini vero hoĩm in
deserto panẽ sine potu distribuit. Tertia ratio est ad pre-
cauendũ erroris periculũ. Si enim populus rudis sumeret san-
guinẽ sub spẽ vini. vix crederet illũ sub spetie panis. cum
tamen sit veraciter spẽ sub vtraqz. Nam sicut sub spẽ vini cõ-
secrati sanguis cristi est per transubstãtiatiõez. ita ibi san-
guis eius veraciter intelligitur per annexionẽ Nec enim duo cor-
pus cristi et sanguis. ymmo hec quatuor. corpus sanguis.
aĩa et deitas cristi. iam vltra non possũt separari. Unde si-
cut sacerdos suscipit sanguinẽ cristi sacramẽtaliter de calice
sic populus sumit illũ intellectualiter sub spẽ panis. de ipso
cristi corpore. et est eis taz vtilis et taz dulcis. vt sacerdotibus

qui sumūt eum sub spetie vini de calice. ¶Canticorum .j. Botrus cipri dilect⁹ meus mihi. quia scilicet ī botro sumo duo. vnū id est corp⁹ dñi in cibū. et ex vno sugo dulcē sanguinē in potū. Deutrono. 32. ¶Cōstituit eū dñs ꝛc. vt sanguinē vue biberet meracissimuz. Idē tho. in cōpendio theoloice veritatis. et ī questionib⁹ de sacramētis. ꝛ ī alijs locis Gaudete igit̄ fideles et plaudite. ꝙ cōicantes sub vna spē hec bona consequmini. quia ī sancta obediētia. in sctā ecclesia. in archa. in nauicula petri. cōmunicatis. Itē sanguis cristi sub spē panis et eius aīa et deitas est vobis tam dulcis. tam vtilis. tam salubris sicut nobis sacerdotib⁹ offerētibus simul ip̄m sub vna spē vobiscū bibim⁹. quia simul viuimus et siml' ad celestia ī hac sancta ꝯmuniōe de eccl'a militantiū ad eccl'az triūphantiū. duce deo vno et simplici. ibim⁹ Est et alia ratio correspōdēs videlicet medicine ad morbū. vt sicut hūana natura p cibum peccādo mortem incurrit. sic p cibū obediēdo restaurat̄ ad vitā Unde Innocenti⁹ papa ī sermōe de natiuitate dnī Uerbū caro factū est. carnē aūt assumptā nō solum dedit nobis in pretiū. vt redimeret nos a morte. verum etiā dedit nobis ī cibum. vt aleret nos ad vitā eternā. s'm ꝙ ipse met pollicet̄ Panis quē ego dabo caro mea ē pro mūdi vita. vt sicut p cibū mors intrauit in orbē. ita p cibū vita rediret ad vrbē Hec ille Itē Bonauētura sup quarto sniarum dicit. ꝙ sanguis nō dat̄ pplo sub spē vini. quia pplūs bibit sanguinez sub spē panis. licet nō sub ꝓprio signo. Itē Nicolaus de lira super iohannē vj. Nisi mādu caueritis. dicit. Non ē per hoc intellegendū. ꝙ hoc sacramētū sub vtraqz spetie sit fidelibus exhibendū. sed tm̄ hoc modo a sacerdote sumendū Itē domin⁹ petrus de palude patriarcha hierosolimitanus super. 4. sen. dis. xj. dicit. Secunda conclusio est. ꝙ non debet dari populo sub vtraqz spē. sed soluz sub spetie panis. ꝓpter periculū effusiōis. sicut olim offerentes

edebant de sacrifitijs et oblatiōib⁹.que erant in materia solida Sed soli ministri de libaminib⁹ que erāt liquida. Itē doctor subtilis Scot⁹ in.4.dis.viij.q. Utrū sacrm̄tum a non ieiunis possit recipi.dicit ꝙ sacerdos pt⁹ ꝯsecratōz hui⁹ rigidissimū habet mādatū eccl'ie ad hoc.vt ꝑcipiat vtrūqz.laic⁹ aūt non habet aliquod mandatū ex statuto ad hoc.ꝙ vtrūqz percipiat.ergo non est necessitatis. Hec ille Itē tho.de argētina sup.4.dis.viij.ꝑticu.3.vlti.argu. dicit. Sicut sacerdos in die parasceue celebrando non debet vti vino consecrato ex statuto ecclesie.sed sola hostia. reseruata in precedenti die.nec obligat̃ ad sanguinē sumendū.sub spetie vini tali die. Sic nec laica persona.post cōmunionē corporis tenetur ad sumptiōz sanguinis xp̄i Sed potest sumere vinū non consecratū. Itē idem dis.xj. q.3.dicit.ꝙ licet in passione cristi sanguis fuit separat⁹ a corpore.vsqz ad horā qua surrexit a mortuis. Et si in medio tp̄e fuisset ꝯsecratū.fuisset sub spēb⁹ panis corp⁹ sine sanguine. Et si calix fuisset ꝯsecrat⁹.fuisset sanguis sine corpore. Sed tn̄ post resurrectōez xp̄i.sanguis semꝑ vnit⁹ est corpori.et in sempiternū sic manebit. Et ideo qui pt⁹ resurrectionē ꝯsecrauit.vel in futuꝝ ꝯsecrabit.propter vnionē realem corporis et sanguīs cristi.sub vtraqz spē pāis et vini recipiēs.habet totū corp⁹ cristi.totum sanguinem. Ideo ꝯmuni ppl'o ſm ꝯsuetudinē romāe eccl'ie.veritas corporis et sanguīs cristi.dat̃ tantūmodo sub spē panis Et hoc ꝑpter vitandū ꝑiculum effusiōis.vel distillatiōis sanguis.qđ posset accidere.si sub spē vini.rudi immorigerato et impetuoso ppl'o sanguis traderet̃. Sunt innūeri sancti doctores et scolastici vtriusqz facultatis.theologice iuridice.qui concordi sententia.ex intentōe determinant. ꝙ cōmunio sub vtraqz spetie non est de necessitate salutis. Et ꝙ laici vel non confitientes non tenent̃ cōmunicare sub vtraqz spetie. Nec aduersarij ecclesie pn̄t vincuꝫ

In die parasceue

ecclesie doctorem ostẽdere.ab ecclesia receptũ.qui ex inten
tione determinet oppositũ. Sed in his gratia breuitatis
simus contenti.quare relinquit̃ cõclusio vera. Quãuis
venerabilis lira scribens super apl'm ad chorinth.xj.vide
tur dicere.ꝙ in primitiã ecclesiã sic dabat̃ fidelibꝰ.scꝫ sub
vtraqꝫ spẽ.et cum sacra scriptura loquit̃ in oppositũ.et
vsus et consuetudo cristi et.s.apl'orũ aliter ostendunt.vi=
detur suũ dictum potius et opinatiẽ esse dictũ ꝙ̃ affirma
tiue.qꝛ ecclesia.s.iam cognoscẽdo magis veriꝰ rei verita=
tem in hac re oppositũ determiãt.cuiꝰ determiãtõi stãdũ
est vel cõsuetudini. Nam dicit idẽ venerabilis lira in ca=
pitulo ꝑallegato ĩ fine. Hic vltio cõcludit apl'us intentũ
reducẽdo fideles ad debitũ modũ.vbi dicit apl'us Cetera
cũ venero ad nos disponã Ex quo ptꝫ ꝙ eccl'a multa te=
net ex ordinatõe apl'oꝝ.que tñ ĩ sacra scriptura nõ hñtur
expsse.ꝓpt̃ qd̃ ẽ seqñda ꝯsuetd̃o eccl'e.hec ille Ecce ꝙ idẽ
doc.hoc opinatiẽ asserit.finaliter iubet.vt quilibꝫ obs̃uet
eccl'e ꝯsuetudinẽ.quã recte rite et catholice obseruamꝰ.ꝙ̃
sua dicta nihil contra nos.sed potius cõtra aduersarios
nostros ꝛc̃. ¶ Conclusio quindecima

Non ẽ expediẽs neqꝫ nccãriũ et nusq̃ꝫ ex cristi institutõe vl' cõmiatõe ꝓbat̃. Qꝫ sub vtraqꝫ spẽ sacramẽtali corpꝰ ꝛ sanguis cristi a nõ cõficiẽtibꝰ recipiat̃.

¶ Prima pars ꝓbat̃ scꝫ ꝙ non sit expediẽs. Et hoc dico
ꝓpter euitatõꝫ multiplicis ꝑiculi.irreuerẽtie et scãdali cir=
ca susceptõeꝫ huiꝰ benedicti sacrñti. Primũ ꝑiculũ ĩ effusi
one Scd̃m ĩ deportatiõe de loco ad locũ Tertiũ ĩ vasorũ
sordidatõe que deberẽt esse sacrata.nec passim tractata.
vel tacta a laicis ĩ mundatõe. Quartũ ĩ barbis lõgis lai
corũ Quĩtũ ĩ ꝯs̃uatõe ꝓ infirmis.qm̃ posset ĩ vase acetũ

nõ ē expe diens

pericula

generari.et ita desineret ibi esse sanguis cristi.nec suscipi-
endũ esset.nec nouiter ꝯsecrandũ sine missa. Et fieri pos
set ꝙ daret acetũ purũ ꝑ sanguīe cristi. Addito ꝙ ĩ estate
bibiones aut musce generarẽt.quãtũcũqꝫ esset vas clau
suꝫ.qñqꝫ etiã putresceret.aut fierꝫ velut abhoĩabile ad bi
bendũ.et hec ratõ ẽ efficax valde. Et ex alia rõne.qñ alij
multi.ꝑbibissent. Et querit ĩ quo vase fieret ꝯsecratio tã
ti vini.quãtũ reqreret ĩ pascate.ꝑ decẽ aut vigĩti milibꝰ
ꝑsonarꝫ. Sextũ dãnũ esset ĩ sumptuositate vini.saltẽ apd
mltas ptes ĩ quibꝰ vix inueĩt vinũ ad celebrãdũ.et alibi
chare compat. Esset ꝑterea periculũ ĩ cõgelatõe.essꝫ rur
sus ꝑiculũ ĩ false credulitatis inductõe.et hoc multiplicit
Primo qꝛ hoc facere.semꝑ fuit et est necessitatis.et ita per
ierũt oẽs et pereunt aliter sent ĩtes.fatiẽtes aut docentes
Et omẽs gñaliter tam clerici ꝙꝫ doctores.et ꝑlati.qui nõ
possetenꝰ opposuerũt se tali cõsuetudini.vbis.scriptis aut
sentẽtijs. Et ꝙ sacrã scripturã oẽs illi ꝑuerterẽt. Scd͡o ꝙ
romana eccl'a nõ rite sentit de sacrñtis.nec ĩ hoc esset imi
tanda. Tertio ꝙ ꝯcilia gñalia et spetialit cõstãtiẽse erra
uerũt ĩ fide et bonis moribꝰ. Quarto multiplicit occasio
esset seditionũ et scismatũ ĩ cristianitate nostra.sicut exꝑ-
ientia nunc manifestat ĩ bohemia.⁊ ꝓpter illa et multa
alia que per doctores assignant.que gratia breuitatis h
omittuntur.non videtur expediens ꝙ a non confitienti-
bus sub vtraqꝫ spetie sacramẽtali.corpus et sanguis cri
sti recipiatur. ¶ Neqꝫ est necessariũ.eo ꝙ sub vna spetie
siue prima spẽ est.et sumitur totum et plenũ et perfectum
sacramentũ. Et hoc probatur Primo auctoritate deuo-
tissimi doc.bonauenture super.4.sentẽ.dis.xj.vbi querit.
Vtrum vtraqꝫ harum spetierũ sit de integritate sacrñti
Et determĩat ꝙ fideles ꝑfectũ ⁊ integrũ sacrñtũ recipiũt
in altera spetie tantũ. Et ꝑ declaratõe distiguit.ꝙ in hoc
sacramento duo sunt.scꝫ efficatia et scantia. Esse igitur

de integritate sacramēti dupliciter est Aut quātū ad efficatiam.⁊ sic non vtraqȝ spēs est de integritate sacramēti quia quelibet habet totā efficatiā Aut quātum ad ꝑcati onē.et sic ambe sunt de integritate.q₂ ambe requirūt ad perfectā ꝑcationē. Et subiūgit Et ideo fideles perfectū sacramentū recipiūt ī altera spē tm̄.q₂ efficatiā recipiūt. Sȝ quātuȝ ad ꝑcatōȝ sufficit.ꝙ eccl'a facit in eoꝝ pñtia. Nec oportet ꝙ ipsi recipiāt ꝓpter periculū effusionis.et propter periculū erroris.q₂ non crederēt simplices in altera spetie totum xp̄m recipi. Hec bonauētura. Ad idē petr⁹ de tharantasia et doc.s.in multis locis precipue ī scripto quarti circa dis.4.parte.3.q.80.ar.xij.c. Et istā sententiā ponunt oēs catholici doctores in hac materia loquētes.qui ī precedēti conclusiōe suffitiēter sunt auditi.¶ Et potest hoc probari ratōe sic Cum ɔmunio ꝑm aduersarios videlicet sacrm̄talis a xp̄o sit tradita Joh.6.et si ꝑm eos vtraqȝ spēs tm̄ est integrū sacrm̄tū.sequitur ꝙ crist⁹ ibidē docuit et tradidit impfectū sacrm̄tuȝ qđ ē insanissimū dicere. Sȝ ꝙ hoc sequit̄ ptȝ quia per totū illum ꝓcessum.s.euāgelij. crist⁹ nunq̄ȝ facit mentionē de spē vini.et tm̄ ex dictis aduersarioꝝ habet̄.ꝙ spēs vini sit de integritate sacramēti Sed ꝙ traditio cristi non sit impfecta.q₂ ipse de⁹ ⁊ homo et q₂ perfecta sunt dei opa.perfecta oīa tradidit diuina sapientia.et q₂ de substātia sola panis aut spē.fecit mētōeȝ vt superi⁹ satis manifeste dictū est.et nusq̄ȝ noīauit spēm vini. Sequit̄ ꝙ sub spē panis perfectū docuit ⁊ statuit sacramentū. Hoc affirmat̄ p magistꝝ in q̄rto dis.xj.postq̄ȝ dedit rationē quare fuit sub duplici spē institutū.statim subiūgit. Sub vtraqȝ tm̄ spē tot⁹ sumitur.q₂ eadē ē ratio vt ait hilari⁹.in corpore cristi que ī manna precessit. De quo dicit̄.qui plus collegerit nō habebat ampli⁹.nec qui minus parauerat habebat min⁹ Et dicit glo.sup epl'aȝ j.corinth.xj. Et beat⁹ hieronim⁹ dn̄ice.v.post epiphaniā

¶Conclusio.

Et habet de cõsec. dis. 2. Singuli accipiũt xpm dominum et singulis portionib⁹ totũ corp⁹. nec p singulas minuit sed integrũ se prebet singulis Et glo. interlinea. sup ioh. vj. super verbo. caro mea Qui vnũ sumit totũ sumit Itẽ tho. in glo. cõtinuata et allegat gregoriũ antiquissimum nazanzenũ. totũ autẽ corpus et sanguinẽ suscipit etiam si partẽ misteriorum accipiat Sicut enĩ vnũ sigillum diuersis suã figurã totã impartit et integrã manet post distributionẽ Et sicut vna vox penetrat ad multorum auditus. sic nulli dubiũ sit corpus et sanguinẽ domi. totũ in omnib⁹ reperiri. Fractio aũt panis venerãdi passionem cristi signat Hec ille Item augustin⁹ sup ioh. Eucaristia vero intincta. sup hoc glo. scz in sanguine. nõ debet dari populo p supplemẽto cõionis. vbi glo. dicit. quasi diminute sub altera spẽ sumeret. Nota diligẽter glo. dicit. nõ sumi diminute sub altera spẽ. pro eodẽ ẽ conciliũ bacarẽse. Audim⁹ quosdã scismata ambitiõe detectos. contra diuinos ordies et apostolicas institutiões. lac pro vino in diuinis sacrificijs dedicare. Alios quidã intinctam eucaristiã pro complemẽto cõionis porrigere. quod fieri hoc modo prohibemus. Hec ibi. Ecce q ideo prohibet intinctio ne credatur diminute esse. datum sub prima spẽ. Item Bonauẽtura in suo breuiloquio capitulo de sacramẽto eucaristie dicit quia vere corpus cristi beatũ et gloriosum non potest diuidi. nec in partes suas separari. ab anĩa. nec a diuinitate iuxta aplm. Cristus resurgẽs iam non morit. mors illi vltra non domĩabit. ideo sub vtraque est vn⁹ cristus tot⁹ et indiuisus. scz corpus. anĩa. deus. ac per hoc vtrobique est vnũ et simplicissimũ sacramentũ. cõtinens totum cristum Hec ille. Habuisti ex superiori ratiõe augustini. quare nõ datur intincta eucaristia laicis. Habes aliud q intincta eucaristia quottidie sumit a sacerdotib⁹. ibi Laicis phibetur. hic cõcedit. quia in sacerdotibus misteriũ includit

In laicis error remouetur. Ex quib⁹ omib⁹ patz q̄ nō sit ne
cessariū q̄ corpus et sanguis cristi detur nō celebrantibus
sub vtraqz spē. ergo cōclusio p̄ altera parte suppositi vera.
¶ Tertia pars suppositi ɔclōnis relinquitur probata. partim
p̄banda. Nā si i aliquo loco habeatur a xp̄o illa institutio
maxie ibi. vbi saluator facta cena hoc diuinissimū sacra
mentū instituit. vel vbi ioh. vj. loquitur de eo. Sed supi⁹ la
te p̄batū est. q̄ in cena sub vtraqz spē solūz sacerdotib⁹ et
ap̄lis iam ɔsecratis. hoc diuinissimū sacramētū ɔtulit. ⁊ nō
laicis. Sed q̄ hoc non habetur ex verbis cristi ioh. vj. partim
p̄batū ē. et p̄ maxīa roboratōe i seqūti ɔclusiōe aperti⁹ de
clarabitur. ergo vt sic ɔclō vera atqz katholica. et ɔ̄rīa falsa et here
tica cōuincitur ⁊c. ¶ Conclusio xvj.

Sicut nusq̄ ex cristi institutōe habetur q̄ laici fideles sacram cōmuniōnē sub vtraqz spetie accipere tenentur. Ita quoqz q̄ ipsis sit de necītate salutis sic sumere, nec verbis ap̄li, nec quibuscunqz dictis vel ratiōib⁹ ostēditur.

¶ Probatur illa ɔclō quātū ad ei⁹ p̄mā partē. Naz si ex xp̄i
institutōe hoc haberetur. maxie ex verbis dni post⁹ cenā p̄la
tis. vl' ex v̄bis ioh. vj. sed nullū istoꝝ hētur. Primū superi⁹
ɔclōe q̄nta sufficieter p̄batū ē. Sed scd̄z ex historia. s. euā
gelij ibidē posita. patebit. Naz cū xp̄s loqueretur ioh. vj. de
mādūcatōe celestis panis. diceretqz. Ego suz pāis vite. q̄
venit ad me nō esuriet. ⁊ q̄ credit i me nō sitiet inetnū. Ex
q̄b⁹ v̄bis hētur. q̄ xp̄s sub vna spē sumitur i vim cibi et pot⁹.
Sequitur Murmurabāt ergo iudei de illo q̄ʒ euāgeliū. q̄r
dixit. ego sum panis viu⁹ q̄ de celo descēdit. postea v̄o subiū
gitur causa murmuratōis. nā dicebāt. Nōne hic ē fili⁹ ioseph

Conclusio.

cuiꝰ nos nouimꝰ patrem et matrē. Rn̄dit hiesus et dixit eis Nolite murmurare inuicē. et mox iterū atq3 iter dctā sua superꝰ ꝓbata affirmauit dn̄s. Ego sum panis vite patres vestri mādcauerūt māna ī deserto et mortui sūt Hic ē panis de celo descendēs. vt si quis ex ip̄o māduca uerit non moriat. Ego sum panis viuus qui de celo de-scendi. si quis mādcauerit ex hoc pane viuet ineternum Cristꝰ aūt volens eis ostēdere quid per panē dandū intel ligere deberēt. subiūxit. Et pāis quē ego dabo caro mea est ꝑ mundi vita Audiētes hoc iudei nō solum murmu-rabāt iam. sed etiā litigabāt adinuicē Et reputabāt ver ba cristi impossibilia ⁊ inutilia. dicētes. quō potest hic no bis carnē suā dare ad manducādū Cristꝰ aūt qui est ve ritas et vita. volens ostēdere. ꝙ dicta sua nō essent inuti-liter prolata. et falsa. neq3 impossibilia. Sed potiꝰ ad vitā necessaria. in quibꝰ dixit carnem suā sub spē panis sume re. Apposuit et aliud qđ illis magis videret impossibile. sc3 ꝙ sub spē panis et sanguinē suum bibere in salu tē eo rum deberēt. Dixit ergo eis hiesus Amen amen dico vo bis Nisi mādcaueritis carnē filij homīs et biberitis eiꝰ sanguinē non habebitis vitā in vobis. q. d. Nolite mira ri et litigare. ꝙ vobis daturꝰ sum carnē meam sub specie panis. nam et sanguinē meū quoq3 ad bibendū dabo. et ita dabo ꝙ nisi mādcaueritis ⁊c. non habebitis vitā in vobis. Sed quō daturꝰ esset eis carnē ad mādcādū et ad bibendū sanguinē. an diuisim quidē vel coniūctim mox exponit hiesus. Sicut misit me viuens pater. et ego viuo propter patrē Et qui mādcat me et ip̄e viuet pro-pter me. Ecce qui mādcat inquit me. non dicit carnē ꝑ se. non sanguinē per se. Sed inquit me. in quo simul caro et sanguis cōiuncta sunt. Et rursum ne quis putaret ꝙ in propria spē manducādus esset. sacrm̄tū panis. de quo primo locutꝰ fuerat repetit dicēs. Hic ē panis qui de celo

descendit.nō sicut māducauerūt prēs vri māna in deser
to et mortui sunt.qui māducat hūc panē viuet ineternuȝ
¶ Quib⁹ ex vbis tria nos aptissime docere voluit Pri=
mo quideȝ ꝙ caro ei⁹ manducāda.et sanguis bibendus
esset. Deinde ꝙ māducatio hec et bibitio carnis ⁊ sangui
nis simul atqȝ cōiunctim vt in vnū idemqȝ corp⁹ aīatuȝ
viuens coeunt.esset laicis ministrāda.nam ad laicā ple=
bem ipa verba faciebat. Et ꝙ de carne et sanguīe predi
xerat.de se toto integroqȝ postea quasi exponēs.est locut⁹
Tertio deniqȝ ꝙ carnē ipaȝ ⁊ sanguinē simul atqȝ con=
iunctim eiusdē plebis sub spetie tm̄ panis.que vtiqȝ illis
ad vitam sufficit.mīstranda sit. Ecce pulcherrimuȝ pro=
cessum et ordinē vere necessariū.qꝛ scandalisati fuerūt iu
dei de sacramēto carnis.de carne et sanguine verba eis
fecit.ac ne intelligerēt.ea diuisim seorsum vnū ab altero
suscipere debere ostēdit. Rursum ꝙ vnice suscepturi sunt
exponat. Et ne postremo suspicaretur se cōmesturos esse
humanū corp⁹ in propria spetie.totū illud cōiunctū.vna
sub spē panis.cōmestuȝ prebiturū se illis.ex hocqȝ vitam
eternā manifestat. Ex quib⁹ verbis sancti euāgelij non
habet.ꝙ laici sub vtraqȝ spetie.sed poti⁹ sub vna spē scȝ
panis corpus et sanguinē cristi accipere deberēt.ergo cō=
clusio ꝓ prima parte vera. ¶ Sed diceret aliquis Crist⁹
inquit carnē suam vere esse cibū.et sanguinē suum vere
esse potū.secernitqȝ manducatoꝫ a bibitoē.quomō ergo
tu vis ꝙ quis manducādo bibat.et ꝙ ideȝ sit māducatio
et bibitio. Simil'r.si hoc crist⁹ docere voluit.quid op⁹ fu
isset dicere de bibitoē sanguis.nōne satis fuisset.dicendo
Nisi māducaueritis carnē filij homīs non habebitis vi=
tam ī vobis. Aut si opus fuerit addere.⁊ biberitis sangui
nem ei⁹ Et vtrūqȝ tm̄ intelligendū sit sub vna spē.quobrē
non dixit.panis quē ego dabo caro mea et sanguis me⁹
est.sed tm̄ dixit.caro mea est. Ad primū breuiter dicēdū est

¶Conclusio.

per verba saluatoris iam dicta. videlicet quo° idem sit et
quomõ sub eodẽ sumitꝰ mãducatio ⁊ bibitio. Ait ẽ Ego
sum panis vite. q̇ venit ad me non esuriet. et qui credit in
me non sitiet vnq̃. Unus ergo et idẽ panis esuriẽ ⁊ sitim
tollit. Sed esuriẽ non tollit nisi cibꝰ. neqꝫ sitim nisi potus
ergo idem est cibus et potus. Cum vero aduersariꝰ hũc
textũ de sacrãtali mãducatiõe. vult intelligere. oportet et
eum hãc particulã ita exponere. Exponat ergo sic Ego
sum panis vite. qui venit ad me ꝑ participatõeꝫ sacrãti.
me suscipiens et manducãs sub spetie panis. et ita venit
vt credat in me. nõ esuriet neqꝫ sitiet vnq̃. Et sic sub vna
spetie sumitur in vim cibi ⁊ potus. Neqꝫ his obuiat. ꝙ cri
stus seorsum cibum a potu nomĩat. Nam mox potu di=
misso. cristus ad cibum omnẽ sermonẽ suum cõuertit di=
cens. Qui manducat me ipse viuet propter me. Neqꝫ ab
solute fuit noĩare sanguinẽ seorsum a corꝑe. licet silꝛ atqꝫ
ꝯiuncti. ac sub vna spẽ pplꝛis ministrẽda essꝫ. nec quis oc
casionẽ erroris sumeret. putans sub spẽ panis tm̃ carneꝫ
esse. ⁊ nõ sanguinẽ. preserti cum dixerit cristꝰ. Panis quẽ
ego dabo caro mea et non sanguis meꝰ est. ¶ Sꝫ quare
hoc non dixerit. ratio est. ne etiã occasioneꝫ daret erroris.
Potuisset quis opinari. Si dixisset panis queꝫ ego dabo
caro mea est et sanguis meus est. ꝙ caro et sanguis equa
quidẽ ratõe ex vi sacrãti essent sub spẽ panis. quodqꝫ trã
substãtiatio illa admirabilis. silꝛiter panis. duos haberet
sibi adequatos termĩos. inter se non subordinatos. scꝫ car
nem ⁊ sanguinẽ. ꝙ si hoc admisisset q̇s. dixisse oportuissꝫ
eum aliud esse sacrãtũ. de quo hic sermo sit. ⁊ aliud quod
in cena fuisset ꝯstitutũ. Nã hic caro et sanguis sub vna
quideꝫ spẽ. et ambo ꝟtute sacrãti. ibi eadem duo. virtute
quidẽ sacrãti sub duabꝰ. naturali vero ꝯcomitãtia vtꝛ=
qꝫ sub vtraqꝫ spẽ cõtinetꝛ. Ne q̇s ergo sic erraret carnẽ se
orsum a sangue. et sanguinẽ seorsũ a carne nominauit

Sed tñ vtrãqz sub vna spẽ ɔprehẽdit. quo carnẽ vi sacramẽti. sanguinẽ vero ɔnexiõe noturali. ibidẽ esse credem⁹
¶ Sed ꝙ ex verbis apl'i pauli hoc nõ potest elici ptz q̃ʒ si sic maxīe ex his que scribũt. j. cho. xj. Sʒ hoc nõ ẽ ꝛc. maior ptz. q̃ʒ nullibi ita mãifeste loquit' de cõione cristi sicut ibidẽ. vbi quoqz aduersari⁹ noster fundare se videt'. Sʒ superi⁹ conclusiõe sexta. satis ostensum est. ꝙ hoc nõ sit de intentione apl'i. ergo ɔclusio iteꝝ pro hac pte vera. Neqz hoc doceri potest dictis ꝛ ratõibus sanctoꝝ. q̃ʒ oẽs catholici. et sanum intellctm̃ verboꝝ sancti euãgelij doc. pclarissimi hñtes. vno ore asserunt nõ esse de necessitate salutis. laicũ cõicare sub vtraqz spẽ sacrñtali. quoꝝ dicta superi⁹ ɔcl'õe. j4. ꝛ. jj. sunt posita. et precipue istoꝝ. quos ad-uersari⁹ p sua opione nitebat' adducere flẽ ꝛ excogitare. Et ergo ɔcl'o p omni pte vera. ¶ Conclusio. xvij.

Ex quo sb spẽ pãis veꝝ corp⁹ et sanguis xp̃i ẽ totũ ꝛ plenũ eucaristie sacrm̃ Non est laicis pmittẽduʒ vt illud petãt sub vtraqz spẽ sic sacdotes ad sumẽdũ

¶ Probat' ista ɔclusio autoritate bonaueture vbi ẽ sup 4. sen. dis. xj. q. 2. vbi querit. vtrũ vtraqz speꝝ sit de integritate sacrñti. et determiat ꝙ fideles pfctm̃ et integꝝ sacrm̃ recipiũt in altera spẽ tm̃. Et p declaratiõe distiguit. ꝙ in hoc sacrñto duo sũt scʒ efficatia et pcãtia. Esse igit' de integritate sacrñti dupl'r ẽ. Aut q̃ntũ ad efficatiã. ꝛ sic non vtraqz spẽs ẽ de integritate sacrñti. q̃ʒ quelibʒ hʒ totã efficatiã. Aut q̃ntũ ad pcatõʒ. ꝛ sic ãbe sunt de integritate. q̃ʒ ãbe reqrũt' ad pfectã pcatõʒ. ꝛ subiũgit. Ideo fideles pfectũ sacrñtũ recipiũt ĩ altera spẽ tm̃. Hoc idẽ sentit petr⁹ de tharãtisia sup. 4. cui⁹ dicta grã breuitatis hic omittunt'. De quib⁹ oib⁹. jj. ɔclusiõe satis dictũ ẽ. Et p hac ɔcl'iõe

atqȝ aliis iam dictis. Notandū est distintio ī concilio basilieñ. ꝑ venerādū dominū iohannē de rubusio ꝓposita et a sacro cōcilio approbata. ꝙ triplex est perfectio sacramenti altaris. scȝ rei. signi vel ꝯcantie. et effect⁹ seu efficatia. ¶ Perfectio rei hui⁹ sacramēti cōsistit in integritate et totalitate rei cōtente et signate ī sacramēto. videlicet ipsius cristi. et ita sub vtraqȝ spē simul. et sub altera diuisiȝ. totus integer crist⁹. vere et realiter cōtinet. sub spē panis et mīma particula. sensu apprehensibili. totus et integer crist⁹. cū corpore. et aīa. et deitate. cū omnib⁹ donis. gratiis. et perfectōe totali ꝯm omnē moduȝ existendi. vbi de⁹ est vnitus homī. vbi est corpus aīatum. organicū. vbi est sanguis ille pretiosus. in venis sui corporis. Cuȝ corp⁹ nō viuat nisi per animā. anime aūt sensitīe sedes est in sanguine. in vasis corporis et venis introclusis. nunꝗ educibilis de venis cristi. iuxta aplm Rho. vj. Crist⁹ iam nō moritur mors illi vltra non dn̄abit. Cuȝ aūt deitas aīaȝ et corpus. que assumpsit. nunꝗ dereliquit. necesse est etiaȝ vt ibi sit deitas. non solū absolute ꝯsiderata. ratōe sue immensitatis. sed eciā ypostatōis ex reali ꝯcomitātia. Similit est oīno de spetie vini. per omnē eundeȝ modū. ꝙ ibi est integer. totus crist⁹. corpus. aīa. deitas. sanguis. et reliqua cū omnib⁹ ad integritatē et totalitatē vni⁹ persone cristi pertinentib⁹. Et ad hunc sensum loquit beat⁹ hilari⁹ de consec. dis. 2. Ubi est pars corporis ibi est totū. Et hieronimus eadem dis. Singuli accipiūt cristuȝ dominū. et in singulis portionib⁹ totus. nec ꝑ singulos minuit. sed integrū se prebet singulis. Idē mgr in sen. li. 4. dis. xj. dt. Sub vtraqȝ spē totus sumit cristus. Nec plus sub vtraqȝ. nec minus sub altera. Eadem em̄ est ratio. vt ait hilarius in corpore cristi. que ī manna ꝑcessit. de quo dicit. Qui pl⁹ collegerat non habebat ampli⁹. nec qui min⁹ parauerat habuit minus. Itē augustin⁹ in li. sen. ꝓsperi. de ꝯsecra.

xviij. Fa.xxviij.
dis.ij. In cristo. Cum i multis locis offert. vnus vbiqz est cristus. et hic plenus. et illic plenus. Ex quo totus xp̄s vt iam superi⁹ multipliciter ꝓbatū est. sub vna spē perfecte sumit. nō est suadenduz laicis vt dicit cōclusio. ꝙ petant sub vtraqz spē. ꝰ ꝯclo xa. ¶ Conclusio. xviij.

Cū vero sacdos in psona cristi ꝛ eccl'ie sit sacrificās hoc eucaristie sacrm̄tū. Tenet ipm ymolare sub vtraqz spē. et ita sumere iuxta xp̄i ꝛ eccl'e mandatū.

¶ Ista ꝯclusio pbat ꝑ prima ei⁹ pte sic. Na. d. s. pte. 3. q. 22. ar. 4. dicit. ꝙ crist⁹ est fons totius sacerdotij. Nā sacerdos legalis erat figura ipsi⁹. sacerdos vero noue legis in psona ipsi⁹ opat sm illud. 2°. ad cho. 2. Nā et ego qd donaui. si quid donaui ꝑpter vos in psona cristi. Et ratōne sic probat. Nam ille offert hoc sacrifitiū in illi⁹ psona in cui⁹ xtute hoc ipm cōsecrat. et verba profert. sed celebrās verba cōsecratōis profert. in psona cristi dicēdo. Hoc est corpus meū. ergo sacerdos operat i persona cristi offerendo hoc sacrifitiū. et nō mō cristi sed toti⁹ ecclesie. q2 hoc ē sacramētū vl'is eccl'e. vt dicit. d. s. in scrip. 4. circa dis. 24. q. 3. ar. j. 7. 2. Et cū offerat illud debet eo mō offerre sicut est institutū a cristo et ab eccl'a. Sed hoc sacrm̄tū est institutuz in mēoriā dn̄ice passiōis. cuz sanguis su⁹ fuisset totaliter separat⁹. ꝛ corpus suū fuisset multiplici ꝑ nobis passioni subiectuz. non potuit competenti⁹ hec effusio et eliquatio sanguinis significari. nisi per has spēs distinctas. Et ei⁹ afflictio per illā quottidianā fractiōez speciez i altari. nō ꝙ iam corpus dn̄icū sit passibile ꝛ tangibile. aut sanguis extra venas educibilis. Sed ꝙ fieri debuit dominus reliquit in signo futuro. vt nos (quod factum est in signo iam facto) tenaci mēoria. in sacrifitio ꝯmēorem⁹ Et hoc

p cum duplex spes [illegible]

Conclusio.

est q dicit augustin⁹ in li. sen. Prosperi. in. c. Cū frangitur de ɔsec. dis. 2. Dū frangitur hostia. duz sanguis de calice in ora fideliū funditur. quia aliud q̄z domici corporis in cruce ymmolatio. eiusqz sanguis de latere effusio designatur. Et ita illa autoritas intelligit de sacrifitio et nō ꝓprie de sacramento Itē ambro. sup epl'a pauli dicit. Ideo ī duab⁹ spetieb⁹ hoc sacramentū celebratur. q corporis et aīe in nobis liberatio significetur. Panis eīm ad corp⁹ ꝛ vinum refertur ad sanguinē. Hec ille. Et thomas de argen. sup quartuz senten. dis. viij. dicit. Sicut sacramentū est institutū figurare rem cui⁹ est signū. sic due spēs. duo in passiōe ei⁹. figurant in altera meōranda. Nam pependit ī cruce qd̄ p panis spetiem figuratur. et effudit sanguinē quod spēs vini ostendit. Hec duo diuisim sacerdos debet meōrari in altari. Unde lira super math. xxvj. Istud sacramentuz est sub duplici spetie institutuz. scilicet panis et vini. quia panis cōuertitur in carnē cristi. et vinū in sanguinē. et iste cōuersiōes fiunt sepatim. quia sanguis cristi fuit sepatus a corpore ꝛ carne in passiōe. Hoc eīm sacrm̄tū vt dictum est. institutuz est ꝓpter quoddam meōriale illius passiōis. Ideo ɔsecratio corporis et sanguis fit sub spēb⁹ distinctis. Hec lira Itez idē lira sup lucā. 22. Hoc facite in meā cōmeōrationē. q2 eucaristie consecratio est quedā domīce passiōis remeōratio. Et propter hoc ɔsecratur corpus a calice distincte. q2 sanguis in passione fuit separat⁹ a corpore. ꝛ sic sub vtraqz spē sacerdos tenetur hoc sumere. sicut et ymolari. Nā legitur in cōcilio Tolletano Et habetur in. c. Relatū de ɔsec. dis. ij. Modis oīb⁹ tenendū est. vt quotiēscunqz sacrificās corp⁹ ꝛ sanguinē domi nostri hiesu cristi ī altari ymolat. totiēs perceptrōz corpis et sanguis cristi pticipē se prebeat Ideo dicit. d. s. 3. par. q. 82. ar. 4. q eucaristia non soluz est sacramentū. sed etiam sacrifitiū. Quicunqz aūt sacrifitiū offert. debet sacrifitij fieri pticeps. q2 exteri⁹ sacrifitiuz. qd̄

offert.signũ est interioris sacrificij.quo quis se ipsũ offert deo.vt augustin⁹ dicit.x.de ciui.dei. Unde ꝑ hoc ꝙ ꝑtici= pat sacrificio.ostẽdit ad se sacrificiũ interi⁹ ꝑtinere. Simil' etiã ꝑ hoc qui sacrificiũ ppl'o dispẽsat.ostẽdit se esse dispẽ satorẽ diuinoꝝ ppl'o quoꝝ ipe primo debet esse ꝑticeps.si cut dionisi⁹ dicit in li.de eccle.hierar. Et ideo ipe añ su= mere debet ꝙ̃ ppl'o dispẽset. Unde ĩ ꝑdicto.c.legit̃ Quale est sacrificiũ cui nec ipe sacrificãs ꝑticeps esse dinoscitur. Per hoc aũt fit ꝑticeps.ꝙ de sacrificio sumit.ẜm illō apl'i j.cho.x. Nõne qui edunt hostias ꝑticipes sunt altaris.et ideo necesse est.ꝙ sacerdos quotiẽscunqꝫ cõsecrat.sumat hoc sacramentũ integre.hoc est.sub vtraqꝫ spetie.et ꝑ cõ= sequens conclusio vera.

¶ Conclusio.xix.

Sicut hoc eucaristie sacrãtũ prout su mitur a fidelib⁹ ꝯmunio nomĩatur. Ita dr̃ sacrificiũ verum inquantũ a sa cerdote celebrante recipiatur.

¶ Ista ꝯclusio ꝓbat̃ per doc.3.par.q.73.ar.4.vbi dicit Hoc sacrãtũ aliã habet ẜcationẽ respectu rei p̃ñtis.scꝫ ec clesiastice vnitatis.cui hoĩes aggregant̃.ꝑ hoc sacrãtuꝫ et ẜm hoc noĩat̃ ꝯmunio.vl' sinasis Et damascen⁹.li.4. vbi dicit ꝙ hoc sacrãtũ dicit̃ ꝯmunio q2 cõicam⁹ ꝑ ipaꝫ cristo.et q2 participam⁹ ei⁹ carne et deitate.et q2 cõicam⁹ et vnimur adinuicẽ per ipaꝫ.ꝗ prima pars.ꝯclusiõis ꝓba ¶ Sed ꝙ dicat̃ sacrificiũ.dicit.d.s.vbi ſ ꝙ hoc ẜcatuꝫ hꝫ respectu p̃teriti.inquãtũ scꝫ est mcoratim dñice passiõis que fuit vnũ sacrificiũ.de quo sacrificio.b.augustĩ.in ser. jo. Parasce.ita inq̃t. Nouũ em̃ altaris sacrificiuꝫ.que est ymmolatio noua et admirabilis. Ipse em̃ hostia erat.et sacerdos hostiaꝫ offerẽs.ipe erat hostia ẜm carnẽ.sacer= dos ẜm spm̃. Idẽ erat qui offerebat.et qui offerebat̃.hec

augusti. Idez aug. li. x. de ci. dei dicit. Uer⁹ ille mediator.
accipiēs formā serui. sacerdos ē offerēs ipse. et oblatio. c⁹
rei sacramētū q̄tidianū. sacrifitiū eccl'e dei est. Hec ille. Idez
sup psal. xxj. sermōe. ij. Sacrifitiū ē q̄d crist⁹ obtulit discipu
lis suis. Itē Innocēti⁹ terti⁹ ī sua summa de offitio misse
dicit. Hoc aūt offitiū misse crist⁹ instituit qui eccl'az cōse-
crauit. Cenātib⁹ enī illis accepit panē fregit et dedit disci
pulis suis dicēs. Accipite et comedite Hoc ē corpus meuz
Hac institutōe formati. ceperūt apl'i sacꝝ freq̄ntare miste
riū. sm eā formā quā xp̄s expresserat ī cena sua. Et vltra
dicit ꝙ pri⁹ legit hoc sacrifitiū ī figura celebrasse. Mel-
chisedech panē et vinū offerēs. erat enī altissimi dei sacer
dos. sic discipuli a dn̄o ritū hui⁹ sacrifitij didicerunt. Hec
Inno. in. c. de agno pascali Itē Wilhel. in sacramētali. suo
sup cānone dicit. Hāc igit institutōz celebram⁹ p misteriū
q̄d celebrabat ī pretiū. Crist⁹ enī corp⁹ ⁊ sanguinē tradi-
dit. vt hoc sacrifitiū mēorie ꝯmendaret. Itē august. in li.
de fi. ad petrū. vni⁹ diuinitatis sacrifitiū panis et vini. in
fide et caritate sancta catholica eccl'a. p vniuersum orbez
terrarū offerre nō cesset. p remissiōe peccatoꝝ. Hec ille. Cū
vero superi⁹ pbatū sit. ꝙ sacerdos teneat sumere hoc sa-
cramētū sub vtraqz spē. quēadmodū ymmolat ab eo. et
sic recipiēdo. recipit ipm nō in rōne cōionis. sed poti⁹ sa-
crifitij. vt dictū est. ḡ ꝯcl'o vera. ¶ Conclusio. xx.

Hoc sacramētuz eucaristie scđm diuersas
ratiōes sc; ꝯionis ⁊ sacrifitij ꝯsiđatū ta
lem habere differentiā videtur.

Quia ipm sub rōne ꝯionis solū pdest
sumēti. sed sub rōne sacrifitij etiā om-
nibus pro quib⁹ hoc offertur.

¶ Probat̃ ista ↄclusio per.d.s.z.par.q.79.ar.s.et.vij. Nã hoc sacramẽtũ simul est et sacrifitiũ et sacramẽtũ. Sed ratio nem sacrifitij habet inquãtũ offert̃. Et inquantũ in hoc sacramẽto representat̃ passio cristi.qua cristus obtulit se hostiã deo.vt dicit̃ ad ephe.xv. Sed ratõez sacrãti habet vel ↄmunionis inquantũ sumit̃.et inquantũ recipit̃ inuisibilis gratia sub visibili spẽ. Et ideo hunc effectũ sacramẽti habet in eo qui sumit. Effectũ aũt sacrifitij in eo qui offert vel pro quib⁹ offert̃. Et cũ consideret̃ vt sacramentũ vel cõmunio.habet effectuz dupliciter. Uno° directe ex vi sacrãti. Alio° quasi ex quadã cõcomitantia. Ex vi quidẽ sacrãti directe habet illum effectũ.ad quẽ est institutum. Non est aũt institutuz ad satisfatiẽdum.sed ad spũaliter nutriẽdũ per vnionẽ ad xpm.et ad mẽbra e⁹ sicut et nutrimẽtũ vnit̃ nutrito. Sed q2 hec vnitas fit per charitatẽ.ex ei⁹ feruore aliquis consequit̃ remissionẽ non solum culpe sed etiã pene. Inde est q2 ex ↄsequẽti p quandam cõcomitantiã ad principalẽ effectũ homo cõsequit̃ remissionẽ pene.non quidẽ totius.sed ₰m modũ sue deuotionis et feruoris.et sic sumenti tñ quantũ ad vtrũq3 solum sub ratione ↄmunionis prodesse dicit̃. Sed inquantum est sacrifitiũ.hab3 vim satisfactiuã.non ꝓ sacrificate tñ.sed etiã pro omnib⁹ pro quib⁹ offert̃. Inquãtum aũt sacrificãs hoc sacrãtum sumit.sibi ipsi prodest non modo per modũ sacramẽti vł cõmunionis vt dictum ẽ.sed etiã per modum sacrifitij.gratia passionis cristi. Sed alijs q̃ nõ sumunt prodest p modum sacrifitij.inquantũ ꝓ salute coꝝ offertur. Unde ⁊ ĩ canone misse dicit̃. Memẽto domine fa.fa.q3 tuaꝝ.pro quib⁹ tibi offerim⁹ hoc sacrifitiũ laudis.pro se suisq3 omnib⁹.pro redẽptõne aĩarum suaꝝ pro spe salutis et incolumitatis sue. Et vtrunq3 modum profitiẽdi dñs exprimit dicẽs. Math.xxvj. Qui ꝓ vobis sez sumẽtib⁹.et ꝓ multis alijs effundet̃ ĩ remissiõz pctoꝝ

et sacrum et patrum

¶ Cõclusio.

Cum vero vt dictũ est con. j8. sacerdos ĩ ꝑsona cristi ⁊ ec
clesie sit sacrificãs hoc sacrifitiũ laudis. laic⁹ xᵒ ĩ ꝓpria ꝑ
sona solũ sibi ad ꝑfectũ sumat. Cõueniẽter igit̃ cocludi
tur. ꝙ sub alio noīe et ratōe hoc sacratissimũ sacrm̃ a lai
co sumit̃. et sub alio noīe et ratōe a celebrãte. vt dictuȝ est
ymmo et solũ sub vna spē a laico. sed sub vtraqȝ a sacer
dote. ꝓpter cõuenictissimã repñtatōeȝ passiōis xpi. que in
tali oblatōe ꝑfiguraẗ. ⁊ ĩ qua tot⁹ sanguis de corpore ex
haust⁹ ipꝫ oīno relictũ fuit ĩ cruce ariduȝ. que sepatō san
guinis a corpe. ꝑ distinctã ꝯsecratōȝ atꝫ sumptōȝ corpis
et sanguīs cristi. a sacerdote offerẽte factã repñtaẗ. qᵭ tñ
inferi⁹ lati⁹ ꝓbabiẗ. q̈re ꝯclᵒ xᵃ. ¶ Conclusio. xxj.

**Ut sacerdotalis dignitas que hoc sa=
cramentũ solũ habet dispensare a lai=
cis differre cognoscatur.**

**Conueniẽtissime institutũ est. ꝙ a lai=
cis sub vna spẽ. et sacerdote sub vtra=
qꝫ. sacramentũ hoc recipiatur.**

¶ Probaẗ illa ꝯclᵒ Potẽtie distiguunẗ inter se pēs ob
iecta. et de quãto obctm̃ ē nobili⁹ circa qᵭ act⁹ potẽtie ver
saẗ. de tãto potẽtia magis ac magis nobilitaẗ et ꝑficiẗ. S
ptãs sacerdotalis que rōne caracteris sacerdotib⁹ inest cir
ca optim et incõmutabile bonũ xᵒ saẗ. qᵭ sibi ad tractan
dũ solũ ꝯmissum ē. vt canit eccl'a scta. grã cui⁹ coꝝ ptãs
maior pt⁹ deũ. in celo et ĩ terra ẜm. b. bernhar. esse diciẗ et
excellẽtior. rōne cui⁹ etiã ipi solum habẽt dispẽsare sacra
mẽta. in quib⁹ grã ꝯferẗ ⁊ nõ laici. vt inqͭ. b. tho. ĩ scripto
4. dis. j8. q. j. ar. ij. ergo mltũ differt dignitas sacerdotalis
a statu laicali. Cõueniẽs igiẗ ē vt ex ꝑte sumptōis sacra
mẽti. inẗ eos sit drã. assignata. Ita ꝙ sacerdos sᵇ vtraqꝫ

spetie. et sub ratõe sacrifitij sacrñtũ accipiat. laic⁹ vero fi-
delis sub rõne cõionis et sub spẽ panis tm̃. de qua accepti
one sacrñti. b. t. ita loquit᷑. dicẽs. Hoc diuissimũ sacrñtum
dupl'r põt cõsiderari. Uno° ĩ rõne sacrifitij Alio° ĩ ratõe
sacrñti. quãtum ꝑtinet ad ratõꝫ sacrifitij. vtraqꝫ spẽs exi
git᷑. Est eñ imago sacrifitij illi⁹. in quo iuxta pauluꝫ ad
heb. Crist⁹ assistẽs põtifex se ipm̃ ꝓ nobis obtulit sacrifiti
um deo patri ĩ ara crucis. Et q₂ in hui⁹ mẽoria fit. ideo
non solũ repñtat xp̃m passuꝫ. sed et ipaꝫ passioneꝫ xp̃i. in
qua sanguis xp̃i fuit a corꝑe sepat⁹ Quãtũ vero ad rati
onẽ sacrñti. q₂ sacrñtũ dicit᷑ a sacrãdo. q₂ nos sctificat in-
quãtũ nobis tradit᷑. inuisibilis grã sub visibili spẽ. sufficit
repñtatio xp̃i passi. qui repñtat᷑ optie sub spẽ panis. quia
grano tritici se cõꝑauit. qui mortu⁹ fuit. vt multũ fructũ
afferet Hec ille. Cũ vero sacerdotes sumãt sacrñtuꝫ in ra
tiõe sacrifitij. vt dictũ est. sub duplici spẽ sumũt. laici vero
accipiũt ipm̃ sub rõne sacrñti sub vna spẽ. et hoc ex insti-
tutõe cristi. et ordinatõe eccl'e. ad hñdã drãꝫ inter dignita
tẽ sacerdotalẽ et statũ laicoꝝ. g° ꝯcl'o xa. ¶ Cõcl'o. xxij.

Quemadmodũ sacerdotes xp̃i. vtẽtes
ei⁹ sacrifitio. ꝓpꝛ⁹s sub spẽb⁹ corꝑ⁹
et sanguinẽ xp̃i accipiunt salubriter.
Ita quoqꝫ vere. laici fideles sub ũma
spẽ assumũt corꝑ⁹ cristi. ⁊ ei⁹ sanguinẽ
bibunt. dulciter atqꝫ efficaciter.

¶ Pro isti⁹ ꝯcl'ois declaratõe breuiter ẽ notãdũ. q̄ q̃ꝫuis
pl'imi effect⁹ attribuunt᷑ sacramẽto eucaristie cõsiderato
ſm diuersas operatõẽs. aut etiã species. qui oẽs ad vnuꝫ
opus operans comparati. vnum sunt. vt infra dicetur.
tñ actus illi seu vsus. manducatio. bibitio. attribuuntur

¶ Conclusio.

corpori et sanguini. et sub speticbꝰ rei contente Principa
liter aũt rei cõtente. prout ille actus non fꝫat nisi ꝑ hanc
vel hanc spẽꝫ. Non tñ res cõtenta caret illo effectu. ⁊ vsu
sub hac et sub hac spẽ. Unde sicut fideliter dicimꝰ ꝙ san=
guis cristi bibit̃ sub scd'a spetie. ita fideliter dicimꝰ ꝙ bibi
tur sub prima spẽ. Sed in hoc duntaxat differẽtia est. q̇a
in scd'a spetie in signo proprio. i. spetie vini sumit̃. In alia
autẽ vere. realiter et idẽptice. sed sub signo vel spẽ panis.
et idem de corpore xpi. Cum em̃ dñs dixit Caro mea vere
est cibus. Non dixit sub prima spẽ. Et sanguis meꝰ vere
est potus Non dixit sub spẽ vini. Si ergo sanguinẽ dixit
potũ. et non dixit hic. ⁊ sub spẽ vini. Si fidelis credit san=
guinẽ esse sub prima. credit etiã illum habere actuꝫ illum
seu vsum. i. potationẽ. tñ ex quo ibi veraciter cõtinet̃ cor=
pus. illud manducat̃. et sanguis ille bibit̃. Et ita fide cre
dendum est. ꝙ simul corpus et sanguis sumit̃. bibit̃ et co
meditur. sub prima spẽ. Sed cũ simul exprimi non potuit
necesse fuit vt corpꝰ in modum cibãtis. et sanguis in mo
dum potãtis exprimant̃. sicut est illud. In principio crea
uit deus celum et terrã. simul creatũ fuit celuꝫ et terra. sed
simul dici nõ potuit. ¶ Itẽ de quocunqꝫ non negat̃ eiꝰ
actus intrinsecus et extrinsecꝰ. tñ habẽs maiꝰ habet mi=
nus. habẽs pͥcipale habet accessoriũ. Et de sanguĩe sub
spẽ panis non negat̃ actus intrinsecꝰ. puta redẽptio ⁊ vi
uificatio. Cum illud idẽ nos et redemit et viuificabit cor
pus cristi. et ecclesiã sanctã suã. ergo de sanguĩe cristi sub
spetie panis non negat̃ actus extrinsecꝰ. puta potare. er=
go vere et realiter sanguis cristi sub spetie panis potat. sa
tiat et viuificat. ¶ Preterea illi duo actꝰ. mãducare et bi
bere. non sunt actus termĩatiue resoluti in corpus cristi ⁊
sanguinẽ. sed in spẽs. Notum est em̃ ꝙ corpꝰ cristi nõ pre
mitur dentibꝰ. nec masticat̃. sed ipse spẽs visibiles. ex qui=
bus siliitudinarie illa refectio celestis fꝫatur. Naꝫ ꝓprie

carnaliter seu corporaliter.nec caro comeditur.nec sanguis bibitur.sed vere et proprie vtrunqz simul sumitur.Et si mãducatio et bibitio non sumuntur in hoc sacramẽto.vt sunt actus distincti sensibiles corpales et carnales.sicut i alio cibo.cibatio non est potatio.cũ formaliter distinguãtur.sed poti⁹ in sua latitudine.scz prout cõueniũt in quodã generali.in sumptõe siue participatõe seu cõicatõe.fm ꝙ ecclesia orat. Quod ore sumpsim⁹.Et Tho. Sumit vnus sumũt mille Nam apl'us hos actus alternatiz nũc de vno nunc de altero dicit.quod tñ non dixisset si actus illi formaliter distincti essent. Unde apl'us.j.chor.jo.Calix cui benedicim⁹ nõne cõicatio sanguis cristi est.et panis quẽ frangim⁹.nõne participatõ cristi corporis est.que duo tñ hic distinxerat per actũ.tñ illa ambo per vnũ actum eundem cõiungit cũ subdit.Omẽs de vno pane et de vno calice participam⁹.Deinde ꝙ participatoz dicit de corpore cristi.postea et participatoz addit et de sanguie.domin⁹ pro vtroqz.nõ potestis mense celestis ꝑticipes esse.et mẽse demoniorũ.Cõicationẽ etiã quã soli sanguini attribuit superi⁹ apl'us ad heb.ij.attribuit vtriqz dicẽs.qz ergo pueri cõicauerunt carni et sanguini.et ipe siliter ꝑticipauit eisdem.Et.b.Lucas.soli spetiei corporis.cũ dicit Erãt perseuerãtes in doctrina aplo℞ et ɔmunicatõe fractõis panis.Cum ergo ex his dictis apostoli.eccl'e.et doctorũ cõmunicatio.participatio.sumptio.mãducatio.bibitio idez sunt.Et oĩa illa et corpori et sanguini attribuũtur.recte corpus cristi vbicunqz est in sacramẽto manducatur.sumitur participatur.et cõmunicatur.Et sanguis cristi bibitur.sumitur et participatur.et cõmunicatur.ergo ita perfecte ⁊ tam salubriter et efficaciter laici corpus et sanguinez xp̄i sumunt et bibunt.sub vna spetie.sicut sacerdos sub vtraqz spetie.ergo conclusio vera ⁊c̄.

¶ Conclusio.xxiij.

Conclusio.

Maior gratia corpus et sanguinē cristi sub duplici spetie sacerdotib⁹ vel alijs sumentibus non datur.

Quaz laicis eque dispositis quib⁹ sub spetie panis duntaxat corpus et sanguis cristi conferatur.

¶ Pro intellectu notandū q̄ i p̄posito s̄m. s. t. s̄mōe xxvj. Gratia ē influētia diuine bōitatis in aīa p̄ quā assimilata deo fit ei grata et vite eterne digna. Uel vt alij dicūt. Est quoddā diuinū auxiliū ad obtinendū effcm̄ sacrn̄ti Et dicit̄ grā sacrn̄talis seu effect⁹ Iste aūt effect⁹ eucaristie sacrn̄ti. s̄m alber. ali⁹ ponit̄ Et ali⁹ s̄m. s. t. Unde al. in summa de corpe xp̄i pte vltia. vbi tractat q̄ hoc sacramētū vocat̄ donū. dicit. Habet aūt multiplicē effectū. sed vnū habet essentialez. alios habet adiūctos. Essentialis effect⁹ est restauratio depditi i spūali vita. qd̄ hō incurrit ex abstinētia cibi spūalis. Adiūcti aūt effect⁹ sunt vnitiuū. conformatiū et caritatis intensiuū. Postea tn̄ ponit aliū effectū cuz subdit i eodē li. dicēs. Licet p̄ oēs v̄tutes et oīa bona. hō disponat̄ ad hoc. q̄ xp̄s incorporet̄. tn̄ per vnā grāz hui⁹ sacrn̄ti s̄m subalem ei⁹ opatōez fit ipa incorpatio. q2 sicut p̄ oēz qualitatē digestiuā et subtiliatiuā et depuratiuā. virt⁹ naturalis disponit̄ vt facili⁹ corpori naturali incorpet̄. quo fuerit ipi corpori simili⁹. et tn̄ xt⁹ vltime incorpatōis ē in mēbris inducēs et incorpans nutrimentuz. ita per oīa bona assimilat̄ fidelis anima deo et homo totus vt facili⁹ incorporet̄ Et tamen in corpore domīco in cibum sumpto remanet substantialis virtus. et gratia. qua homo in cristi corpus inducitur. vnitur et incorporatur. Hec ille. Beat⁹ autē Thomas in. 4. dis. xij.

De effectibus huius sacramenti

q.4.ar.10.de effectu hui⁹ sacramenti dicit. Proprius effe-
ctus hui⁹ sacramenti est conuersio homis in cristū. vt di-
cat cum aplo Viuo ego iam nō ego. viuit ī me crist⁹ ga
lath.2º. Et ad hunc sequunt duo effectus scʒ augmentū
spiritualis quātitatis in augmento virtutū. et restaura-
tio deperditorū in remissionē venialiū vel reparatiōeʒ cu
iuscumqʒ defect⁹ precedentis. Hec ille. Itē presupponit iu
xta quod dicūt doctores sancti. Tho. Hugo. Albertus et
alij. ꝙ speties visibiles et forme non sunt proprie sacramē
tum. nec aliquid efficiūt in aīa. Unde alber. ī quarto sen.
dis. viij. vbi tractat. An eucaristia sit sacramentū dicit. ꝙ
forme visibiles nō sunt proprie sacramentū. quia nō cau
sant gratiam. Sed corpus cristi verū sit sacramētū et ei⁹
effectus est vnitas corporis mistici. Iteʒ sanct⁹ tho. in. 4.
dis. viij. ar. j. dicit. Sicut ad speties sensibiles aliorꝫ sacra-
mentorꝫ habet se virt⁹. que interi⁹ est que sanctificatōʒ ac
quirit. ex qua sacrm̄tū efficit. ſm hugōeʒ. ita ī hoc sacrm̄to
se habet ipm̄ corp⁹ cristi. qd̄ ꝑ ꝯsecratiōʒ sub illis spēb⁹ fit
Unde sicut in alijs sacramētis materiale elementū non
est causa virtutis. que ī ipso est. nec alicui⁹ spiritualis effe
ctus in homīe. nisi mediate virtute. ſm ꝙ ex elemēto ⁊ vir
tute quasi vnū efficit. Ita ⁊ in hoc sacrm̄to. spēs nō sunt
causa corporis xp̄i. nec alicui⁹ effect⁹ spūalis ī aīa. nisi me
diante corpore xp̄i vero. Itē idē sanct⁹ in alio loco ita in
quit. Sicut se habʒ virt⁹ spiritussancti ad aquā baptismi
ita se habet corpus cristi ad spēs panis ⁊ vini. Unde spēs
panis et vini nō efficiūt aliquid. nisi ꝟtute corpis xp̄i veri
Hec ille. Ex hac mente doctoruʒ sequitur correlarie ꝙ da
tis vel assignatis quibusdam gratijs vł effectib⁹ corpori
vel sanguini vel anime cristi. nulla illorꝫ pendet ex spēb⁹
sed ex reb⁹ cōtentis. Itē aduertendū ꝙ cū apud doctores
sanctos. in hac materia loquentes. inueniantur diuersa
scripta. corpus cristi et sanguinem eius cōmendātia. sicut

Conclusio.

est apud.b.Crisostimū Albertū et Ciprianuz ac reliquos. quorū quidā appropriate et ornate loquunī. commendātes multiplices effect⁹ corporis cristi.et quidā sanguis cristi. nunq̄z tñ illos effect⁹. ꝓprietates vel attributōes.ita appropriāt vel attribuūt vni.quod de altero negent. Sz q̄n vni attribuūt.mouenī vl' ab extrinseco vl' ab intrinseco Ab intrinseco sicut de corpore cristi.grās dicunt.q2 pascit nutrit.satiat.dat gratiā cōionis.⁊ de sanguie cristi.ꝙ dat augmentū gratie.redēptionis.satisfactio est sitis.⁊ delatio spiritualis nutrimēti.et si qua sunt reliqua. Ab extrinseco vero.ab aliqua siīitudine vl' signo sumpto exterius vt quia solent cōmuniter milites dicere. Ego ꝓ dño meo paratus sum sanguinē fundere.i.mori.nunq̄d corp⁹ non morietur.cū sanguis effundeī. Cum aīalis vita sit ī sanguine Sed amor vl' caritas ad dominū.seu amici.ꝑ sanguinem attribuiī morti vel occasioni corporis. Et q2 ita solitum est loqui.q2 effusio sanguīs maiorē affectū ostendit.translat⁹ fuit ille termin⁹ aut effect⁹ redēptio ad sanguinē.intantū etiā ꝙ in plurib⁹ et maiorib⁹ doctorib⁹ inuenitur hec translatio seu ꝓprietas sanguīs transferri.et tropo quodā dici.de passiōe cristi.vt scz sanguis vl' calix ꝑcet passionē.vt domin⁹ dixit ad patrē Abba pater trāsfer a me calicē hunc. Itē illis discipulis duob⁹ Potestis bibere calicem quē ego bibitur⁹ sum. Et gñaliter omnia que dicunī per doctores aut ꝓphetas de calice vel sanguine.possunt tropoloisari de passiōe cristi ab extrinseco Itē ab extrinseco vt videlicet a spetieb⁹ panis et vini.sumunī quedā gratie.et attribuunī ip̄i corpori et ratione panis vel frumēti.q2 est granū.crescit.metitur.moliī.excoquiī.et manducaī. Siīitudinarie corpus ei⁹ creuit in virginis vtero.in messum est ī suis pro nobis laborib⁹.excoctū in crucis patibulo.et manducaī quottidie ī sacramento. Siīiter de cristi sanguie.assimulādo ip̄m viti vue

vino et potationi. ex spẽb⁹ intrinsecis ꝟm ꝙ latissime hoc
prosequit᷑. Albert⁹ in suis sermonib⁹ de corpore cristi. que
essent hic longũ scribere. Ex hoc aũt ꝙ corpori cristi sic si
militudiarie vel sanguini ꝑ doctores approprianť. nõne
poterint hec eadem in veritate corpori cristi vel sanguini
applicari. ita possunt quidẽ et in veritate appropriantur.
nam qui diuidit cristũ. anathema sit et anticrist⁹. ¶ Di
citur his suppositis. Primo ꝙ si considerem⁹ gratiã vt in
proposito cõsiderari debet. vnica est gratia hui⁹ venera
bilis sacramẽti essentialis. Et prima scz incorporatio no=
stra cristo domĩo eo dicente. Qui mãducat ⁊c̃. in me ma
net et ego in eo. Scd̃m albertũ et alijs verbis ꝟm thomã
Conuersio hoĩs in deũ per amorem. et sic incorporationẽ
siue iuxta alios doctores vocem⁹. eam restauratõz deper
diti spũalis. quod ad idẽ redit. Et hec ipa incorporatio fit
per dignã et meritoriã sumptionẽ corporis ⁊ sanguĩs cri
sti. sub prima spẽ. Cum ex scd̃a sumptõe ille effectus. nõ ex
spetieb⁹ sed rebus contentis sub eis veniat vt predictũ est
Et ex priorib⁹ allegatis sub spẽ prima sit veruz corpus et
verus sanguis. nec plus nec minus q̃ȝ sub altera vł vtra
qȝ spetie. ergo illa tota gratia datur a corpore et sanguĩe
cristi sub prima spẽ. ¶ Secundo dicit᷑ ꝙ oĩs attributões
et appropriatões que de corꝑe vel sanguĩe cristi. fiũt ꝑ do
ctores vel sacrã scripturã sub diuersis respectib⁹ fiũt. cau
sa ampliãdi materiã. excitandi deuotõez vel alijs causis
Sed tñ ex his attributõib⁹ non est argumẽtanduz. ꝙ sic
cõueniat vni. ita ꝙ non alteri. Nam si gratie eedem. ali=
qñ attribuũť diuersis sacramẽtis. nõ erit mirandũ si eidẽ
sacramẽto sub diuersis spẽb⁹ attribuanť. Ecce glo. ordi.
suꝑ Joh. xix. Unus militũ lancea latus eius aperuit. di=
cit. vt illic quodãmodo ostiuz vite panderet᷑. vnde sacra=
mẽta ecclesie manauerunt sine quib⁹ ad vitaz nõ intrať
Ille sanguis fusus est ĩ remissionẽ pctõrũ. Aqua lauacr

prestat et potum. Et text⁹ in. c. Cum marthe. de cele. miss. De latere cristi duo precipue sacramēta fluxerūt. redēptionis in sanguīe. ⁊ regeneratōis in aqua. Nunquid ergo volum⁹ dicere ꝙ qui recipit sacramētū aque. et non recipit sacramētū sanguinis. habꝫ gratiā regeneratōis ⁊ nō redēptōis. pertinebit ad regnū dei. ⁊ tñ erit captiu⁹ diaboli. qꝛ non redempt⁹. quid hoc dicto stulti⁹ et vesanius esse posset. Adhuc et gratia potus et lauacruꝫ. qꝛ ꝑ baptisma abluunt a peccato originali ⁊ actuali. Nūquid ergo sanguis cristi non erit potus. absit. Si ergo de gratijs attributis diuersis sacramētis veruꝫ est ꝙ inueniunt ī illis. et ambe habent ꝑ vtrūqꝫ. quāto magis est veruꝫ dicere de diuersis spetieb⁹ eiusdē sacramēti. ꝙ cum sub eisdem vnica res contineat. oēs gratie que attribuūt prime spēi. attribuunt et secdē spēi et econuerso. Et ad hoc dicit hugo de sacramētis inter alia. Quod sumit in pane valet ad vtrūqꝫ. Siliter quod in vino sumit. quia in pane totū et integrum sumim⁹. Idem dicit Alexander de Ales super quarto. Quod si non esset verū neqꝫ concedendū. sequit indubitanter vnū risu dignum. et contemptu plenissimū ꝙ vnus et idem homo ꝓm corpus esset in celo. et ꝓm animā in inferno. Nam si corpus cristi datum est in redemptionem corporis. et sanguis anime. cōmunicet quis sub vna spetie digne ⁊ moriatur. ꝓm te. erit corpus saluatum et tamen aīa. quia non cōmunicauit sanguini. sub spetie vini. erit in inferno. Ecce ridiculū. quāuis ore blasphemo Aduersarius noster in tractatu suo ausus est dicere. ꝙ cōmunicans sub vna spetie. indigne cōmnicat. Et sic ꝙ non posset saluari. contra omnē ordinationē et ritum sancte matris ecclesie. De quo cum te sicut qui contra totam ecclesiam sapit. et eam ore immundo damnat. ad presens contendere nolum⁹. Non est eñ verum ꝙ dicit fideles contemnere. sub altera spetie cōmunicare. Debuisti si

intellexeris dicere. humiliter cristi. apostolorum ⁊ ecclesie dei mandatis parere. cum illis plenū nutrimentū. et vita perfecta sub prima spetie donet. ¶ virum ira dei dignū dicere ꝙ grandis error est. dicere et scribere. ꝙ altera species in sacrificante ⁊ in laico est minoris efficatie ꝗ̄ vtraqꝫ. Nā oppositum est verum. hec dicens. domino deo qui ī hoc sacramento est plenus totus et integer sicut tu ipse confiteris iniuriam facis. populū ad errorem inuitas. et sanctam dei ecclesiam contemnis. Ipse tibi parcat qui per te iniuriatur. nobisqꝫ lenius concedat ferre iniuriam. quā pro nobis suis humeris abs te portat. ¶ Tertium dictū ꝙ ille gratie que maxime videtur attribute sanguini cristi. Aliquando attribuuntur corpori et ecōuerso. ergo nulla est gratia sanguinis cristi que non esset corporis cristi. Unde sub prima spetie omnes veniunt gratie. Exēplum sit de gratia redemptōis que ſm Albertum marie et alios doctores sanguini cristi appropriatur. aliquando attribuitur anime cristi. vt mathei et marci euangelio. Dare animā suam in redēptionē pro multis. Aliquādo sanguini ad Ephe. j. Habemus redemptionē per sanguinē eius. Et prima petri. j. Redempti estis de vana conuersatione vestra. non corruptibilibus auro et argento. Sed precioso sanguine agni immaculati. Aliquando corpori. vt in euangelio. Hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur. Tradere enī est dare se ipsum in mortem pro captiuis redimendis. Alquando toti cristo. j. Thimo. ij. Unus deus. mediator dei et hominū cristus hiesus. qui dedit se ipsum redemptionē pro omnibus. Et ad Gala. Qui dilexit me tradidit se ipsum pro me. Et in alijs locis pluribus Albertus etiam ipse qui attribuit gratiam redemptionis sanguini. in preallegato libro. superius ita dicit. Quinta causa quare vocatur eucaristia id est bona grā

Conclusio.

quod est gratia super gratiã. quasi tumulũ cõtinẽs gra
tiarum Ex corpore quidẽ confert gratiam cõmunionis
ex sanguine dat gratiam expiatõis. ex anima vero gra-
tiam redemptionis. ex spiritu cristi dat gratiã viuificatio
nis ꝛ virtutis. ex diuinitate affert gratiam refectõis. hec
albertus qui superiꝰ dixit gratiã redemptõis ex sanguie
Jam nunc dixit ex anima. Preterea ex hoc dicto quilibꝫ
potest palpare. ꝙ omnes iste gratie nõ dantur ex spetiebꝰ
aut ex sanguie vł corpore sub proprijs signis. Nam si ve
rum esset de gratia cõmunionis ex corpore. et de gratia
expiatõis ex sanguine. ratione spetieꝝ sacramentaliũ. vn
de prouenient residue gratie redẽptionis. viuificatõis. vir
tutis et refectõis. cum aĩa spiritus et deitas nõ sunt in
sacramento ex vi sacramenti. vt superiꝰ dictũ est. Sed ex
concomitantia pari modo sub qualibet spetie. Et si ita. se
queretur ꝙ etiam sub duplici spetie ex vi sacramẽti non
darentur omnes gratie. Sed quia nihil minus deitas. et
anima est. sub prima spetie. ꝙꝫ sub secunda. Quapropter
sequitur incõuincibiliter ꝙ in sacrifitio sub spetie panis.
habetur gratia cõmunionis ex corpore. redẽptõis ex aĩa
viuificationis et virtutis ex spiritu. refectõis ex deitate. ꝛ
expiationis ex sanguine. Cum omnia sint ibi cõcomitã-
ter. ergo omẽs gratie ex istis veniẽtes erunt sub vna spe-
tie. quod erat probandũ. Concomitantiã autem dicimꝰ
ratione transubstãtiatõis. ꝙ ratione perfectõis et ordine
nature prior est deitas anima. et anima sanguine. ꝛ san
guis corpore. Adhuc aũt sanguis cristi habet illas distin
ctas gratias aut ex corpore. aut ex se. aut ex spetiebꝰ. Si
ex corpore. et cũ hodie sit in corpore. non minꝰ eas habet
ꝙꝫ priꝰ. Et idez si ex se. non potest aũt dici. ꝙ ex spetiebus
qꝛ illud inferiꝰ reprobabit̃. Cũ nihil veniat a spetiebꝰ nisi
vt superiꝰ dictũ est. ꝙ dñs ita se dare voluit ĩ hoc sacrm̃to
sub quodã pacto. vt se ipm̃ in suo sacrm̃to digne sumimꝰ

sm q ecclesia dispensat. dat nobis gratiaz suam et q hoc sacramentū visibile cristū dominū in interiora nostra introducit. et per hui⁹ introductōez modo quodā excellētiori. videt esse quoddā instrumētū gratie diuine. Et sic nō datur maior gratia sumentibus sub duplici spetie q̄ʒ sub vna. ergo conclusio vera. ¶ Conclusio. xxiiij.

Speties visibiles nihil gratie in anima operantur vel causant.

Que tamen ex diuina puidentia post consecrationē sine subiecto manent.

¶ Pro notitia prime ptis isti⁹ ɔclusionis Notandum est sm hugonez pte. viij. de sacrm̄tis dicens. q tria sunt ī hoc sacrm̄to. spēs visibiles. veritas corporis et sanguis. et vt⁹ gratie spiritualis. Et sic tria sunt ibi ī vno. In primo inuenitur signū scd̄i. In secd̄o causa tertij. In tertio vero virtus scd̄i et veritas primi. Sed scd̄m in sacramento est veritas corporis. et illa est causa tertij. Hec ille. Quo psupposito sit hec prima ɔclusio capiēdo sacramentuʒ primo⁹ scʒ pro spetieb⁹ visibilib⁹ panis et vini. hoc modo sacramentū nihil causat in aīa. Probat illa cōclusio p illam suppositōʒ venerabilis hugonis. Nam dicit q primū est signuʒ secundi. sed q2 scd̄m est corpus et sanguis xp̄i. que sunt causa tertij. i. grā spūalis. Cum ergo signū nō sit nisi signū et non causa. ptʒ expresse. q accidētia que sunt signa. non sunt causa gratie spūalis Iteʒ Albert⁹. 4. sen. dis. viij. vbi tractat an eucaristia sit sacramentū. dicit. q forme visibiles non sunt ꝓprie sacrm̄tum. q2 nō causant gratiā. Sed corp⁹ cristi verū est sacramentū et ei⁹ effectus est vnitas corporis mistici. Hec albertus. ¶ Secūda ps isti⁹ conclusiōis probat autoritate. b. augustini in libro sniaʒ Prosperi. vbi inquit. Nos in spē panis et vini. q̄s videm⁹

res inuisibiles.i.carnē ⁊ sanguinē honoram⁹ Et.d.s.3.p.
q.72.ar.2.dicit.ꝙ sensu apparet ꝙ remaneant facta con
secratōe omīa accidētia panis ⁊ vini.quod quidē ratio=
nabiliter per diuinā prouidentiā fit Primo quidē.q̄a nō
est cōsuetū homīb⁹.sed horribile carnem homīs comede=
re.et sanguinem bibere.Proponunt nobis sanguis et ca
ro cristi sumenda sub speciebus illorū.que frequentius in
vsum hominis veniūt.scilicet panis et vini.Secundo ne
hoc sacramentū ab infidelibus irridetur.si sub spetie pro=
pria dominū nostrum manducem⁹.Tertio vt dum vi=
sibiliter corpus et sanguinem domini nostri sumim⁹.hoc
profitiat ad meritū fidei.ergo species panis et vini ex di=
uina prouidentia post consecrationē sic remaneāt.quare
conclusio vera. ¶ Conclusio.xxv.

**Sacramentū eucaristie nō ex spetie=
bus ipsum continentibus.sed ex ipsa
re contenta.**

**Prestat gratiam aliter.et longe diffe=
rentius.q̄ꝫ alia sacramenta.**

¶ Hec conclusio probat primo pro eius prima parte sic.
per Tho.de argentina in scripto quarti circa dis.10.q.ij.
conclusione secūda dicentē.Secunda conclusio est.ꝙ cor
pus cristi sub spetiebus panis continet realiter continen
tia presentiali.quia quicquid infra ambitū alicui⁹ est re=
aliter presens.hoc continetur ab eo continētia presentiali
sed verbis consecratōis dictis.tunc infra ambitū quan=
titatis ipsius panis conuersi in corpus cristi.ipsum corp⁹
cristi est realiter presens.ergo ⁊c̄.maior patet.minorem te
nemus catholica fide.cui nephas est contradicere.ergo
prima pars conclusionis vera.¶ Sed secunda pars pro
batur per doctorem subtilem in quarto dis.viij.q.j.arti.j.

dicentem. Ex his patet quod quadruplex est differentia et excellentia huius sacramenti ad alia. quarum triplex est in significando. Una est. quia est simpliciter veracissimum in signando Alia enim sacramenta. veratia sunt quantum est de se. tamen quandoque non habent effectum suum propter indispositionem suscipientis Istud autem numquam caret suo signato. Secunda differentia est et excellentia. quia quod signat illud sacramentum hoc realiter continet. alia non. Tertia excellentia est. signati per istud. Alia enim sacramenta significant gratiam accidentalem inherentem suscipienti. Istud autem significat gratiam subsistentem. quod est verum corpus ibi existens. Ultima et quarta differentia est in modo essendi istius sacramenti. quia omnia alia sacramenta consistunt in usu et fieri ita quod idem est ibi sacramentum et perceptio sacramenti. Sicut baptismus et perceptio baptismi. neque permanet aliquid quod sit sacramentum cessante usu tali seu perceptione Sed hoc sacramentum est quoddam permanens. et ante usum Et hoc congruum erat. quia cristus permanenter voluit esse nobiscum. ergo in aliquo signo permanenti. Unde usus hic non est sacramentum istud. Usus enim verborum sacramentalium est quedam via ad sacramentum. quia in termino prolationis verborum incipit esse sacramentum. Sed usus seu perceptio huius sacramenti est desinitio sacramenti. Hec scotus Item Tho. de argentina sup. 4. dis. viij. q. j. ar. 4. dicit. quod hoc benedictum sacramentum omnium sacramentorum est dignissimum. quia quantum unum sacramentum excedit aliud in sanctitate. tantum excedit in dignitate. Sed istud sacramentum excedit alia omnia in sanctitate. ergo et in dignitate. maior patet. quia tota dignitas sacramenti consistit in hoc. quod vel confert vel continet sanctitatem. minor probatur quia illud sacramentum maiori pollet sanctitate. quod continet illud quod est sanctum essentialiter et formaliter. quam id quod solum dicitur sanctum per quandam attributionem extrinsecam

puta quia est signũ sanctitatis.vel qꝛ est causa instrumẽ
talis sanctitatis.in quodã alio ab eo realiter distīcto.Ez
sacramentũ eucaristie cõtinet xp̃m.qui inquantũ ẽ deus
est ipsa sanctitas essentialiter.et ꝼm ꝙ ẽ homo.habꝫ in se
eminentẽ sanctitatẽ formaliter.Cetera vero sacramenta
sunt solũ signa sanctitatis.vel eiꝰ causa instrumentalis.
in quodã alio ab ipsis realiter distincto.puta in hoīe qui
suscipit sacrm̃tũ.Hec ille. Itẽ Nicolaus de lira sup.i.cho.
xi.dicit.ꝙ in vita sp̃uali cristus cum sacramẽto baptismi
solũ est ꝼm virtutẽ et in alijs sacramẽtis.Sed in sacrm̃to
eucaristie quod ẽ alimentũ sp̃uale ꝼm substantiã.Hec ille
ex his dictis ptꝫ veritas ꝯclõis. ¶ Conclusio.xxvi.

Quanꝙ post cõsecratiõez accidẽtia pa
nis et vini remanẽtia videantur.
Tamẽ substãtia panis et vini ī verꝫ cor
pus et sanguinẽ cristi trãsubstãtiantᷣ.

¶ Suppositũ istiꝰ conclusiõis clarꝫ est Sed scd̃a eius ps
probaᷣ.et primo testimonio cristi dicẽtis.Hoc est corpꝰ meũ
et non dicẽtis Hic.i.in pane vel signo.sed hoc.i.hec sub=
stantia panis.transubstãtiatur in corpus meum. Unde
augusti.li.de eucaristia dicit.Nec dubitare debet aliquis
quin panis et vinũ cõuertanᷣ in veram substantiã cristi
ita vt non remaneat substãtia panis et vini.cũ multa ⁊
alia in operibꝰ diuinis non minus mirãda videmꝰ Ho
minẽ em̃ substãtialiter mutauit deus in lapidẽ.vt vxorẽ
loth.et in paruo artifitio homīs.fenũ et silicez in vitrum.
Nec credendũ est ꝙ substãtia panis ⁊ vini remaneat.sed
panis in corpꝰ cristi.et vinũ in sanguinẽ mutaᷣ.solũ qua
litatibꝰ panis et vini remanẽtibꝰ.Hec ille Itẽ idẽ de ver
bis apl'i sermõe.32. Inuisibilis sacerdos visibiles creatu
ras in subaꝫ corporis et sanguinis sui verbi.secreta ptãte

cõmutat. que verba magister in sentẽtijs. allegat sub titu-
lo Eusebij emiseni. Et subdit magister ĩ sentẽtijs. Ex his
alijsqꝫ plurib⁹ constat verũ corp⁹ cristi et sanguinez esse
in altari. ymmo integrũ cristũ sub vtraqꝫ spẽ. et substan-
tia panis in corpus. viniqꝫ substantiã in sanguinẽ con-
uerti. Hec mgr̃ sniarũ. Secundus testis est. b. hieronim⁹
qui et si plurima et egregia scripta de hoc fecerit. tñ illud
valde et pro fide catholica. et per non remanẽtia panis ꝛ
pro vna spetie est ꝯmemorandũ. et hic inserendũ. Qui vt
scribit beat⁹ Eusebi⁹ Cũ rogasset fratres. vt afferẽt sibi
corpus cristi. multũ sermonẽ et cristianissimũ locutus est
Et tunc quidã frater ad locũ accedẽs. sacratissimũ cor-
pus domĩ nostri hiesu cristi attulit. quod vbi vir dei vide-
re potuit. prostrauit se in terrã et supplicẽ orationez fudit.
Tu es deus meus et dñs meus. Et explicat oĩa benefitia
cristi. Et subdit. O ineffabilis admiratio. O omniũ noui-
tatũ nouitas. Oculi in te albedinẽ vident. Saporez sentit
gustus. Odorem olefact⁹. Tactusqꝫ subtilitatẽ recipit. sed
auditus per fidẽ cordi representat in te illa non fore acci-
dentia. Hinc certe per se sola existunt accidẽtia sine subie-
cto. quia non vt humanis videt̃ sensib⁹. panis es. Sed to-
tus cristus hiesus integer sicut a dextris patris in celo re-
sides deus et homo. Hec ille. Terti⁹ testis est beatissimus
Grego. in plurib⁹ locis. sed pro fidelib⁹ suffitiat illud mi-
raculũ. Quando matrona quedã non credidit verũ cor-
pus cristi esse in altari. qui oratõe facta accessit ad altare
et pallam reuoluit. et vniuerso populo et ipã muliere in-
tuente. partẽ digiti inuenit sanguine cruentatã. et muli-
eri dixit. Disce veritati vel modo iam crede contestãti. pa-
nis quẽ ego do caro mea est. et sanguis me⁹ vere est pot⁹
Sed presti⁹ conditor infirmitatis nostre ea potestate qua
cuncta fecit ex nihilo. ꝛ corpus sibi ex carne virginis ope-
rante spiritusancto fabricauit. et panem et vinũ et aquaꝫ

mixtum manente propria spetie in carnem ⁊ sanguinem suum supiritussancti sanctificatōe cōuertit. Hec gregori⁹ Item Origenes in omel. de manna ait. Panis qui ī mēsa dominica ponitur inter consecrandū. substātia panis amissa. virtute spiritussancti transit in subām carnis domini. Quāuis tn̄ propter sumentiū necessitatē panis retineat qualitatē eius. tn̄ retinere panis substātiā sana fides non habet. Itē Bernhardus ad petrū Quod itaqꝫ videm⁹ spēs est panis et vini. quod sub spetie illa credimus verum corpus ⁊ sanguis cristi est. quod pependit in cruce. et qui fluxit de latere. Iteꝫ tractatu de sacramento corporis cristi. Hostia quā vides iam nō est panis. ſ caro mea que pependit in cruce ꝑ mundi vita. Hec ille. Item Beda in li. de misterijs. Dicim⁹ ꝙ substantia corporis cristi in altari est. vbi forma corporis cristi non videt. sic ibi forma panis videtur vbi substātia panis non est. Nec est ibi alius panis ꝙꝫ qui de celo descēdit. Hec beda venerabilis. Itē Anshelm⁹ in trac. de corpore cristi dicit. Sicut in mensa nuptiali aqua in vinū mutata. soluꝫ effecit vinum in quod mutata est aqua. Sic in mensa altaris solum adest corpus domī in quod vere mutata est panis vera substātia. nisi ꝙ de aqua nihil remansit in mutatione illa. de pane vero mutato ad peragendū sacri misterij institutū sola remanet species visibilis. Ad idem est doctor sanctus. 3. par. q. 75. arti. vj. Et Eusebi⁹ emissenus ⁊ habetur in. c. Quia corpus de consec. dis. ij. Et Ambrosi⁹ et habetur in. c. Panis de cōsec. dis. ij. Et in. c. Firmiter de sum. tri. et fi. ka. Et in. c. Cum marthe. de celebra. miss. que dicta ibidem posita gratia breuitatis hic omittunt. ergo post tot dictorū testimonia relinquitur ꝙ conclusio oīno sit vera.

Conclusio. xxvij.

Heretici sūt q̄ hoc cōtra veritatē sacre scripture affirmare ⁊ dicere ꝓsumūt.

Q; post verba ꝯsecratõis ꝓlata sup pa nẽ ⁊ vinũ ipa sub spetieb⁹ remaneãt.

¶ Conclusio illa ꝓbaẗ autoritate plurimoꝝ doctorum Et primo beati Ambrosij dicẽtis. Ne horror fieret inquit cruoris. ideo inuisibili spetie accipimus sacramentũ. Nã panis substantiã po, ẗ dominici corporis consecratõez in altari esse semꝑ abhorruit pietas cristiana. qᵭ nuper dãnauit in berengario Thuronen̄. ⁊ ei⁹ sequacib⁹. Nam si hoc admitteref iam verbũ non incarnatũ tantũ. Sed si dici potest impanatũ diceref. sicut ille dicebat. si sic panis transiret in corpus domini. vt tamẽ panis esse non desineret. Unde post ꝯcludit dicẽs. Est igiẗ in misterijs vera corporis dominici substãtia. sed absq; visibili spẽ sua. et ẽ vera species visibilis panis. sed absq; sua substantia. Hec ille. Q; autem non solum hanc sectam abhorruit pietas cristiana. Sed ꝙ sit heresis tenere remanentiã panis. aut cristum impanatũ Dicit doctor subtilis super quar. dis. x. arti. j. q. j. Dico ꝙ corpus cristi esse in hostia vere et realiter est simpliciter de articulis fidei. eo modo quo veritas alicuius sacramenti pertinet ad articulos fidei. Et infra Unde est simpliciter heresis. hoc sentire ꝙ non sit ibi realiter verum corpus cristi. Hec ille. Item Altisiodorenẜ super quarto de eucaristia. c. 4. q. j. dicit. Notãdũ ꝙ in hoc sacramento quedam sunt ẜm naturam. vt accidentia in loco determinato. quedam supra naturam scz accidẽtia sine subiecto. vt color. sapor. rotunditas et huiusmodi. Dicit autem dominus Albertus magnus ĩ tractatu suo de corpore cristi. tres opiniones de corpore xp̄i que circũstãt hanc questionem. qualiter cristus sub forma panis et vini continetur. Scd̃m primã inquit opinionez. xp̄s ẜm veritatem non continef sub forma panis et vini. Sed ẜcatur tm̃ reficere spiritualiter. Sicut panis et vinũ reficiunt

¶Conclusio.

corporaliter. Hec albert⁹. Secūm hanc opinionē omēs iu-
dicant quicunq3 tenent necessitatē vtriusq3 spetiei. q2 si-
cut non potest esse refectio corporalis nisi in cibo et potu.
Ita nec significari. Et cum non sit aliud q̄3 illa represen-
tatio significatōis in sacramēto. de necessitate habēt po-
nentes vtranq3 spetiē esse. de necessitate tenere hanc opi-
nionē. Et subdit albert⁹ de hac opīone. Constanter dico
q̄ illa opinio non est opinio. sed heresis māifesta. et con-
demnata. et debēt comburi libri in q̄b⁹ tenetur Et infra
Hac igitur opīone reiecta tanq̄3 heretica et immūda. Vi-
deamus de secunda s̄m quā continet̄ cristus sub illis for-
mis. Si cum substātijs panis et vini. Sed dico sine preiu-
ditio. q̄ nunq̄3 ista sc̄da placuit mihi opinio. que est val-
de incauta. et heresi valde vicina. ⁊ videt̄ mihi esse abitiē-
da. Tertia est q̄ ibi nulla substātia cōtinetur. nisi substā-
tia corporis et sanguis cristi. et naturarū que sunt in xp̄o
Et illam tertiā prosequētes et amplectētes. fidelē et verā
dicimus. Hec albert⁹. Q2 aūt idem albertus ponit p̄mā
esse heresim. et sc̄da3 heresi vicinā. hanc. conciliū generale
celebratū sub Innocentio pro heretica. damnat et ana-
thematisat dicēs. in Canone de sum. tri. et fi. catho. Una
est fideliū vniuersalis mater eccl'a. extra quā nullus om-
nino saluatur. In qua idem īpe est sacerdos et sacrifitiū
cristus hiesus. cui⁹ corp⁹ et sanguis ī sacramēto altaris
sub spetieb⁹ panis et vini veraciter continet̄. transubstā-
tiatis pane in corpus. et vino in sanguinē. potestate diui-
na. vt ad perfitiendū misteriū vnitatis sumamus. de suo
quod accepit ipse de nostro. Et idem ī Canone Cū mar-
the. de cele. miss. dicit. Munimentū erroris quidā putaue-
runt trahere dicētes. in sacramēto altaris non esse corpo-
ris et sanguis cristi veritatē. sed imaginem tm̄ et spetiem
et figuram. Sed tales ex eo laqueū erroris incurrūt. quia
nec autoritates scripture cōueniēt intelligūt. nec sacrn̄ta

dei suscipiunt reuerenter. Et infra Dicitur tamē misterium fidei. quoniā aliud ibi credit̄ q̄ cernitur. et aliud cernitur q̄ creditur. Cernitur species panis et vini. et credit̄ veritas carnis et sanguis cristi. ac virtus vnitatis et caritatis. Hec ibi. De hoc loquit̄ et Guilhelm⁹ ockan de sacramento altaris. c. 5°. in forma. per multa allegata doctorum que hic omittunt̄. Et. d. s. par. 3. q. 75. ar. ij. probat per quinq3 ratiōes. q̄ post verba consecratōis prolata super panem et vinū. non remanet panis et vinū sub speciebus visibilib⁹. et concludit finaliter q̄ hec positio vitāda est tanq̄ heretica. quas ratiōes gratia breuitatis omitto. Dicit etiā beatus Ambrosius in libro de sacramētis. Licet figura panis et vini videat̄. et tamē nihil aliud q̄ caro xp̄i et sanguis p⁹ ꝯsecrationē credēda sunt. Patet ergo ex his dictis. q̄ dicentes panem et vinū remanere p⁹ verba consecratōis a sacerdote ꝓlata debito modo. q̄ tales censendi sunt tanq̄ heretici quēadmodū sunt. ergo cōclusio vera.

¶ Conclusio. xxviij.

Deus creans omnia ab initio hoc institutum obseruare voluit. Q̄ homo super omnia que in terris sunt dominiū habere debuit.

¶ Ista conclusio probat̄ ex genesi. j. c. vbi dicit̄. In principio creauit deus celū et terram ⁊ oīa que in eis sunt sc3 angelicā et humanā naturā. spūalia et tpalia. Creando hominē creauit ipm ad imaginē et silitudinē suā. Aitq3 deus Crescite et multiplicami ⁊ replete terrā ⁊ subicite eā et dn̄amini piscib⁹ maris. et volatilibus celi. et vniuersis aīantib⁹. que mouent̄ sup terrā. Voluit itaq3 deus q̄ hō hic in terris esset dux. preceptor atq3 rector oīm que ibidē sunt. Hoc idē ostendit̄ rōne. d. s. j. par. q. 96. ar ij. vbi dicit̄

Conclusio.

q in homie quodamodo sunt oia.et ideo sm moduz quo dnatur his que in ipso sunt.sm huc modu copetit ei etia dnari alijs. Est aut in hoie quatuor osiderare scz ratoez sm qua couenit cu angelis.vires sensitias sm quas oue nit cu aialib⁹.vires naturales sm quas couenit cu plan tis.et ipm corp⁹ sm quod couenit cu reb⁹ inaiatis. Rato aut in hoie habet locu dominatis et no subiecti dominio Unde homo angelis non dnabat i primo statu. Et q di citur omni creature.intelligit que no est ad imagine dei. Virib⁹ aut sensitis sicut irascibili et cocupiscibili.que ali qualiter obediut rationi dnat aia imperado. Unde i sta tu innocetie aialib⁹ alijs per imperiu dnat. Virib⁹ aute naturalib⁹.et ipsi corpori homo dnatur.non quide impe rando sed vtedo. Et sic etia in statu innocetie dnat plan tis et rebus inaiatis.no per imperiu vl immutatione.sed absqz impedimeto vtendo eorum auxilio. Hec thomas. Ergo conclusio vera. ¶ Conclusio.xxix.

Ne malu per hoies sine rectore i mundo existentes indies magis ac magis super terra ammodo multiplicaret. Deus hoc puniens.hominibus vicarium et rectorem posuit vt per eu illud malum impediretur.

¶ Ista coclusio probat itez ex genesi. Na de⁹ vidit gen. vj.q multa malitia hoim esset in terra. Cuqz vidisset de⁹ terra esse corrupta.ois quippe caro corruperat via sua super terra.qr vnumqdqz gradiebat.faciedo qd sibi videbat bonu vel couueniens.quare dns induces kataclipsim et vle diluuiu.ita q cosumpta est ois caro que mouebat sup terra.volucr et aiantiu bestiar rc.vniuersi homies r

cuncta in quib⁹ spiracl'm vite est ĩ terra mortua sunt. Re
mansitq3 solus noe et qui cũ eo erant in archa. Cessanti
bus diluuijs exiuit noe cũ suis de archa edificãdo altare
dño. offerẽs super illud holocaustũ. odorat⁹ dñs odore su
auitatis. pactũ statuit cum eo. ne vltra malediceret terre
propter hoĩes geñ. viij. et benedixit ei et filijs suis. ⁊ pote=
statẽ regẽdi pmo noe cõtulit. et postea filijs. oĩb⁹ viuẽtib⁹
quãtũ ad hãc potestatẽ omnib⁹ terrorẽ et tremorẽ incus=
sit ad obediendũ eis. Et quãuis noe non legitur fuisse sa
cerdos. offitiũ tñ exercuit sacerdotis vt dictũ est. Statim
post egressum arche anteq3 leges populo daret. q2 antea
domin⁹ gubernationẽ arche per quã ecclesia fcat ei cõ=
misit. Et sic rector populi a domĩo constitut⁹ est. In hac
vicaria potestate successerũt patriarche. iudices. reges. sa
cerdotes ⁊ alij qui pro tpe fuerunt in regimĩe populi iude
orũ. et sic durauit vsq3 ad cristũ. qui fuit naturalis domi
nus et rex noster. de quo dicit psalmista. Deus iuditiũ tu
um regi da. Et ipse hiesus crist⁹ vicariũ suũ cõstituit pe
trũ et successores. qñ ei dedit claues regni celorũ et qñ di=
xit Pasce oues meas. De quib⁹ omnib⁹ dicere sermo pro
lixus fastidiũ generaret. quare ad alia reseruãt. Ex quo
apparet. ꝙ ab initio mũdi vsq3 ad ista tpa necesse fuit da
re vnũ qui vices cristi gerat in terris. Cui⁹ iurisdictõi. cri
stiani. iudei. sarraceni. gẽtiles. scismatici. et heretici. ⁊ vl'iter
oẽs hoĩes mundi subsunt. Sicut dicit Innocenti⁹ doctor
preclarissim⁹ in. c. Quod sup de voto. bene credim⁹ ꝙ pa
pa qui est vicari⁹ hiesu cristi potestatẽ habet non tm̃ sup
cristianos. sed etiã super oẽs infideles. Cum em̃ crist⁹ sup
hos habuerit potestatẽ. vt pt3 ĩ psalmo. De⁹ iuditiũ tuu3
regi da. non videt diligẽs paterfamilias. nisi vicario suo
quẽ in terra dimittebat. plenã potestatẽ sup oẽs dimisiss3
ipse em̃ petro et successorib⁹ suis dedit claues regni celoꝝ
et ei dixit. Quodcunq3 ligaueris in terra ⁊c̃. Item alibi.

¶ Conclusio.
Pasce oues meas. Omnes autez tam fideles q̄z infideles oues sunt cristi per creationē. licz non sint de ouili ecclesie Ex quib⁹ apparet q̄ ab initio noe vsqz ī presens. ymmo vsqz ad finem seculi. deus homines regere voluit. per vicarium suum. Et cristus filius dei suam potestatē et iurisdictionē vniuersam petro apostolo suo contulit. suisqz successorib⁹ omnibus. ne oues pascue eius exponerentur lupis sine pastore. qui habent sibi substitutos. qui et possunt regere. et debeant omnes prohibere a malis. per penas et censuras ecclesiasticas. ipsis infligendas. ne districtissimus iudex iterū suam seueritatē exercendo. cogatur iuxta malitiam populi totum punire vniuersum. quēadmodum indies agitur in ecclesia sancta. vbi mali in malis impediuntur. induratiqz in malis abituntur. tanq̄z ethnici et publicani. De quo beatus Cirillus dicit. q̄ ipsi⁹ scilicet apostolici troni romanorū pontificū solius est reprehendere. corrigere. statuere. soluere. disponere. et loco illius ligare. qui ipsum edificauit. ergo conclusio vera.

¶ Conclusio. xxx.

Quēadmoduz romanus pontifex primus et maxim⁹ inter omēs episcopos rectissime predicatur.

Ita ipm̄ habere vniuersalē p̄lationem in totam ecclesiam cristi. et plenitudinē potestatis verissime affirmatur.

¶ Hanc conclusionez probat. doctor sanctus in opusculo suo contra errores grecorum. vbi dicit. Similis autem error est dicentium cristi vicarium romane ecclesie pontificem non habere vl'is ecclesie primatū. errori dicentiuz spiritūsanctū a filio non procedere. Ipe em̄ xp̄s dei filius

suam ecclesiã consecrat.et ibi consignat spiritusancto q̃si suo caractere et sigillo.vt ex supra positis auctoritatibus manifeste habet᷑.Et sil'iter cristi vicarius suo primato et prouidẽtia vniuersam ecclesiã tanq̃ fidelis minister xp̄o subiectã conseruat.Ostẽdendũ est ergo ex auctoritatibus grecorũ doctoꝝ predictũ cristi vicariũ in totaꝫ xp̄i eccl'aꝫ potestatis plenitudinẽ obtinere.Qȝ em̃ romanꝰ pontifex successor petri et cristi vicariꝰ sit primꝰ et maximꝰ omniũ episcoporũ.Canon concilij expresse ostẽdit sic dicẽs.Ueneramur sm̃ scripturas et canonũ diffinitionẽ sanctissimũ antique Rome episcopũ.primũ esse et maximuꝫ oĩm episcoporũ.Hoc aũt auctoritati consonat sacre scripture. que inter apostolos petro attribuit primũ locum tam in euangelio q̃ in actibꝰ apostoloꝝ.Unde dicit Crisostimꝰ super Math.sup illud Accesserũt discipuli ad hiesum dicentes.Quis maior est in regno celoꝝ.q2 quoddã humanũ scandalũ conceperunt.quod et in se occultare iaꝫ nõ poterant.et tumorẽ cordis non sustinebãt.in eo quod videbant petrũ sibi preferri et prehonorari.Ostendit᷑ etiã ꝙ predictus cristi vicariꝰ in totam ecclesiã cristi vniuersaleꝫ prelationẽ obtineat.Legitur em̃ in Calcedonensi cõcilio ꝙ tota sinodus clamauit leoni pape.Leo sanctissimꝰ apostolicus et ycumeraicas.i.vniuersalis patriarcha.ꝑ multos annos viuat.Et Criso.super math.Filiꝰ qui patris est et ipsius filij potestatẽ petro vbiqꝫ terrarũ concessit.et homini mortali omniũ que in celo sunt dedit auctoritatẽ dando eidem claues ad hoc.vt ecclesiã vbiqꝫ terraꝝ amplificet.Et super Joh.in omel'.85.Jacobũ localiter in loco terminat.petrũ autẽ totius orbis ordinat magistrũ et doctorem.Itẽ super actus apostoloꝝ.Petrus a filio sup omnes qui filij sunt.potestatẽ accepit.nõ vt moyses in gẽte vna.sed in vniuerso orbe.Hoc etiã trahitur ex auctoritate sacre scripture.Naꝫ petro indistincte oues suas xp̄s

cōmisit dicens Joh.vlti. Pasce oues meas. Et Joh.x. vt sit vnum ouile ꝛ vnus pastor. Si nunc Bohemi dicūt se esse de ecclesia dei.et oues xp̄i.hoc recognoscendo.tenent quoqꝫ dicere.et cū effectu affirmare.ꝙ sint subiecti eccl'ie et summo pontifici.qui xp̄i vices et filij dei hic gerit in terris.alias mentiunt in maximā animarū eorum iacturā et perditionē. Habet etiam ex predictoꝝ doctoꝝ autoritatibus.ꝙ romanus pontifex habeat in ecclesia plenitudīeꝫ potestatis. Dicit em̄ Cirillus patriarcha alexandrin⁹ in libro thesauroꝝ. Sicut xp̄s accepit a patre.dux et ceptruꝫ eccl'e gentiū ex israhel.egrediēs super oēm principatuꝫ et potestatē.super omē qd̄cunqꝫ est.vt ei cuncta curuentur. plenissimā ptātem. Sic et petro et ei⁹ successorib⁹ plenissime cōmisit. Et etiā nulli alij q̄ȝ petro xp̄us qd̄ suum ē plenū.sed ipsi soli dedit. Et infra Pedes xp̄i hūanitas est.s. ipse homo.cui tota eternitas plenissima dedit ptāteꝫ quē vnus triū assumpsit ī vnitate ꝑsone.transuexit ad patrē sup oēm principatū et ptātem.vt adorent euꝫ oēs angeli dei.quē totū dimisit per sacrm̄tū et ptātem petro ꝛ ecclesie ei⁹. Et Criso.dicit ad consulta.bulgaroꝝ ex ꝑsona xp̄i loquēs. Ter te interrogo.an ames.an ames.an diligas.qꝛ ter me trepidus et timidus negasti. Nunc aūt reductus ne credāt te fratres gratiā et clauiū auctoritateꝫ amisisse qꝛ amas me.corā ipsis id tibi iam ꝯfirmo qd̄ meū est plenū. Hoc etiā trahit auctoritate scripture. Nā dn̄s math. xvj.vniuersaliter petro dixit. Qd̄cūqꝫ solueris sup terrā erit solutū et in celis. Ex quib⁹ omnibus patet conclusio esse vera. ¶ Conclusio.xxxj.

Per eadem potestas que petro a xp̄o immediate est collata. In omnes successores eiusdem equaliter videtur esse deriuata.

¶ Hec conclusio probat̃ ex epistola beati clementis. quez beatus petrus constituit successorem sibi. post quē ordinarie absq̃z macula ⁊ ruga successerunt Romani pōtifices s̃m ꝙ recitat beatus Augusti. in epistola ad generosum enumerando omnes vsq̃z ad sui tempora. Qr autē si nō fuisset hec cristi ordinatio successorum et vicariorum xpi multa inconuenientia sequerent̃. qđ late prosequitur Armachanus libro septimo de questionib⁹ armenorū. Primū quia fuisset contra dominicū verbum quod dixit legem suam perpetuo manere. Sic aūt ordo apostolic⁹ defi[c]isset. et lex xpi terminata fuisset. Secundo ꝙ non minor cura est de nobis q̃z de suis apostolis. ergo si illis dedit petrum. fide credim⁹ ꝙ nobis temporib⁹ nostris dedit paulum successorem petri et vicarium suum. Item quia cristus non minus dilexit ecclesiam q̃z sinagogā. Sed sinagoge nunq̃z defecit summus pontifex. cuius imperio Si quis de iudeis contradiceret. moreret̃. ergo ecclesie sue nūq̃z deerit summus pastor. Item si lege naturali verum ē vt sit vnus princeps. cum omnis pluralitas principū mala est. non est verisimile. ꝙ summa sapientia electis suis de vno gubernatore non ꝓuidisset. vsq̃z ad consumatōez seculi. cum quib⁹ dixit semper se mansurū. Hec et alia lōge et diffuse prosequit̃ Armachanus ibi videatur. de cuius potestate inferius latius dicetur. ergo ꝯclusio vera.

¶ Conclusio. xxxii.

Omnē vniuersalē ptātē regēdi ecclesiā quā cristus a patre suo receperit. In beatum petruz et eius successores plenarie transfuderit.

¶ Probat̃ illa cōclusio pro ei⁹ prima pte ex dictis saluatoris Math. vlti. Data est mihi oīs ptās in celo et in terra

¶Conclusio.

Secunda vero probat̃ pmo auctoritate. b. Cirilli qui ĩ libro thesauro ꝝ ita dicit. Nos mẽbra maneam⁹ in cristi capite nostro apostolico Romano ꝝ pontifice. quo nostrum est querere. quid credere. quid tenere debeam⁹. ipm venerantes. ipm rogantes pro omnib⁹. qm̃ ipsius solius est reprehendere. corrigere. statuere. et disponere. soluere. et loco eius ligare. qui ipm edificauit. et nulli alij quod suũ ẽ plenum. sed ipsi soli dedit. cui omnes iure diuino. caput inclinant. Et primates mundi tanq̃ ipi domio ihũ xpo obediunt. Hec ille. Itẽ idem Cirillus ex persona cristi loquẽs petro dicit. Tu cũ fine. et ego sine fine cum omnib⁹ quos loco tui ponã. plene et perfecte scitate et auctoritate cum eis ero. sicut et tecum sum. Idẽ in eodẽ li. Dedit fili⁹ petro plenissimã potestatẽ. ⁊ eius dyadochis. i. successorib⁹ non minus. Itẽ. b. Anshel. in li. Anthitimenon tertio dt. Certum est igitur. et nulli qui sani capitis est dubiuȝ. q̃ sicut vna est ecclesia. ita et vni⁹ ecclesie vnũ caput est. quẽ non solũ auctoritas romani imperij. sed diuini iuditij maiestas. omnib⁹ preesse voluit. Cui⁹ quidem formã et institutionẽ maxĩe in ecclesiasticis sacramẽtis. oportet oẽs imitari. qui sub obediẽtia illius in fide petri cupiunt saluari. Ita eñ dicit. b. Ambro. mediolanen̄. Qui a romana ecclesia discordat. hunc proculdubio hereticuȝ esse constat. Item ali⁹ prestantissim⁹ doctor grecus Crisostim⁹ exponens illud. Tibi dabo claues ⁊c̃. ait. Sicut a patre crist⁹ ad salutẽ omniuȝ mittit̃ cum potestate plena. quod nulli alteri hominũ credim⁹ cõcessum. Iteȝ idem super verbo Simon petrus diligis me. Eximi⁹ apostolus erat petr⁹ et omniũ discipulo ꝝ collegij vertex. Unde negatoẽ deleta cõmittit ei crist⁹ prelatioẽȝ. non eñ sibi exprobrat. sed dicit Si diligis me pasce oues meas. Itẽ idem sup verbo Pasce oues meas dicit. i. loco mei preposit⁹ esto. et caput fratrũ. et feruentẽ amoreȝ quẽ dicebas te habere ĩ me. q̃ aiaȝ

tuam poneres pro me. Nunc vice mea pone pro ouibus quia ego qd olim tibi promiserã nunc corã omnib⁹ fratribus affirmo. vt ipsi te loco mei assumãt. vbiq3 terrarũ te et in trono tuo sedẽtes predicent. et confirmẽt. quaten⁹ nationes per orbẽ sicut me in patre. sic et te vice mei recipiant. ordine et euãgelij dignitate. Hec ille. Itẽ idez super illud actuũ Surgẽs petrus ĩ medio ⁊c̃. dicit. de beato petro intelligi potest. etiã de quolibet successore ei⁹. quod est caput sanctissimũ beati apostolici chori. camerari⁹. ⁊ portarius ipsi⁹ cristi et eius thesaurari⁹. ad quẽ xpm qui ingredi cupiũt. vt ipse diffiniuit. Ego sum ostiũ intrantib⁹ ad patrẽ. ingredi non possunt. nisi petr⁹ aperiat. Preterea Ciprian⁹ ad corneliũ papã in epistola. et habet. 7. q. j. Factus est corneli⁹ episcopus ⁊c̃. cũ fabiani locus id ẽ petri locus ⁊ gradus kathedre sacerdotalis vacaret. quo occupato. et de dei volũtate atq3 oĩm nostroꝝ consensiõe cõfirmato. quisquis iaz epũs voluerit fieri. foris fiat necesse est. nec habeat ecclesiasticã ordinatõz. qui ecclesie nõ tenet vnitatẽ. q̃squis ille fuerit. licet ad se multũ iactãs et plurimũ sibi vendicãs. prophan⁹ est. alien⁹ est. foris ẽ. Et cum post primũ esse non possit. q̃squis post vnũ qui solus esse debeat factus est. iam non scd̃s ille. sed nullus est. Et infra Neq3 aliũde hereses orte sunt. aut nata sunt scismata. q̃ȝ qñ sacerdoti diuino. non obtemperat. nec vn⁹ in ecclesia. ad temp⁹ sacerdos et ad temp⁹ iudex vice cristi cogitatur. cui si s̃m magisteria diuina. obtemparet fraternitas vniuersa. nẽo aduersus sacerdotũ collegiũ quicq̃ȝ moueret. nemo post diuinũ iuditiũ. post populi suffragiũ post coepiscopoꝝ cõsensum iudicaret. Sed non iam epis sed deo iniuriã faceret. nemo dissidio vnitatis cristi ecclesiam scinderet. nemo sibi placẽs et tumens seorsum foris nouã heresim conderet. Itẽ idem. Crede nobis fili carissime salutis necessitas illud exposcit. vt queadmodũ vnaz

sanctam et apostolicā atq3 catholicā ecclesiā ↄfiteri cri-
stiana veritate. qui cristi nomie censent. necessitantur. sic
vnū etiā ecclesie principē. vnū gregis domici pastorē cole
re ⁊ venerari cōpellunt. nō verbo solū. sed opib⁹ ⁊ effectu
ne de illis iuxta ysayaz dici possit. Popul⁹ iste me labijs
honorat. sed cor ei⁹ lōge est a me. Qui quidē pastor ⁊ vni
uersaꝝ gentiū vocationi. et omnib⁹ populis cūctisq3 pa-
trib⁹ preponat. vt quāuis i populo dei multi sunt sacer-
dotes. multiq3 pastores. oēs ꝓprie regat petrus. quos pri-
cipaliter regit et crist⁹. Hec ille. Itē Theophilus sup illo
luce. xxij. Et tu aliqn̄ cōuersus. postq̄ȝ me negato plora-
ueris ac penitueris. corrobora ceteros. cū te principē aplo
rū deputauerim. Hoc em̄ decet. q2 meuz robur es. et petra
ecclesie. Et infra Hoc aūt intelligēdū est nō solū de aplis
qui tunc erāt vt roborarent a petro. Sed de omnib⁹ vsq3
ad finem mundi fidelib⁹. Itemq3 alius sanctus grecus
episcopus maxim⁹ in epistola orientalib⁹ directa dt. Oēs
fines orbis qui deum sincere receperūt. vbiq3 terrarū ca
tholici veram fidem confitentes in ecclesiā romanoꝝ tā-
q̄ȝ in solem respitiūt. et ab ipa lumē catholice et aplice fi-
dei recipiūt ⁊c. ¶ Sed ne etiā nrōs latinos pteream⁹ do
ctores. et nihil ꝓprio sensu loquamur. veniat ille pontifex
prim⁹. vertex eccl'e btīssim⁹ petrus qui cuz ordinaret post
se beatū Clementē papam. ita locut⁹ est ad ppl'm. et. 93. di.
habet. Si inimicus ē iste clemēs alicui. et vos pro actib⁹
suis prauis nolite expectare. vt ipe nobis dicat. cuz illo no
lite amici esse. Sed prudēter obseruare debetis. ⁊ volūtati
eius absq3 ↄmonitōe obsecundare et auertere vos ab eo
cui ipm sentitis aduersum. Sed nec loqui his cū quibus
ipse non loquit. Unde vnusquisq3 qui i culpa est. duz cu
pit oīm vestruz amicitias habere. festinet citi⁹ recōciliari
ei. qui omnib⁹ preest. et ꝑ hoc redeat ad salutē. cū obedire
ceperit monitis presidētis. Si vero quis amic⁹ fuerit his

quibus ipse non loquitur vnus est ipe ex illis. qui ecclesiam dei exterminare volunt. Et si cum corpore videatur esse vobiscum. mente tamen et animo contra nos est. et multo nequior hostis estis. quam illi qui foris sunt et euidenter inimici sunt. Hic enim per amicitiarum spem que est inimica sunt gerit. et ecclesiam dei dispergit et vastat. Hec ille. Item idem Clemens testionium reddebat de petro beato. et habetur in. c. de maioritate et obe. Omnes principes terre et ceteros homines episcopis obedire beatus petrus precipiebat. Item Urbanus super illo verbo Tibi dabo claues. dicit. Principatum iuditiarie potestatis accepit. vt omnes per orbem intelligant credentes. quia quicunque ab vnitate fidei vel sotietate illius quomodocunque se segregant. nec vinculis peccatorum absolui. nec ianuam celestis regni ingredi possunt. Et vt paucis multa concludam. Audi. b. Bernhardum ad Eugenium papam. patrem nostrum deuotissimum. qui fuerat de suo monasterio receptus in apostolatum. cui multa in illo opere scribit. ammonens eum ad solicitudinem pastoralem. et in moribus instruens vt hominem. Quando autem loquitur ad papam tunc ita dicit. Indagemus adhuc quis sis. quam geras videlicet pro tempore personam in ecclesia dei. Quis es. Sacerdos magnus. pontifex summus. tu princeps episcoporum. tu heres apostolorum. tu primatu Abel. gubernatu noe. patriarcha tu abraham. ordine melchisedech. dignitate aaron. auctoritate moyses. iudicatu samuel. potestate petrus. vnctione cristus. Tu es cui claues tradite. cui oues credite sunt. Sunt quidem et alii celi ianitores. et gregum pastores. Sed tu tanto gloriosius quanto et differentius vtrumque pre ceteris nomen hereditasti. Habent illi sibi assignatos greges. singuli singulos. tibi vniuersi crediti vni omnes. nec modo ouium. sed et pastorum omnium pastor. Et infra. Ubi vnitas ibi perfectio. Reliqui numeri perfectorum non habent. sed diuisionem recedentes ab vnitate. Inde est. quod alii singuli apostoli singulos sortiti sunt plebes. scientes

¶Conclusio.

sacramentū. Deniqȝ iacob⁹ qui videbat colūna ecclesie
vna est content⁹ hierosolima. petro vniuersitatē cedens.
Nam dictus est frater domī porro cedēte domī fratre q̇s
se alter ingerat. petri prerogatiue. Ergo iuxta canones tu
os alij ī partē solicitudinis. tu vocat⁹ in plenitudinē pote
statis. aliorꝫ potestas certis artatur limitib⁹. tua extendit
et in ipsos qui potestate sup alios receperūt. Nōne si cau=
sa extiterit tu episcopo celū claudere. Tu episcopū ab epi=
scopatu deponere. etiā et tradere sathane potes. Stat er=
go inconcussum priuilegiū tuuȝ. tam in datis clauib⁹ q̄ȝ
in cōmendatis ouib⁹. Accipe aliud quod nihilomin⁹ pre
rogatiuā confirmat tibi. Discipuli nauigabāt. et dn̄s ap
parebat in littore. quodqȝ iocundi⁹ erat in corpe rediuiuo
Sciens petrus qꝛ dn̄s est. in mare se misit. et hic venit ad
ipm. alijs nauigio puenientib⁹. Quid istud nempe signū
singularis pōtificij petri. per qđ non nauem vnā. vt ceteri
quisqȝ suā. sed secl'm ipsuȝ suscepit gubernandū. Mare
em̄ secl'um naues eccl'ie. Inde est q̄ altera vice instar do
mini gradiens sup aquas. vnicū se vicariuȝ designauit
xp̄i. qn̄ non vni populo. sed cūctis preesse deberet. Si qui=
dem aque multe. populi multi. Itaqȝ cū quisqȝ ceterorūȝ
habeat suam. tibi vna ꝯmissa est grandissima nauis fa
cta ex omnib⁹. ipa vniuersalis ecclesia toto orbe diffusa.
En quis es. Hec ille in forma per totū. Idem Bernhar=
dus pater noster deuotissim⁹. sermone habito ad cleruȝ in
concilio Remen̄. Graue est inquit q̄ iniungit mihi. vide
licet vt doceā doctores. instruā patres. presertim cum scri
ptū sit. Interroga patres tuos et anūctiabūt tibi. Et pre
cepit mihi moyses. iste cui⁹ manus graues sunt. cui obe=
diendū est. non solū a me. sed ab omnib⁹. Et plus q̄ȝ moy
ses hic. moysi em̄ cōmissa fuerat vna plebs israhelitica.
Isti aūt vniuersa eccl'a. et plus q̄ȝ angelus hic. Cui eniȝ
angelorꝫ dixit aliqn̄ de⁹. Quecunqȝ ligaueris ⁊c̄. Secūm

offitium dico. non s̃m meritū. preter deū. non est ei similis
nec in celo nec in terra. Hic est petrus qui misit se ī mare.
cum alij discipuli nauigio venerūt ad hiesum. vnusquis=
qꝫ content⁹ est nauicula sua. hoc est. archiepiscopatu suo
episcopatu suo. abbatia sua. prepositura sua. Iste autem
misit se in omnes archiepiscopat⁹. episcopatus. abbatias
preposituras. Hoc mare magnū et spatiosum manibus
illic reptilia quorū non est numer⁹. Hec ille. Preterea do
ctor insignis Simon cassianus li. 14. sup verbo domini
Data est mihi omīs potestas. ⁊c̃. Postq̃ꝫ cristi domini po
testatē altissime vt debuit extulit. Subdit de ecclesia ⁊ cri
sti vicario ad propositū sic. Veneretur atqꝫ adoreẗ san=
ctum scabellū eius. quod est ecclesia sancta eius. in qua q̄
sua vice presidet in iusticia et auctoritate virtutis dn̄ice.
sceptra mūdi debet habere subiecta. que vero sibi iuste pre
sidenti et decernenti repugnāt. aut ab infidelitate aut a
tirannide. aut ab heretica prauitate. et cōtumaci inobedi
entia detineneẗ. Hec ille. Huius doctoris sententiā confir=
mat Nicolaus papa. scribens mediolanensibus. xxij. dis.
Omnes. Non est dubiū quia quisquis cuilibꝫ ecclesie ius
suum detrahit. iniusticiā facit. Qui autē Romane eccl'ie
priuilegiū ab ipso summo omniū ecclesiarum capite tra
ditum auferre conatur. hic ꝓculdubio in heresim labitur
Et cum ille vocetur iniust⁹. hic dicendus est heretic⁹. Fi=
dem quippe violat qui aduersus illam agit que est ma=
ter fidei. et illi contumax inueniẗ. qui eam cunctis eccl'ijs
pretulisse dinosciẗ. De quo pleni⁹ inferi⁹ diceẗ. Ex his et
alijs sanctoꝝ allegationib⁹ restat. vt cū sancta matre ec=
clesia concludam⁹. illam conclusionē quā decretalis cō=
cludit. Bonifatij pontificis octaui. scilicet Unā sanctam
ecclesiā catholicā et ipam apostolicā vigente fide. credere
cogimẗ et tenere. nosqꝫ hanc firmiter credim⁹. et simplici
ter ꝯfitemur. extra quā non est salus. nec remissio pctōꝝ

Conclusio.

Et infra. Igitur ecclesie vnice est vnū corpus et vnū caput. non duo capita. quasi monstrū crist⁹ videlicet xpiq3 vicarius. Petrus petriq3 successor dño iubente ipsi petro Pasce oues meas. meas inquit gñaliter nō singulariter. has vel illas. p qđ intelligit̄ ꝯmisisse sibi vniuersas. Siue ergo greci dicāt. siue alij. videlicet ꝑuersissimi quidem bohemi. petro eiusq3 successori nō esse cōmissos fateantur Sic necesse ē de ouib⁹ xpi nō esse. dño tñ dicēte. Vnū ouile et vnum pastorē esse. Et infra. Nam veritate testante. spūalis potestas. terrenā potestatē instituere habet. et iudicare si bona non fuerit. De ecclesia et ecclesiastica potestate verificat̄ vaticiniu3 hieremie. Ecce constitui te hodie super gētes et regna regis que sequūt̄. ergo si deuiat terrena potestas iudicabit̄ a spūali potestate. Sed si deuiat spiritualis inferior a suo superiori. Sic vero suprema a solo deo non ab homīe poterit iudicari. Testante aplo Spiritualis homo iudicat omnia. ipe autē a nemine iudicabitur. Est autem hec autoritas. et si data sit homini et exerceatur per hominē non humana. sed poti⁹ diuina. ore diuino data petro suisq3 successorib⁹. dicēte domino ipsi petro. Quodcūq3 ligaueris ₇c. Quicunq3 igit̄ huic potestati a deo sic ordinate resistit. dei ordinationi resistit. Nec duo sicut manicheus fingit principia esse. quod falsum et hereticū iudicam⁹. Quia testante moyse. Non in principijs. sed in principio creauit de⁹ celū et terrā. Porro sub esse Romano pontifice omnes humanas creaturas declaram⁹. dicimus. et diffinim⁹ omnino esse de necessitate salutis. Hec ibi. Patet ergo ꝙ vniuersale3 potestate3 regendi ecclesiā xps in petrum et omnes successores suos transfudit. ꝗ ꝯclō vera. ¶ Conclo. xxxiij.

Papa qui in terris plenitudinē potestatis solus habere dicitur.

Ex causa rõnabili. circa aĩtũtalia sacra mẽtoꝝ. posse dispẽsare optĩe asserit.

¶ Prima pars probat ex verbis sancti euãgelij. Math.
xvj. capitulo. vbi dicit saluator ad vicariũ suum. Ego di
co tibi. quia tu es petrus. et super hanc petram edificabo
ecclesiam meam. Et tibi dabo claues regni celorũ. et qd =
cunqȝ ligaueris super terrã erit ligatũ et in celis. Et qd =
cunqȝ solueris super terraȝ erit solutũ et in celis. Ubi qua
tuor ponuntur clausule. omẽs significatiue dominij pe =
tri suorũqȝ successoꝝ super omnes fideles. et propter quas
merito summꝰ pontifex romanꝰ episcopus. dici potest rex
et sacerdos. Si eñ dñs noster hiesus cristus sic appellat.
vt augus. pbat. .j7 de ciui. dei. non videt incõgruuȝ suuȝ
sic vocare successorẽ. circũscriptis rõnibꝰ que pñt adduci
qꝛ satis ẽ clarũ. Sed redeundũ ẽ ad clausulas iaȝ dictas
quaꝝ vna sumit ex nõis impositi magnitudĩe. Scd'a ve
ro ex dominij fortitudĩe. Tertia vero ex dominij ampli =
tudine. Quarta ex dominij plenitudĩe. Primã igit ptem
prefatã accipimꝰ cũ dñs dicit. Ego dico tibi. qꝛ tu es petrꝰ
et sup hãc pe. edi. ecc. me. In hoc eñ nõie vt sacri exponũt
doctores. sicut Hilariꝰ et Au. dñs potentiã petri insinuat.
qꝛ a petra que ẽ xp̃s vt dicit apl's. cuiꝰ ꝯfessionẽ petrꝰ pre
miserat. petrꝰ est appellatꝰ. vt serui etiã quãdã pticipatõȝ
nõim acquirit et potestatẽ. et audire mereat. Et sup hãc
petrã edi. ecc. me. quasi totũ dominiũ inter fideles ex petro
dependeat et eiꝰ successores. Scd'a vero clausula dominij
importat fortitudinẽ. Qd' feat verbũ qd' sequit. Et porte
inferi nõ preualebũt aduersus eã. que sunt curie tirãnoꝝ
et persecutoꝝ eccl'e. vt doct. sacri ibidẽ tradunt sic dicte. qꝛ
sunt causa oĩm peccatoꝝ intra eccl'aȝ militantẽ. Ad ta =
les eñ principes oẽs scelerati recurrũt. vt accidit in curia
frederici. ⁊ conradini. ⁊ manfredi. Sȝ cl'es nõ pualuerũt

aduersus ecclesiā romanā. ymmo oēs mala morte extir-
pati sunt. q2 vt dicit in li. sap. 3. c. Natōes inique dire sunt
consumatōs. Domi vero amplitudo ostēdit cū subiūgit
dns. Et tibi dabo cla. reg. ce. In hoc em insinuat nobis
ptās petri et successor suorum. que se extēdit ad totā eccle
siam. s. militantē et triumphantē. que per regnum celorū
designantur. Et que clauduntur clauibus petri. Sed do
mini plenitudo ostēditur cum vltimo dicitur. Et quod-
cunqz ligaueris super terrā erit ligatū et in celis ₇c. Cū
em summ⁹ pontifex sit caput in corpore mistico omnium
fidelium cristi. Et a capite sit omnis motus et sensus in
corpore vero. sic erit ī proposito. Propter quod oportet di
cere. in summo pontifice esse plenitudinē omniū gratia-
rum. quia ipse solus confert plenam indulgentiā omniū
peccatorum. vt competat sibi. quod de primo principe do
mino dicimus. Quia de plenitudine eius nos omnes ac
cepimus. Quod si dicatur ad solam referri spiritualē po-
testatem. hic esse nō potest. quia corporale et temporale ex
spirituali et perpetuo dependet. sicut corporis operatio ex
virtute anime. Sicut ergo corpus per animā habet esse.
virtutem et operationē. vt ex verbis philosophi et augu-
stini de immortalitate anime patet. ita et tēporalis iuris-
dictio principū. per spiritualem petri et successor ei⁹. ergo
prima pars conclusiōis vera. ¶ Pro secūde partis notitia
est sciendū. Q2 institutio quantum ad essentiā et substā-
tiam sacramētorū. est indispensabilis et inuariabilis per
ecclesiaz. Unde nō potest ecclesia instituere plura sacrm̄ta
q̄z septem. neqz ea diminuere q sint sex. Non potest etiaz
instituere. vt sub prima spetie sit tantuz corpus. et nō san
guis. deitas. et anima. Et similiter sub secūda. neqz illi⁹
tremendi sacramenti effectum essentialem potest tollere.
qui s̄m beatum Thomā vt supra est allegatus. Est con
uersio hominis in cristum dominū. vsum aūt. ritū. cultuz

et obseruantiā potest pro tpe.modo.loco et conditōe im=
mutare. Unde.b.tho.par.3.q.74.ar.vij.dicit. Dictum est
supra ꝙ hoc sacramentū perficit in consecratōe materie
vsus aūt fideliū non est de necessitate sacramenti.sed est
aliquod consequēs ad sacramentū. Et ideo consequēs est
ꝙ appositio aque non sit de necessitate sacramēti. Hec ille
Et dn̄s Petrus de tharent.in.4.dis.viij.ar.ij.cum querit
quo ordine ecclesia cōficit. Respōdet ꝙ circa sacramenta
quedā cristus tradidit tanq̄ʒ substātialia.vt materiaʒ et
formā.quedā tanq̄ʒ accidētalia.vt horā vl' temp⁹. Circa
substātialia ecclesie mutationeʒ facere non licet.sed circa
accidētalia ex causa. Quādo em̄ altera causa est.alter de
bet esse effect⁹ Hec ille. Et.d.s.in li.de regimīe principū.li.
3.c.x. Considera ꝙ non dicit vsum subālem.sed materiā ⁊
formā.qꝛ vsus accidit.aut modus rei.cū sit post comple
tū esse. Potest aūt ecclesia etiā circa substātialia interpre=
tari. Unde idem statim exēplificat de alio sacramēto ba
ptismi.quia quāuis crist⁹.30.annoꝝ baptisat⁹ est.tn̄ eccle
sia baptisat in pueritia. Item maxīe videret' de sacramē
to baptismatis.cū sit sacrm̄tū necessitatis.ꝙ non debuissʒ
ecclesia formā que est de substātia rei immutare.et tn̄ fe=
cit ex certis causis.quas tangūt doctores. Sil'iter dicen=
dum est de aliis sacrm̄tis. Ubi pri⁹ pbrī crismabāt in ne=
cessitate.vel ex permissione pape.vt in.c. Peruenit.96.dis.
Nunc aūt districti⁹ est eis prohibitū.et solis pontificibus
actus ille est reseruat⁹.vt est text⁹ in.c. Quāto nos de con
suetudine. De ordine sacro idē est dicendū. Nam cū in ec
clesia primitiā duo duntaxat fuissent sacri ordines. Gre=
gorius papa apposuit tertiū.s.subdiaconatū vt in.c.mi=
ramur.de ser.non ordi. Calixtus vxores prohibuit.quas
ecclesia primitiā cōcesserat. Tempora ad suscipiendū or
dines.ita distinxit que prior etas non habuit.vt etiā care
at executiōe ordinum et ordinans et ordinat⁹ qui contra

¶Conclusio.

Canones ordinauerit.vel ordinat⁹ fuerit.et si se temera=
rie ingesserit ip̄o facto efficit̄ irregularis.De confessione
quis dubitat.pri⁹ non fuisse de necessitate.saltē canonica
illud.c.Ōis vtriusq3 sexus.Sicut iam obligat quēlibz cri
stianū.taceo de reliquis sacrm̄tis.Ita etiā de sacrm̄to eu
caristie est dicēdum.Cum em̄ spēs panis 7 vini sunt quo
ad sacrificiū oportuna.ecclesia conficit in vtraq3 spē.Cū
autem sint accidētalia illi sacramēto quo ad vsum fide
lium.cū sub vna.et sub vtraq3 spē est tot⁹ 7 integer crist⁹
cū plenitudine gratiarꝫ et diuinitatis vt premissum est in
superiorib⁹.voluntatis ecclesie ē sic vel sic vsum ei⁹ fide=
libus instituere.prout melius et vtilius ac honorabili⁹ vi
derat pro vsu fideliū expedire.Q autē secunda spēs vi=
ni quo ad vsum fideliū.non sit de necessitate.et substātia
prime spetiei.patet ex superiorib⁹ dictis.et ratione.Nam
illud est de substātia alterius sine quo res esse nō potest.
Sed species panis sine spetieb⁹ vini possunt esse.ymmo
sunt de facto ad sensuz.ergo vnū potest esse et tradi sine
reliquo.Si vero loquimur de contento.idē est dicendum
Nam crist⁹ potest esse et est eque plene et perfecte sub pri=
ma.quando scilicet in sacrario pro infirmis seruat̄.nulla
secunda spetie ibi existēte.et tamē non minus adorat̄.nō
minus est deus.gratie dator et glorie q̄z sub vtraq3 ergo
7c.Unde sanct⁹ Tho.par.3.q.80.ar.xij.in solutiōe secū=
di argumenti dicit.q̄ perfectio huius sacramēti nō est in
vsu fideliū.sed in consecratōe materie.et ideo nihil dero=
gat perfectioni hui⁹ sacramēti.si populus sumat corpus
sine sanguine.dūmodo sacerdos qui cōsecrat sumit vtrū
q3.Hec ille.Ex hoc doctore patet.q̄ perfectio seu substan
tiale hui⁹ sacramēti non est in vsu fideliū.sed in consecra
tione materie.Sed vsus fideliū respectu illius sacramēti
est quid accidentale.et non essentiale sacramēti.ergo pa
pa circa vsum istius sacramēti.ex certa causa bene potest

dispensare. q̄ fideles sic vel sic. hoc est sub vna vł duplici spetie recipiunt. ergo conclusio vera.

¶ Conclusio. xxxiiii.

Quāq̄ ea q̄ sel' a papa ⁊ scīs prib⁹ fide tradita sint inuiolabił'r obseruari dēāt Nō min⁹ eoꝝ statuta circa sacrm̄toꝝ accn̄talia p tp̄e ⁊ loco imutatōꝝ rcipiāt

¶ Probatur hec conclusio auctoritate ⁊ ratione. Primo ratione sic. quoniā verum immutabiliter est verum Et quod semel est verum semper est verum. Bonū autē non sic. Sed quod vno tempore est bonuꝫ. altero tēpore nō est bonum. Cum igitur aliquid diffinitur fide esse tenenduꝫ quia verum. non potest dici illud postea non esse verum. Sed debet ad animā et sanguinem defendi. alias oppositum asserens errasse magis q̄ꝫ statuisse cōuinceret. Et quia verum ē. q̄ panis et vinum transubstātiant̄ in verum corpus et sanguinē cristi. vt probatū est superius Et sic positum in. c. j. de sum. tri. pro articulo fidei. ergo sic obseruari debetur tanq̄ꝫ verum. Et oppositū tenēs. debꝫ vt hereticus euitari. Sed tēpore xp̄i bonum fuit discipulis post cenam ⁊ ante suam passionē sumere hoc sacrm̄tū. vt superius probatum ē. ablata causa boni. et malis ex huiusmodi sumptōe accedētibus. quantū ad tempus. cōmunio ablata est. ita q̄ a ieiunis solum recipiatur. quia cuꝫ aliquid conceditur vt bonum. Cessante causa boni. vel alia rationabili superueniēte causa. potest tolli. et iam nō esse bonum. Sicut aliqn̄ pro bono pacis erat quibusdam bohemis. non vniuersitati bohemorum. Sed duntaxat vsum habentibus concessum ꝯmunicare iuxta compactata. Superueniēte causa. illud iam sublatum est. et nō est bonum. Quia contra obedientiā ecclesie intemptatuꝫ

Conclusio.

Et si accipere corpus et sanguinē cristi sub vtraqꝫ spetie de se non sit malū. sed bonū. sumere tn̄ contra ordinatioꝫ cristi et eccl'e eius ex inobediētia est malū. Et ecclesia mul ta prohibere habet. non. q2 mala sunt. sed q2 mala inde se qui possunt. in quib9 ei obediendū est. sicut de facto fecit. quantū ad laicos de cōione sub vtraqꝫ spē. propter mala sequēdo superi9 preallegata. Jdeo dicit. b. Gregori9 Et habet in canone. Quid ergo mirū. xj. q. 3. Sciendū tamē est nunq̄ per obedientiā malū fieri. aliqñ aūt debet p obe dientiā bonū quod agit intermitti. neqꝫ em̄ mala in pa= radiso arbor extitit. quā deus homi ne cōtingeret interdi xit. Sed vt meli9 per obediētie meritū homo bene condi= tus cresceret. dignū fuerat vt etiā a bono prohiberet. qti9 tanto veri9 hoc quod ageret virt9 esset. quanto ⁊ a bono cessans auctori suo se subditū et humilē exhiberet. hec ille Sile est quod dicit in. c. Deniqꝫ. xxj. dis. Vt mior. p̄sente maiore. benedicere nō debet. Nūquid ergo benedictio ma la est. absit. Sed p hoc innuit. quante censure freno infe= riores. quiqꝫ a suis prepositis iudicādi cohercendiqꝫ sunt. Si hij etiā nullū ius benedicēdi obtinēt. vbi glo. ordi. di= cit. ꝙ argumentū est ex hoc quod aliquid prohibet. nō ꝙ ip̄m maluꝫ sit. sed ꝙ inde malū potest sequi. Sicut iurare prohibet domin9. non ꝙ iurare malū sit. sed q2 per iurare immane peccatū est. patet ex verbis. obedientiā cōmenda tam. vt etiā contra eius dispositionē. bonū prohibituꝫ nō esset bonū. Jta est dicēdū de laica cōmuniōe. circa dispo sitionē eius sic vel sic. populo dandū. eccl'a potest dispo= nere. cui in hoc oēs obedire tenemur. Dicit em̄ beat9 tho. Vt saluis his que sunt de necessitate fidei et sacramētoꝝ Sed in alijs que sunt de institutōe apostoloꝝ ecclesia nūc habet eandē potestatē statuendi. et destituēdi. quē habuit tunc. Et augusti. de anchona in trac. de eccl'astica pote= state. q. 58. de dispensatōe sacramentoꝝ sic dicit. Sicut de

Hugo.ij.li.de sacramētis. Omnis ecclesiastica administra-
tio in trib⁹ consistit. In ordinibus diuersoꝝ prelatoꝝ In
administrationib⁹ sacramētoꝝ. ⁊ in diuersis p̄ceptis sub
ditoꝝ̄. His concordat quod dixit domin⁹ per prophetam
Congregate illi sanctos ei⁹ q̇ ordināt testamentū ei⁹ sup
sacrifitia. Ubi lira. In veteri testamēto fuerūt multa sa-
crifitia. in nouo vero est vnū perfectissimū. in quo cristus
ymmolat̄. scilicet eucaristia. qđ institutū est a x̄po. quan
tum ad id quod est essentiale. Sed circa solēnitatez hui⁹
sacrifitij multa sunt ordinata a sanctis patrib⁹ noui te-
stamēti. Eodē modo fuit de sacrifitijs veteris legis a san
ctis patrib⁹ illius tp̄is. Et isti patres et illi a cristo cōgre
gabunt̄. Hec lira. Quare. s. patres et precipue papa cir-
ca sacramēta et sacrifitia cū collegis suis potest ordinare
et maxime quantū ad accidētalia pro tp̄e. loco et qualita
te rei. ꝭm ꝙ prouiderit hominib⁹ et fidelibus illa fore vti
lia. ergo ꝯclusio vera. ¶ Conclusio. xxxv.

Hereticus est dicendus et in heresim se precipitando indubitanter cadit. Qui romanā ecclesiā a cristo immediate fundatam omniū aliarū ecclesiaꝝ caput esse non cognoscit.

¶ Probatur ista ꝯclusio in. c. Ois. xxij. dis. Omēs siue pa
triarche in cuiuslibet apicē. siue metropoles primat⁹ aut
episcopatuū cathedras. vel ecclesiaꝝ cuiuscunqꝫ ordinis
dignitatē instituit romana eccl'a. Illā vero sol⁹ ip̄e fun
dauit. et supra petrā fidei mox nascentis erexit. qui beato
petro eterne vite clauigero terrene siml' et celestis imperij
iura cōmisit. Non ergo quelibꝫ terrena sentētia. sed illud
verbū quo constructū est celūz et terra. per qđ deniqꝫ oīa

condita sunt elemẽta. romanã fundauit ecclesiã. Illius certe priuilegio fungit̃. cuiꝰ auctoritate fulcit̃. Unde nõ est dubiũ. quia quisquis cuilibet ecclesie ius suũ detrahit. iniusticiam facit. Qui autẽ romane ecclesie priuilegium ab ipso summo omniũ ecclesiarũ capite traditũ auferre conatur. Hic proculdubio in heresim labitur. Et cũ ille vocetur iniustus. hic est dicendus hereticus. fidem quippe violat qui aduersus illam agit. que est mater fidei. Et ille contumax inuenit̃ qui eam non cunctis ecclesijs pretulisse cognoscitur. Itẽ anacletus seruus hiesu cristi sacrosancta romana et apostolica ecclesia. non ab apostolis sed ab ipso domĩo et saluatore nostro primatũ obtinuit. Sicut beato petro dixit. Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiã meã ꝛc̃. vsqꝫ soluta. et in celo adhibita esset sotietas in eadẽ romana vrbe beatissimi apostoli pauli vasis electionis. qui vno die eodemqꝫ tempore rome cũ petro gloriosissima morte coronatꝰ est. et ambo sanctam ecclesiam romanã consecrauerũt. atqꝫ omnibus alijs vrbibꝰ ĩ mundo vniuerso tam sua presentia ꝙꝫ venerando triũpho pretulerũt. et licꝫ pro omnibꝰ assidua apud deũ omniũ sanctorum effundat̃ oratio. His tñ verbis beatissimꝰ paulus. rõanis proprio cirographo pollicetur dicens. testis est mihi deus cui seruio in spiritu meo in euãgelio filij eius ꝙ sine intermissiõe memoriã vestri fatio semper in orationibꝰ meis. Et post pauca. Inter beatos apostolos quedã fuit discretio potestatis. et licet oẽs essent apl'i. petro a domĩo tñ concessum est. et ipsi inter se voluerũt id ipm. vt reliquis omnibꝰ preesset apl'is. Et cephas. i. caput Et principiũ teneret apostolatus. qui etiã eandem formã suis successoribꝰ et reliquis episcopis tenẽdam tradiderũt. et non solũ hoc in nouo testamẽto est cõstitutũ. sed etiã in veteri fuit. Unde scriptũ est. Moyses ꝛ aaron in sacerdotibꝰ eiꝰ. i. primi inter eos fuerũt. Et post

pauca. Hec vero apostolica sedes. caput et cardo. vt pfa=
tum est. a domio et non ab alijs ɔstituta est. Et sicut car
dine hostiuȝ regit. sic hui⁹ aplice sancte sedis auctoritate
oes ecclesie domio disponete regunt. Sicut ergo a capi=
te virt⁹ et tota gubernatio i oia membra defluit. ita qq3
ab hoc capite scȝ romana eccla. ois gratia ⁊ vita spualis
in membra sibi adherētia et obediētia deriuat. Et sicut
membrū a corpore precisum absqȝ vite vigore existes. pu
tridū sit et abhomiabile. Ita quoqȝ omes scismatici ⁊ he
retici et a sancta romana ecclesia pcisi abhoiabiles di=
cuntur. tam apud deum ꝙ homies. Cum vero quidam
bohemij ecclesie sancte romane obedientiaȝ subtrahunt.
non tanꝙ matrem omniū ecclesiarū agnoscūt. Sed po
tius vt heretici i membra xpi indies persecutionē fatiunt
reuera et magis more solito facerent. nisi timore regis eo
rum cristianissimi retracti. merito ab omnib⁹ catholicis
viris. talionem recipiūt. cogendiqȝ sunt post tam apertaȝ
erroris eorum declarationē. quaten⁹ relictis eorum erro=
ribus ad ouile cristi redeunt. agnoscendo matrē omniuȝ
ecclesiarū. videlicet sanctam romanā ecclesiā. quia vt di=
cit nostra conclusio. et dicta sanctorū doctorū. hoc affir=
mant. heretici sunt tales homies. qui ipam romanā eccle
siam et sedem sanctā in statutis et preceptis super cōmu=
nione laicorū non recipiunt vestigia cristi. apostoloꝝ atqȝ
aliorum sanctorū doctorū vt probatū est non imitando.
ergo conclusio vera. ¶ Conclusio. xxxvj.

Potius quis mortem debeat arripere Quā de manu heretici cōionē accipere

¶ Ista ɔclusio probat p beatū gregoriū papaȝ. Et in. c.
Cepit. xxiiij. q. j. vbi dicitur. Cepit ermigildus rex iuuenis
terrenum regnum despitiens. Sed forti desiderio celeste
querens in cilitijs iacere vinculat⁹. et ideo oipotenti deo.

ad se confirmandū preces effundere.tātoqȝ sublimi⁹ glo
riam transeūtis mundi despicere.quanto et religat⁹ ag=
nouerat nihil fuisse.quod poterat auferri. Superueniente
autem festiuitatis pascalis die.intēpestas noctis silentio
ad eum perfidus pater arrianū episcopū misit.vt de eius
manu sacrilege consecratōis ꝯmunionē perciperet.atqȝ
per hoc ad gratiā patris redire mereret. Sed vir deo de
uot⁹ arriano episcopo venienti exprobrauit.vt debuit.eiusqȝ
a se perfidiā dignis increpatiōib⁹ repulit.qꝛ et si exterius
iacebat ligatus.apud se tñ in magno mentis culmīe sta
bat securus. Ad se itaqȝ reuerso episcopo arriano pater in
fremuit.statimqȝ suos apparitores misit.qui constātissi=
mū confessorē dei illic vbi iacebat occiderūt.ergo instar
illi⁹ regis quis potius mortē prius pati debeat.q̄ꝫ ꝯmuni
onem a manu heretici recipere.ergo conclusio vera.

¶ Conclusio.xxxvij.

Ne fideles ab hereticis et infidelib⁹ cō taminari valeant.

Ipsis suadendū est.ne in aliquo cum illis cōmunionem habeant.

¶ Illa conclusio habetur ex apostolo.j.chorinth.vj.vbi
dicit Exite de medio eorū et separami.et loquit de infide
libus.vt patȝ ex hoc ꝙ premiserat. Nolite iugū ducere cū
infidelib⁹.ergo hereticis non est in aliquo ꝯmunicandū.
Et in.c. Sicut ait.de hereticis Et hoc maxīe propt duas
ratōes. Prima est ratōe excōicatōis.qꝛ de facto sunt excō
municati.vt habet in.c. In mandatis.43.dis. Et in.c. Ex
cōmunicam⁹.de hereticis. Et in.c. Cū voluntate de sen.
excōi. Et sic cum eis nō est ꝯmunicādū sicut nec cū alijs
excōicatis. Secunda ē spetialis.ratōe heresis. Pmo ppter
periculū.ne eoꝝ conuersatio alias corrūperat.ſm illud.j.

chorinth.xvj. Corrumpũt bonos mores colloquia praua Secundo ne videant eorum doctrine peruerse consensũ prestare. Unde in prima canonica iohan. Si quis veniat ad vos et hanc doctrinã nõ habet. nolite eum recipere in domuz. nec aue ei dixeritis. qui em̃ dicit ei aue. cõmunicat operib9 eis malignis. vt dicit glosa. ſm q vox est instituta ꝯmunionẽ ostendit esse cũ illo. Alioquin simulatio est que in cristianis esse nõ debet. Tertio ne ex familiaritate nostra alijs detur occasio erroris. Unde ibidez dicit alia glosa. Et si vos decepti forte nõ estis. alij forsitan ꝑ talez vestrã familiaritatẽ possent decipi. qui crederẽt illos placere vobis et sic crederent illis. Unde alia glosa ibidez dicit. Tanta apl'i atqz eorum discipulẽ in religiõe cautela. vtebant. vt nec verbi ꝯmunionẽ. quidẽ cum aliquo eorũ qui a veritate declinauerũt haberi paterent. Hoc tñ intelligendũ est nisi cũ aliquo loquerent propter ei9 salutem. ergo conclusio vera. ¶ Conclusio.xxxviij.

Heretici si ꝑt9 debitã ammonitõz sibi ab ecclesia factã ptinaces inueniãtur. excõicandi sunt ⁊ ꝓtãti scłari ꝑ eoꝝ exterminio ꝑ vltiz supplitiũ iuste tradãt

¶ Illam conclusionẽ probat doctor sanctus. 22.q.xj.ar. 3.in.c. vbi dicit. q circa hereticos duo sunt consideranda Unũ quidẽ ex parte ipoꝝ. Aliud ex parte ecclesie. Ex parte quidẽ ipoꝝ est peccatũ per qđ meruerũt non soluz ab ecclesia per excõicationẽ separi. sed etiã per mortẽ a mũdo excludi. Multo em̃ grauius est corrũpere fidem. per quaz est anime vita. q̃ falsare pecuniã. ꝑ quã tẽporali vite subuenit. Unde si falsarij pecunie vel alij malefactores statim per seculares principes iuste morti traduntur. multo magis heretici statim cũ de heresi ꝯuincunt. possent nõ

solum excõmunicari sed et iuste occidi. Ex parte aũt ec-
clesie ẽ misericordia ad errantiũ ꝯuersionẽ. Et ideo nõ sta
tim condẽnat. sed post primã et secundã correptionez vt
apl'us docet. ad thituz. 3°. hereticum hominẽ. post primaz
et secundã correptionẽ. de vita. sciens quia submersus est
qui eiusmodi est. Postmodũ vero si adhuc pertinax inue
niatur. ecclesia dei de eius cõuersiõe non sperans. aliorũ
saluti prouidet. eum ab ecclesia separando per excõmuni
cationis sententiã. et vlterius relinquit eum iuditio secu-
lari a mundo exterminãdũ per mortẽ. Dicit enĩ Hieroni
mus. Et habet. 24. q. 3. Resecande sunt putride carnes. ⁊
scabiosa ei⁹ a caulis repellenda. ne tota dom⁹. massa. cor
pus. et pecora ardeant. corrũpant. putrescãt et intereant
Arrius. In alexãdria vna scintilla fuit. Sed qm̃ nõ sta-
tim oppressus ẽ. per totũ orbem eius flãma populata ẽ. er
go iuste sunt gladio seculari tradẽdi. si eccl'az audire con
tẽpserint. quare ꝯclusio vera. ¶ Conclusio. xxxix.

Reges et principes terre obtinẽt sibi ti tulum maximũ nobilitatis et iure cri- stianissimi dicũtur.

Si hereticos exterminẽt. et bellis fo- rensibus suppeditãt. queadmodũ ra- tionabiliter facere tenentur.

¶ Prima pars cõclusionis probat declarando oẽs spẽs
nobilitatis. quarũ sex sunt. que magis in ꝯmuni tradũt
intellectũ. que sunt naturalis. parẽtalis. honestalis. virtu
alis. heroicalis. supnaturalis. Quarũ singularꝫ talis est
descriptõ. ¶ Nobilitas naturalis est eminẽtia quedã no
tabilis homi ꝯueniẽs. ex pspicaci iuditio rõnis. Hec autẽ
per se non est moraliter vel meritorie laudabilis. Nec ex

electione liberi arbitrij dicit laudabilis hec. Et postmo=
dum. Quia teste philosopho.ij.phisicorũ. Quod modicuz
est pro nihilo reputatur. Tales et si de iure nobiles sunt.
serui de facto sepe fiunt. ¶ Nobilitas parentalis est pre=
eminẽtia quedaz notabilis homini proueniens ex laude
conditionis parentalis.non quidẽ ex primis parentibus
quia cõmunis est ad omnes. Nec sĩliter non est ꝑ se mo=
raliter laudabilis.quia ex extrinseco venit.nec ex electiõe
ꝗ̃uis ꝓbabilis est.vt ait arestotiles. De bonis bonos na
sci. Nec appropriat apud nos.velud anthonomatice.mi
litantis in armis statui. ¶ Nobilitas honestalis.est emi=
nentia quedaz notabilis.homini proueniẽs ex benepla=
cito honestantis ip̃m vel honestantiũ.vel per filialez ad
optionẽ a principe.vel per promotionẽ ad dignitatẽ ali=
quã.vt fit nouiter multis modis. Nec sĩliter non est de se
moraliter laudabilis.quia venit ab extrinseco.nec ex ele=
ctione propria.vt sic hec cõfert.vt homo sit caput et prin=
cipiũ generis subsequẽtis. Sicut degeneres fiunt sui ge=
neris cauda vel terminos. Nec posset dici personalis vel
aduentitia.quoniã aduenit persone iam constitute.et ex=
tenditur ad eminentiã vnam notabilẽ.tam ecclesiasticã.
ꝙ̃ temporalẽ.vl' ciuilem magis ꝙ̃ nobilitas parentalis.
¶ Nobilitas ꝟtualis ẽ eminẽtia quedã notabilis homĩ
proueniẽs ex asuefactõe.vel habituatõe virtutũ moraliũ
Hec q2 venit ab intrinseco ⁊ electtione.de se laudabilis ẽ.
¶ Nobilitas supnaturalis ẽ eminẽtia quedã notabilis.
homĩ ꝓueniẽs ex caritate.que supnaturalis grã ẽ.ꝑ quã
hõ fit per adoptõz fili⁹ dei.fit aĩa sponsa xpi.fit templũ
spũssancti.sine qua.nobilitates cetere nihil profitiunt.ob
sunt poti⁹ aliqñ.q2 quod altũ est homĩbus abhoĩatio est
apud deum. Remanet quoqz homo fili⁹ ⁊ vas cõtumelie
apud interitũ eternũ.et ideo deterioris cõditõis sunt bru=
tis. Propterea nulla nobilitas elegibilior ẽ.nulla dignior

q̄z esse cristianū re et nomine. Re nanqz quaten⁹ defen=
dat ecclesiam.s.eius inimicos exterminādo. In his enim
multū apud deum et homies quilibet nobilitatꝛ. Nūc vi
dete vos reges et principes terre.et diligenti aīo attēdi
te.vnde maior nobilitas vestra.quando em̄ cristi caritate
ducti eius sponsam nitimī defendere.eam impugnantes
suppeditare. Et si hmōi a malis nolunt resipisci.cōueni=
ens est.vt per vos si saltim veri nobiles dici cupitis.mor=
tificentur. Si vero ea non feceritis.ignobiles et vere ig=
nomīosi rectissime vocemī. Ideo manū apponite.si ope=
repretiū fuerit.et genus vestruz altiori nobilitatis titulo
satagite sublimare. Capite titulū francigenis.quorū rex
propter defensionē sancte matris ecclesie.quondā et ho=
die cristiāissim⁹ dicebatꝛ.hoc erit posteris et vobis ingēs
laus et gloria.et merces nimis apud deū et hoīes.tenemī
eniz hoc profecto facere de iure.vt patet ex secunda parte
istius conclusionis que probabitꝛ. ¶ Et secūda pars pro=
batur in.c. Sicut excellentiā.23.q.4. Sicut excellētiā vrāz
ex hostib⁹ bellis in hac vita.dn̄s victoriaꝝ fecit luce ful=
gere.ita oportz etiā inimicis eccl'e ei⁹.omī viuacitate mē
tis et corpis obuiare.qt̄i⁹ eius ex vtroqz triūpho magis
ac magis enitescat opīo. Et cū forensib⁹ bellis aduersa=
rijs catholice eccl'e ꝓ xpiano ppl'o vehemēter obsistitis.⁊
eccl'astica ꝑlia sicut bellatores dnī fortitꝛ dimicatis. Mo=
tuz ē em̄ heretice religiōis viros si eis qd̄ absit subpetit no
cēdi licētia ꝯtra catholicā fidē.vehemētꝛ insurgere.qt̄n⁹
herese os sue venēa ad tabefaciēda si voluerit.xpiani cor
poris membra transfundāt. Cognouimus em̄ eos cōtra
catholicā ecclesiā dn̄o eis aduersante colla subrigere. Et
fidē velle xpiani noīs incliare. Sz eminētia vrā.conat⁹
eoꝝ cōprimat.⁊ supbas eoꝝ ceruices iugo rctitudīs ꝑmat
⁊c. Magis igitꝛ ꝑfctō excellētia vrā apud creatorē gl'ia
ꝑficit.si ꝑ eā disꝑsaꝝ eccl'arū potuerit sotietas restaurari
Cū em̄ largita mūera ad noīs sui gl'az ꝯspicit reuocari.

tanto largiora tribuit quanto per ea religiōis sue digni=
tatem videat ampliari.persoluētis preterea paterne cari=
tatis affectũ.dominũ petimꝰ quo brachiũ vestrũ.ad cōpri
mēdos hostes forte effitiat.et mentē eius fidei zelo velud
mucrone gladij vibrātis exacuat.¶ Ex quo oīs excellē=
tia regum et principũ terre.necnō oīs eorum potestas.iu
xta apostoluz.a domīo deo est.et a cristo eiꝰ qui est caput
ecclesie.si ipsi veri filij dei dici voluerīt et cristi eiꝰ.tenen=
tur hanc potestatē ita a cristo eis collatā extendere.et spō
sam eius scilicet sanctā ecclesiaz omnibꝰ conatibꝰ ab his
lupis rapacibꝰ.videlicet hereticis totius ecclesie hostibꝰ
defensare.eosqz opprimere.ne venena eoꝝ male fidei ī cri
sti fideles transfundāt. Et si idem humili potestate ⁊ eoꝝ
iam paucitate retracti.in aperto in sanctā ecclesiā exur=
gere non audeāt.animꝰ tn̄ nocendi semper eis est.⁊ quod
factis perficere nequeāt.venenosis tn̄ verbis nocere ꝓcu
rant.statuta cristi et sancte matris eccl'e mirũimmodũ in
ualidando. Uos vero inuictissimi reges terre.generosiqz
principes satagite.ad aīm cristi et sponse eiꝰ iniuriā reuo
cando.bella domini perficite.primo in hoc regnũ dei que
ritando.profecto si in hoc indefessam adhibueritis operā
et diligenciā.sentietis ceteris gloriosaz cōtra inimicos ve
stros victoriā.mirabilē cuiusuis operis et optimũ ꝑfectũ
Ex quo vestra potestas a domīo et cristo eiꝰ est tenemini
reuera ad vicissitudinē et recōpensatōez.quā in nullo ple
nius deo exhiberi poteritis.vobisqz et posteris vestris di=
gnissimũ nobilitatis titulũ acquirere.q̄z in extermīo ini=
micoꝝ ecclesie et eoruz suppeditatōe. Neqz expectandũ est
quoadusqz ipsi furictes insurgũt.qꝛ potestate priuati nō
audent.sed potiꝰ malũ turbare couenīēs est.ipsosqz preue
nire.ne hoc exerceāt.vel retardando vel impediendo vel
malũ in ipis oīno mortificādo.ne sumat maiꝰ incremētũ
si hoc feceritis sicut tenemī.gloriosum erit regnũ vestruz

apud deū et hoīes.nobiliteturq3 genus vestrū iuxta no=
men magnorum.qui ab initio hic fuerunt in terris.ergo
conclusio vera.

Conclusio totius operis.

Has conclusiōes.et veras.et catholicas.sanctorꝝ dctis
et rationib⁹ ꝓbatas.optimi viri accipite.que recte circa fi
deliū cōiōne sentienda sunt.intelligētijs vestris recōmen
datis.Amplectimīi itaq3 matrē vniuersalē.videlicet eccle
siam sanctā.collaq3 vestra ipsi subicite.In obediētia dnī
que melior est q̄ victima.ambulātes.Nam hec ē via san
cta et recta.Hec est semita iustitie.Hec est scala que ducit
ad vitam.veluti ex aduerso inobedientia priuat vitā.Ex
tra em̄ petri nauiculā ꝑseuerātes.cito submergunt.ipsi⁹
vero ductu atq3 vehiculo homines perueniūt ad portu3
salutis.Tutius profecto est nauigare q̄ natare.Duci
a nautis peritissimis q̄ poni solitarie inter maris procel=
las et aquarū vndas.Hec est via regia quam primo do
cuit et ambulauit cristus domin⁹ noster obediens patri
vsq3 ad mortem.mortem aūt crucis.cuius vestigia i hu=
militate et animi mansuetudine semper sequi debeam⁹.
O vos ingenij viri et nobilitate morū Bohemi vocitati.
ꝑcipue ad vos vsq3 presens me⁹ sermo arripiat iter.Ani=
aduertite et videte reges et principes terre.iuuenes et vir=
gines.senes cum iuniorib⁹.sanctam ecclesiam romana3
imitantes.Sacramq3 cōmunionē corporis et sanguinis
cristi.sub vna spetie panis iuxta statuta cristi et sanctorū
suorum semper assumētes.quēadmodū et predecessores ⁊
patres vestri manducauerūt panem.vel potius totū cri=
stū sub spē panis tm̄ in deserto presentis peregrinatiōis
hunc et catholice et deuotissime assumendo.laudabilem
romane ecclesie consuetudinē approbātes.vsq3 ad aduē=

tū magistri malitie totiusq; doli artificis.post cuiꝰ ingres-
sum oīs ornatꝰ et ꝟtutū ⁊ sciaꝝ a vobis fugatꝰ est.Contē
plemini intimiꝰ o viroꝝ robustissimi ⁊ mente reuoluite
dictum saluatoris nostri.Regnū in seipsum diuisum de
solabitur.Uidete quot diuisiones.quot incredulitates et
false opiniones.Sed et recte fidei errores.non modo to-
tius regni.sed et cuiuslibet ciuitatis ⁊ ville.a tempore illo
exorte sunt.quo filius belial ille Johannes huß cuꝫ suis
sequatibꝰ totius sacre scripture iniquꝰ deprauatꝰ gressus
suos lutosos ad vos vsq; direxit.cui quo non aliter reor
nisi ignorantie cecitate ducti.in simplicitate cordis.au-
res vestras heu miserabiliter accomodastis. Terminos
quos patres vestri posuerunt transgrediēdo.Et viā que
ducit ad astra.qua itur ad deum.quā ipsi per sollicitudi-
nem ad terram promissiōis ambulauere proiecistis.non
in modicū anime et honoris vestri detrimētū.Qui vtiq;
instructor totius malitie suum iuxta demerituꝫ circa an
num domini.M.4.28.in Constantiensi sinodo premiuꝫ
suum per incendiū mortis assumpsit.Uidete insuper ⁊ in
spicite lupos ptꝰ ipm derelictos admodū rapaces.pastor
vester in ingressu tam malitiosi hominis percussus.ab-
iectusq; est a vobis.puta papa vicarius cristi vnicus et
indubitatus.et disperse sunt ex hoc oues gregis.Pasto-
res eñ vestri iā fures sunt et latrones.fugite eos.O oues
pascue domini.non eñ querunt vos.ꝫ vestra proprie sue
voluntatis libidinem expetunt.non ea que sunt hiesu cri
sti.Item omnes profugi proscripti.et gratia religiōis fu
gati.Sub vmbra alaꝝ vrāꝝ querūt requiē.Pastores vrī
esse volūt qui nūq̄ꝫ oues dn̄i fuerūt.Malos vtiq; q̄s ter
ra nrā eiecit religio sancta et immacl'ata fluctifacit.Et
veluti oues morbidas et oībꝰ malis ꝯtamiatas ꝑ eccl'a-
sticas censuras p̄scisas has fines vrī suscipiunt.magistri

apud vos vocitantur. Et doctores qui nobiscum subiectionis disciplinam nunquam cognouere. reuera ceci sunt et cecorum ductores. necesse vero est. Si cecus cecum ducit ambo in foueam cadunt. Nescio profecto ordinem pene. sub sole qui vobis inter alios vel suum maliuolum. vel irreligiosissimum loco pastoris vel animarum cure non accomodasset. Nonne honestius apud deum et hominem vobis foret. habere viros doctissimos. omni religioni et sciencia preditos. a quibus consilium et anime anthitotum expetendum est. illos audire et dicta eorum obseruare. Reuocate igitur ad animum. vestram iustam desolationem. contemptum et abiectionem. et exaduerso amicitiam dissolutam. cum infinitis regibus et principibus. virisque catholicis atque doctissimis. quam in prompto reunire et reintegrare poteritis. si saltem ad vnitatem ecclesie reuersi fueritis. et si hos profugos et totius religionis cristiane singulariterque diuersorum ordinum apostatas. ex vobis iuxta eorum demerita eieceritis. Non est mora vna et conuentio cristi et belial. Interea quam istorum damnatorum hominum consilia. falsasque interpretationes accipitis. non est possibile vos posse sanam suscipere doctissimorum doctrinam. Nolite confidere ipsis et verbis eorum mendatiis. Abiecerunt enim dominum per inobedientie transgressionem. similique modo et vos aliter docere non possunt. quam rebellionem contra ecclesiam sanctam et omnis malitie fomentum. Cur enim his indoctis malis sine disciplina et conscientia hominibus. animas vestras cristi sanguine redemptas committitis. Attendite potius et videte. O ingenii viri virtute nobiles et moribus prestantes. non modo ad presentia scripta. que vobis. vt quedam saltim manuductio. vie veritatis proponuntur. et quodammodo veluti grana de multis optima collecta sunt. Sed potius infinitos viros. in omni facultate doctissimos. et iam viuentes. et iam mortuos. qui non minus sue sanctissime fidei monumenta suis posteris reliquere. Clareque exposuerunt. fidelium communionem sub spetie duntaxat panis

sic fieri Et obedientiā ad sanctā romanā ecclesiam inde sinenter obseruari Et nolite vni qui multipliciter poterit errare. cadere et nō resurgere. ammodo pias accomodare aures vel prurientes. Lapsus em̄ est miserabiliter ille iohannes huß. seductor vester. quia solus. ideo non habuit releuantem. ceterū adiungite vos ad vnitatē fideliū. audiantur ex vobis nō modo in vno mundi climate doctissimi et deuotissimi viri. eorūqꝫ super his sana cōsilia. Sꝫ et per totius cristianitatis orbem. Si scripta vestri iohannis et ꝯsuetudines eiusdē laudate fuerint et catholice approbate. Hec scripta mea floccifacite. Sin vero eiusdē figmenta abicite. et opera tenebrarū. imitantes verū lumen quod illuminat omnē hominē venientē in hunc mundū Girate orbem vniuersum et audietis fideliter. quomodo vnusquisqꝫ fide saltem doctus mecū clamitat predicando. predictas et presentes conclusiones esse catholice positas Has ergo obseruate. et obseruātes bene facitis. redeūdo ad vnitatē sancte matris ecclesie. et eius obedientiā. In qua est salus. vita. et resurrectio nostra. Adoptioqꝫ future glorie. quam nobis prestare dignetur. qui est totus. integer. et perfectus. sub spetie panis. cristus domin⁹ noster. qui cū patre et spiritusancto sit benedict⁹ in secula amen.

¶ Sequitur Registrum.

¶ Anteq̃ per registrũ materie intentũ queras Imprimis numerũ foliorũ. ꝓpter errorem ex impressiõe factum emẽdare cures. incipiendo a. 23. folio. ĩ quo folio. 16. ↄcl'io continet. sic ꝓcedendo p alia folia. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30 Sequentẽ vero numerũ suis ĩ caracterib⁹ fac perseuerare non delendo. Scias insuper q̄ a circa numerũ positũ significat primã partem folij. b vero secundam.

A.

B.

H.

J.

L.

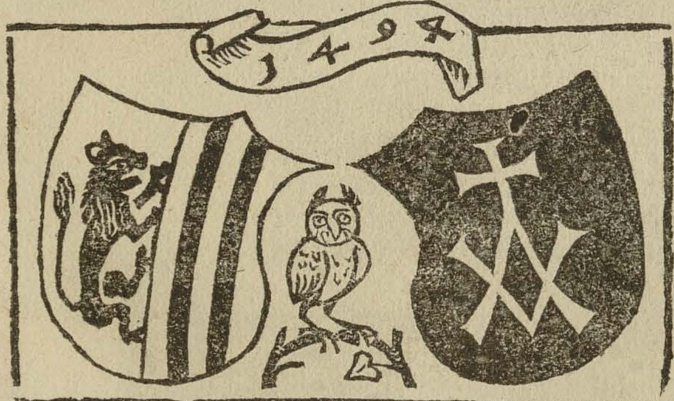
M.

N.

O.

P.

¶ Conclusiones vna cũ registro cõtra quorundaz bohemorũ errores eorũqz perfidiã. verũ modũ cõionis xpi fideliũ fm ritũ et approbationẽ romãe eccl'ie catholice notificantes. cũ multis alijs pro eiusdẽ ecclesie defensiõe. vtiliter et fructuose subseruiẽtib⁹. Nouissime pia ꝓ informatione fructu 7 vtilitate. oĩm vere 7 recte credẽtiũ. per Licẽtiatũ Balthasar. fratꝛ collegij sancti Bernhardi Liptzick prouisorẽ. Anno domĩ. 1. 4. 9. 4. ex diuersorũ doctorũ optima doctrina in vnũ compẽdiose collecte. Ibidemqz alma in achademia. per modũ repetitõis publice declarate. hic pedem statuunt foeliciter.

Utilis tractatus de Successio= nibus ab intestato quottidianā in practica infra notatam conti nens materiam De.

Fratrum ordinis minorum
Fratrum ordinis predicatorum
Fratrum ordinis heremitaruz beati augustini et Carmelitaꝝ
Monachorū Cistertiensium et Benedictinensium
Canonicorū regularium
Monialium
Clericorū secularium in maio= ribus ordinib⁹ constitutorū
Successionib⁹ Laicorū legittime natorum
Filiorum naturalium tantū ⁊ spuriorum
Filiorum adoptiuorū et arro gatiuorum
Coniugum inter se
Fisci
Studentium qui in studijs pri uilegiatis partē patrimonij stu dendo consumpserunt qualiter cū alijs frib⁹ equaliter succedāt

¶ Omnium Registrum.

